

SÄÄSTÄMINEN, LUOTONKÄYTTÖ JA MAKSUTAVAT

Tekstiraportti 2021

Sisällysluettelo

1 Yhteenveto	3
2 Johdanto	9
2.1 Tutkimuksen tarkoitus	9
2.2 Tutkimuksen toteutus	9
3 Raha-asioiden suunnitteleminen ja nykyinen rahatilanne	10
4 Säästäminen ja sijoittaminen	13
4.1 Nykyiset säästämis- ja sijoituskohteet	13
4.2 Säästö- ja sijoituskohteiden arvo tällä hetkellä	15
4.3 Säästö- ja sijoitusaikheet.....	19
4.4 Säästö- ja sijoituskohteen valintakriteerit.....	21
5 Luotonotto	23
5.1 Nykyiset luottomuodot	23
5.1.1 Asuntolainat	23
5.1.2 Kulutusluotot, sijoitusluotot ja opintolainat	25
5.2 Luotonottosuunnitelmat	27
5.3 Lainatarjousten kysyminen	29
5.4 Asuntolainan laina-ajat	30
5.5 Lainamäärät	32
5.5.1 Asuntolainat	32
5.5.2 Kulutusluotot	33
5.6 Kahden viimeisen vuoden aikana otetut asuntolainamäärät	34
5.7 Lainan osuus asunnon rahoituksesta	36
5.8 Velanhoidomenojen osuus käteen jäävistä tuloista.....	37
5.9 Lainojen maksusuunnitelmien muutokset ja lyhennysvapaiden jaksojen käyttö	38
5.10 Asuntoon liittyvä taloyhtiölaina ja uudisasunnon hintaan liittyvä tontti.....	40
5.10.1 Omaan omistusasuntoon liittyvä taloyhtiölaina	40
5.10.2 Uudisasuntoon liittyvä taloyhtiölaina ja tontti	40
5.11 Laina sijoitusasunnon ostoon.....	42
6 Talouden ja asuntolainojen riskit ja niihin varautuminen	43
6.1 Talouteen liittyvät riskit ja varautuminen niihin.....	43
6.2 Asuntolainaan liittyvät riskit ja varautuminen niihin	44
6.3 Asuntolainan korkosidonnaisuus ja lyhennystapa.....	46
6.4 Varautuminen mahdolliseen koron nousuun.....	47
6.5 Lainaan liitetty korkokatto	49
6.6 Lainaturvavakuutukset ja henkivakuutukset.....	49

7 Maksaminen	52
7.1 Laskunmaksutavat	52
7.2 E-laskupalvelut.....	54
7.3 Sovellus, jonka kautta pääsee näkemään eri pankeissa olevia tilejään	55
7.4 Ostosten maksaminen.....	55
7.4.1 Päivittäistavaraostosten maksaminen	55
7.4.2 Sähköinen kuitti ostoksista	56
7.4.3 Lähimaksuominaisuuden käyttäminen ja lähimaksuraja	57
7.4.4 Verkkokaupassa tehtyjen ostosten maksaminen.....	61
7.5 Käteisen rahan nostotavat ja käteisen käytön loppuminen	62
8 Henkilökohtainen pankkipalvelu.....	64

1 Yhteenveto

- Tälläkin hetkellä yli puolet suomalaisista suunnittelee omaa talouttaan korkeintaan puoleksi vuodeksi kerrallaan. Lyhyellä tähtäimellä raha-asioitaan suunnittelevien osuus on nyt hieman pienentynyt ja pitemmällä tähtäimellä talouttaan suunnittelevien osuus puolestaan kasvanut. Toisaalta myös niiden osuus, jotka eivät suunnittele raha-asioitaan lainkaan on kasvanut. Omia menojaan säännöllisesti seuraavien osuus on ennallaan.
- Tulot ovat suuremmat kuin menot, hivenen aiempaa suuremmalla osalla suomalaisista, 61 prosentilla. Useimmilla rahaa siis voisi jäädä säästöön. Niiden osuus, joilla tulot ovat menoja pienemmät, on kuitenkin kevään 2019 tasolla. Valtaosa heistä selviää säästöilään ja vain pieni osa joutuu ottamaan lainaa menojensa kattamiseen.
- Kiinnostus säästämistä ja sijoittamista kohtaan on noussut korkeimmilleen tämän tutkimuksen historiassa. Tällä hetkellä 64 prosentilla suomalaisista on säästettyä tai sijoitettuna varoja johonkin kohteeseen. Säästöjen ja sijoitusten hajauttaminen eli varojen sijoittaminen useampaan kohteeseen samanaikaisesti, on niin ikään lisääntynyt. Suuntaus on sama myös tulevaisuuden säästökohteissa: 58 prosenttia suomalaisista aikoo säästää tai sijoittaa varoja seuraavien 12 kuukauden aikana. Sijoitusaikeiden kasvu on aiempaa selvästi jyrkempää.
- Säästö- ja sijoituskohteiden valinnassa näkyvät tälläkin hetkellä varautuminen pahan päivän varalle, halu kasvattaa omaa varallisuutta sekä turvallisuushakuisuus. Säästö- ja sijoitustilisäästäminen on säilynyt suosituimpana säästämisen muotona. Rahastosäästäminen on noussut korkeimmalle tasolle tämän tutkimuksen aikana ja se on vakiinnuttanut asemansa toiseksi suosituimpana säästömuotona. Pörssiosakkeisiin, maa- ja metsäomaisuuteen ja loma-asuntoon sijoittaneiden osuudet ovat niin ikään nousseet.
- Suomalaisten keskimääräinen rahoitusvarallisuus on tällä hetkellä 30 600 euroa (mediaani 15 000 euroa), kun lasketaan yhteen kaikkien talletus- ja arvopaperikohteiden arvo. Säästöjä tai sijoituksia omaavista 70 prosentilla on talletuksia, jotka ovat euromääräisesti suurin säästökohde, eli niiden kokonaisarvo nousee suurimmaksi. Niiden keskimääräinen arvo tällä hetkellä on 18 800 euroa. Kokonaisarvoltaan toiseksi suurin säästökohde ovat sijoitusrahastot, keskimääräiseltä arvoltaan nyt 20 600 euroa. Säästökohteista kolmanneksi suurin ovat pörssiosakkeet, ja niiden keskimääräinen arvo on 28 700 euroa. Pörssiosakkeiden kokonaisarvo jää tässä tutkimuksessa kuitenkin sijoitusrahastoja pienemmäksi, koska osakesijoittajia on lukumääräisesti vähemmän. Tämän tutkimuksen mukaan suomalaisten keskimääräisen rahoitusvarallisuuden arvo on pienempi kuin keväällä 2019. Pörssiosakkeiden arvo on suurempi, sijoitusrahastojen samalla tasolla, mutta talletusten arvo on pienempi kuin tuolloin.
- Talletusvarallisuuden, sijoitusrahastojen ja osakesijoitusten mediaani eli yleisin varallisuuden arvo kaikkien näitä sijoituskohteita omaavien keskuudessa on 7 500 euroa. Varallisuuden keskiarvo on kaikissa näissä sijoituskohteissa huomattavasti mediaania suurempi, mikä kertoo siitä, että varallisuus on jakautunut hyvin epätasaisesti.
- Turvallisuus, vaivattomuus ja riskittömyys ovat edelleen tärkeimmät säästämis- tai sijoituskohteen valintakriteerit. Riskittömyyden merkitys on jatkanut jo pitempään jatkunutta vähenemistään. Turvallisuuden ja vaivattomuuden merkitys sen sijaan on lisääntynyt edelleen hieman. Myös tuoton merkitys on kasvanut.
- Joka toisella suomalaisella on tällä hetkellä jotain lainaa. Osuus on ollut laskussa kevästä 2015 lähtien, mutta nyt lasku on tasoittunut ja osuus on sama kuin keväällä 2019. Myös asuntolainaa omaavien osuus on samalla tasolla kuin tuolloin, 29 prosentissa. Asuntolainaa omaavien osuudet ovat kasvaneet etenkin johtavassa asemassa

olevilla ja ylemmillä toimihenkilöillä sekä pääkaupunkiseudulla asuvilla. Valtaosa asuntolainaa ottaneista on ottanut lainan oman vakituisen asunnon ostoon. Asuntosijoittaminen näyttää tämän tutkimuksen mukaan pysyneen kevään 2019 tasolla, sillä sijoitusasunnon, kotimaan vapaa-ajan tai kakkosasunnon ostoon lainaa ottaneiden osuus on yhtä suuri kuin tuolloin. Sekä nykyisen asunnon peruskorjaukseen että myös pienempään remonttiin lainaa ottaneiden osuus on kasvanut.

- Tyypillistä on myös, että keskimääräistä suuremmalla osuudella lainanottajista on säästöjä ja sijoituksia, jolloin säästöt toimivat talouden puskurina. Kahdella kolmasosalla joutain lainaa omaavista on samanaikaisesti myös säästöjä tai sijoituksia. Osuus on kasvanut yhdeksällä prosenttiyksiköllä. Asuntolainaa omaavat ovat sijoittaneet etenkin sijoitusrahastoihin, pörssiosakkeisiin, säästö- ja sijoitus- tai käyttötileille, osakesäästölille, vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen tai sijoitusasuntoon. Säästöjä ja sijoituksia omaavien osuus kasvaa asuntolainan määrän noustessa. Tällä hetkellä yli 150 000 euron lainan ottaneista kotitalouksista vähintään 75 prosentilla on säästöjä tai sijoituksia, yli 250 000 euron lainan ottaneista 82 prosentilla. Isoja lainoja omaavilla myös rahoitusvarallisuuden arvo nousee korkeammaksi kuin pienempiä lainoja omaavilla.
- Tämän tutkimuksen mukaan reilulla neljänneksellä suomalaisista on tällä hetkellä jokin kulutusluotto, ja osuus on hieman kasvanut viimekertaisesta. Valtaosalla on yksi kulutusluotto kerrallaan, mutta kaksi tai useampia kulutusluottoja omaavien osuus on aiempaa suurempi. Tavallisin kulutusluottomuoto on pankista otettu kulutusluotto, jota on 21 prosentilla. Osuus oli tässä tutkimuksessa viimeksi yhtä korkealla tasolla 2000-luvun alkupuolella. Myös keskimääräinen pankista otetun kulutusluoton määrä on jakanut kasvuaan. Kaikkien yli 10 000 euroa kulutusluottoa omaavien osuus on noussut 36 prosentista 40 prosenttiin. Sijoituslainaa on kolmella prosentilla. Opintolainaa omaavien suomalaisten osuuden lievä kasvu on jatkunut, vaikka opiskelijoiden keskuudessa opintolainaa ottaneiden osuus onkin laskenut. Opintolainanottoaikaissa olevien opiskelijoiden osuus on vähentynyt vielä selvemmin. Viimeisen vuoden aikana pikaluottoa ottaneiden osuus on laskenut keväästä 2019 ja on tämän tutkimuksen mukaan 0,6 prosenttia.
- Joka kymmenes suomalainen aikoo ottaa uutta lainaa seuraavien 12 kuukauden aikana, kasvua kolme prosenttiyksikköä viimekertaisesta. Tässä tutkimuksessa lainanottoaikaat ovat käväisseet yhtä korkeina viimeksi keväällä 2013. Asuntolainanottoaikaissa olevien osuus on noussut viiteen prosenttiin oltuaan viimeksi kolme prosenttia. Osuus on vaihdellut neljän ja kuuden prosentin välillä vuodesta 2004 lähtien. Asuntolainanottoaikaissa olevista lähes kaksi kolmasosaa aikoo pyytää tarjouksen lainaansa vähintään kahdesta pankista, joka kolmas vähintään kolmesta.
- Asuntolainanottoaikaissa olevilla lainahakemuksen jättäminen verkkopankin kautta on noussut suosituimmaksi ensimmäisen yhteydenoton tavaksi lainaa haettaessa. Yhteydenottopyynnön jättäminen verkkopankin tai pankin avoimien nettisivujen kautta on toiseksi suosituin tapa, mutta sen osuus on pudonnut. Pankkiin soittaminen on edelleen hivenen menettänyt suosiotaan, ja pankin konttorissa kävisi enää vain joka kymmenes.
- Asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika on noussut hivenen ja on nyt 20,4 vuotta. Kahden viimeisimmän vuoden aikana otetun asuntolainan tyypillisin takaisinmaksuaika on edelleen 25 vuotta, mutta 25 vuoden pituisen lainan omaavien osuus on pienentynyt ja on nyt 34 prosenttia. Sen sijaan 30 vuoden tai sitä pidemmän lainan omaavien osuus on kasvanut kahdesta prosentista yhdeksään prosenttiin. Viimeksi lainojen takaisinmaksuajat olivat pidentyneet pääkaupunkiseudulla hivenen enemmän kuin muualla Suomessa, mutta nyt ero on hivenen tasoittunut.

- Tällä hetkellä asuntolainaa omaavilla on sitä hieman yli 115 000 euroa, kun keväällä 2019 sitä oli noin 99 000 euroa. Yli 150 000 euron asuntolainojen osuus on noussut 27 prosenttiin, kun taas alle 40 000 euroa lainaa omaavien osuus on laskenut 22 prosenttiin kaikista asuntolainaa omaavista. Korkeamman asuntojen hintatason myötä pääkaupunkiseudulla asuvilla myös asuntolainamäärät ovat muuta maata suuremmat. Tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla asuvien asuntolainamäärä on lähes 155 000.
- Kahden viimeisen vuoden aikana otetut asuntolainat ovat nousseet 2019 kevään noin 150 000 eurosta lähes 169 000 euroon. Euromäärältään suurimpia asuntolainoja viimeisen kahden vuoden aikana ovat ottaneet parhaiten toimeentulevat, joilla on myös parhaat mahdollisuudet suoriutua lainansa hoidosta hyvin. Suuria lainoja viimeisten kahden vuoden aikana ottaneilla on myös keskimääräistä useammin säästöjä tai sijoituksia ja heistä 83 prosenttia on varautunut lainansa koron nousuun ja siitä aiheutuvaan lainanhoitokulujen kasvuun.
- Asunnonoston lainaosuus on laskenut 77 prosentista 72 prosenttiin. Lainan osuus asunnon vaihdon yhteydessä on kääntynyt laskuun ja myös ensiasunnon ostajilla lainan osuus asunnon rahoituksesta on selvästi pienempi kuin keväällä 2019.
- Lainanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista on samalla tasolla kuin viimeksi, 21 prosenttia.
- Kaikista lainanottajista 69 prosenttia on maksanut lainansa alkuperäisen maksusuunnitelman mukaisesti. Osuus on laskenut kahden vuoden takaisesta 75 prosentista ja tähän saattaa olla osaltaan syynä maailmanlaajuisen koronapandemian tuomat haasteet kotitalouksien taloudellisessa tilanteessa. Hitaammin maksaneiden osuus on noussut 15 prosenttiin eli korkeimmilleen sitten kevään 2006, jolloin kysymys tuli mukaan tutkimukseen. Lyhennysvapaita jaksoja käyttäneiden osuus on noussut asuntolainaa omaavien keskuudessa 19 prosentista 25 prosenttiin.
- Keskimäärin 15 prosentilla omistusasunnossa asuvista on asuntoon liittyvää taloyhtiölainaa. Pääkaupunkiseudulla asuvilla taloyhtiölainaa on keskimääräistä useammin. Pääkaupunkiseudulla asuvilla taloyhtiölainaa on jäljellä lähes 30 000 euroa, muissa kaupungeissa asuvilla keskimäärin 22 000 euroa, maalaiskunnissa asuvilla hieman yli 14 000 euroa. Pääkaupunkiseudulla taloyhtiölainan suuruus on noussut jonkin verran kahden vuoden takaisesta, mutta muissa kaupungeissa asuvilla se on lähes ennallaan.
- Kaikista vastaajista 2,4 prosenttia on hankkinut kuluneiden 24 kuukauden aikana uudisasunnon omaan käyttöön, sijoitusasunnoksi 2 prosenttia. Osuudet ovat hivenen suurempia kuin kaksi vuotta sitten, mutta vastaajamäärät ovat edelleen niin pieniä, että tulokset ovat vain suuntaa antavia. Tässä tutkimuksessa enemmistö uudisasunnon omaan käyttöön ostaneista maksoi asuntoon liittyvän taloyhtiölainan pois joko säästöllään tai henkilökohtaisella pankkilainalla. Sijoitusasunnon oston yhteydessä on tyypillisempää jättää laina taloyhtiölainaksi. Uudisasunnon omaan käyttöön ostaneista 62 prosentilla tontti kuului asunnon hintaan, sijoitusasunnon ostaneista 46 prosentilla. Uudisasunnon omaan käyttöön ostaneista joka kuudes lunasti asunnon hintaan kuulumattoman tontin ja joka viides maksaa siitä vastiketta tai vuokraa. Sijoitusasunnon ostaneista joka kolmas maksaa tontista vastiketta tai vuokraa ja joka kymmenes lunasti tontin.
- Yhteensä 3,2 prosenttia kaikista vastaajista on ostanut sijoitusasunnon viimeisten 24 kuukauden aikana ja heistä 52 prosenttia otti lainaa sijoitusasunnon ostoon. Osuus on hivenen kasvanut kevästä 2019, mutta vastaajamäärä on vieläkin hyvin pieni, ja tulokset suuntaa antavia. Sijoitusasunnon ostoon lainaa ottaneista joka toisella lainan osuus ostetun sijoitusasunnon hinnasta oli vähintään 60 prosenttia. Sijoitusasuntoon kohdistu-

van velan määrä on tällä hetkellä keskimäärin lähes 78 000 euroa. Joka kolmannella lainan määrä jää kuitenkin korkeintaan 60 000 euroon.

- Suomalaiset kokevat omaa taloudellista tilannettaan uhkaavia riskejä tällä hetkellä selvästi aiempaa enemmän. Riskien kokeminen on ollut yhtä suurta tässä tutkimuksessa ainoastaan vuonna 2009, jolloin kysymys otettiin mukaan tutkimukseen. Riskejä kokevien osuus on noussut viidellä prosenttiyksiköllä kahden vuoden takaisesta ja on nyt 56 prosenttia. Tuloksen taustalla tuntuu vahvasti koronapandemian vaikutus, vaikka sitä ei yksittäisenä oman talouden riskitekijänä juuri mainitakaan. Tällä hetkellä koetaan myös selvästi useammin useita erillisiä uhkia samanaikaisesti. Suurimpana ja aiempaa selvästi voimakkaampana riskitekijänä koetaan edelleen talouden tulojen lasku. Lomautusten uhkaa kokevien osuus on noussut selvimmin kahdesta edellisestä mittauskerrasta. Myös työttömyyden uhkaa koetaan aiempaa enemmän. Omaa taloutta koskeviin riskeihin varaudutaan yleisimmin säästämällä.
- Asuntolainaan liittyviä riskejä koetaan tällä hetkellä hieman vähemmän kuin keväällä 2019. Huoli korkojen noususta on vähentynyt selvästi, mutta se on silti useimmiten mainittu asuntolainaan liittyvä riskitekijä. Työttömyyden, lomautukset ja työasiat yleensä asuntolainansa liittyvänä riskinä kokevien osuus on lähes kaksinkertaistunut. Tässä näkyy jälleen koronapandemian vaikutusta. Riskeihin varaudutaan säästämällä. Lainaturvavakuutuksella tai muilla vakuutuksilla varautuminen on hieman yleisempää kuin viimeksi.
- Kaikista asuntolainaa omaavista 53 prosentilla lainan maksuerän suuruus pysyy jatkuvasti samana, eivätkä korkotason muutokset vaikuta maksuerään. Niiden osuus, joilla asuntolainan maksuerän suuruus muuttuu laina-aikana, on vastaavasti noussut 37 prosenttiin. Jatkuvasti saman pysyvän lainan maksuerän omaavien osuus on jatkanut laskuaan ja muuttuvan maksuerän omaavien puolestaan nousuaan kahden vuoden takaisesta.
- Vaikka huoli asuntolainan koronnoususta onkin vähentynyt, varautuminen koron nousun varalta nähdään edelleen tarpeellisenä ja se on aiempaa yleisempää. Koron nousuun varaudutaan yleisimmin säästämällä, vaikka säästöillä varautuneiden osuus onkin hieman laskenut. Korkokaton lainaansa ottaneiden osuus on noussut korkeimmilleen tämän tutkimuksen historiassa, 35 prosenttiin ja korkokaton kiinnostavuus on lisääntynyt edelleen myös lainanottoaikoissa olevien keskuudessa. Lainaturvavakuutus on neljänneksellä kaikista jotain lainaa omaavista. Lainaturvavakuutuksissa kuoleman ja tapaturmasta aiheutuvan pysyvän haitan varalta otetun vakuutuksen osuus on jatkanut laskuaan, mutta myös muiden turvalajien osuudet ovat laskeneet hieman.
- Tällä hetkellä 90 prosenttia suomalaisista maksaa laskunsa pääasiallisesti tai toissijaisesti mobiili- tai verkkopankissa tai e-laskulla. Tällä tutkimuskerralla erotettiin haastattelomakkeella ”Mobiilipankissa/verkkopankissa” ja ”E-laskulla” omiksi vastausvaihtoehtoihin, jolloin mobiilipankin/verkkopankin osuus pääasiallisena maksutapana on 74 prosenttia, e-laskun 14 prosenttia. Verkkopankissa tai e-laskulla maksaminen on vakiintunut myös yli 65-vuotiaiden pääasialliseksi laskunmaksutavaksi. Suoramaksua käyttää pääasiallisena tai toissijaisena laskunmaksutapanaan 14 prosenttia suomalaisista. Muiden laskunmaksutapojen käyttö on hyvin vähäistä. Tällä kerralla lomakkeelle lisättyjä uusia maksutapoja, digipostipalveluiden tai R-kioskin kautta maksamista kertoi käyttävänsä alle kymmenen vastaajaa.
- Mobiilipalvelujen tarjonnan ja käytön edelleen jatkuva yleistyminen muuttaa koko ajan verkkopankin käyttötapoja. Nyt jo 45 prosenttia suomalaisista käyttää verkkopankkia tavallisimmin jollain mobiililaitteella ja osuus on kasvanut 12 prosenttiyksiköllä kevästä

2019. Verkkopankin käyttäminen matkapuhelimella on edelleen lisääntynyt, mutta käyttö tablet-laitteella on kääntynyt laskuun. Verkkopankkia tavallisimmin matkapuhelimella käyttävien osuus on kasvanut 13 prosenttiyksiköllä ja se on nyt jo lähes viisinkertainen tablet-laitteella verkkopankissa asioivien osuuteen verrattuna. Tällä hetkellä yhteensä lähes kaksi kolmasosaa suomalaisista käyttää verkkopankkia joko pääasiallisesti tai toissijaisesti jollain mobiililaitteella.

- Tämänkertaisessa tutkimuksessa kysymys e-laskujen saamisesta suoraan verkkopankkiin kysyttiin niiltä, jotka maksavat laskujaan mobiili- tai verkkopankissa, mutta eivät ole maininneet e-laskua. Tällä hetkellä tähän ryhmään kuuluvista 68 prosenttia saa e-laskuja suoraan verkkopankkiinsa.
- Uutena kysymyksenä tämänkertaisessa tutkimuksessa kysyttiin, onko vastaajilla käytössään sovellusta, jonka kautta pääsee näkemään eri pankeissa olevia tilejään. Kaikista vastaajista 52 prosentilla on käytössään tällainen sovellus. Useimmiten sovellus on Osuuspankin, Nordean tai S-pankin
- Lähes kaikilla 18 vuotta täyttäneillä suomalaisilla on käytössään jokin pankin myöntämä maksukortti, 15–18-vuotiaistakin 84 prosentilla. Tällä hetkellä 88 prosenttia suomalaisista maksaa ostoksensa tavallisimmin jollakin maksukortilla. Debitkortilla maksavien osuus on kasvanut selvästi ja creditkortilla maksavienkin osuus hieman. Käteisellä maksavien osuus on edelleen pienentynyt selvästi. Tällä tutkimuskerralla lisättiin päivittäistavaraostosten maksamista koskevaan kysymykseen useita mobiilimaksamisessa käytettäviä sovelluksia (MobilePay, Siirto, Apple Pay ja Google Pay) aiemman ”MobiilISOVELLUKSELLA” -vaihtoehdon tilalle. Mobiilimaksamisen suosio on kyllä lisääntynyt hivenen keväästä 2019, mutta edelleen kuitenkin vain yksi prosentti suomalaisista maksaa päivittäistavaraostoksensa tavallisimmin jollain mobiilimaksutavalla. Sovelluksista muita hieman yleisemmin käytetty on Apple Pay.
- Tällä hetkellä 37 prosenttia suomalaista haluaisi ostoksia maksaessaan saada ostoksistaan sähköisen kuitin. Osuus on kasvanut kymmenellä prosenttiyksiköllä.
- Pankin myöntämän maksukortin omaavista suomalaisista jo 96 prosentilla on kortissaan lähimaksuominaisuus. Lähimaksuominaisuuden omaavien osuus on kasvanut kymmenellä prosenttiyksiköllä kahden vuoden takaisesta. Myös lähimaksuominaisuuden käyttäminen on lisääntynyt edelleen, sillä nyt 97 prosenttia lähimaksuominaisuuden kortissaan omaavista on käyttänyt sitä. Lähimaksuominaisuuden käyttäminen on lisääntynyt kaikkien yli 55-vuotiaiden keskuudessa, ja erityisesti 75–79-vuotiailla. Kaikista lähimaksuominaisuutta käyttävistä 45 prosenttia käyttää sitä päivittäin ja 43 prosenttia viikoittain. Tällä kertaa selvitettiin, myös lähimaksun käyttämistä erilaisilla älylaitteilla, kuten älypuhelimella, -kellolla tai -sormuksella. Älylaitteista lähimaksua käytetään eniten älypuhelimella, jota käyttää 15 prosenttia lähimaksun käyttäjistä. Muilla älylaitteilla käyttäminen on vielä hyvin vähäistä. Älylaitteilla ei makseta, koska siihen ei koeta olevan tarvetta, muut maksuvälineet koetaan tutumpina ja kätevämpinä, siihen ei ole perehdytty tai sovellusta ei ole otettu käyttöön.
- Tällä tutkimuskerralla kaikilta vastaajilta kysyttiin, minkä suuruinen lähimaksuraja palvelisi heitä parhaiten, jos rajaa voisi muuttaa. Nykyinen, 50 euron lähimaksuraja olisi suomalaisten mielestä parhaiten palveleva. Kaksi kolmasosaa vastaajista pitää sitä parhaana, mutta reilu viidennes pitäisi nykyistä korkeampaa, korkeintaan 150 euron lähimaksurajaa paremmin palvelevana. Edelleen on kuitenkin pieni osuus niitä, jotka eivät käytä lähimaksuominaisuutta, vaikka se maksukortissa olisikin. Suurin osa heistä sanoo, että sitä ei vain ole tullut käytettyä, mutta vielä nousee myös epäilyksiä lähimaksun turvallisuudesta ja luotettavuudesta.

- Verkkokauppaostosten tekeminen on jatkanut yleistymistään ja myös siihen koronapandemialla on osaltaan ollut vaikutusta. Verkko-ostoksia tehneiden suomalaisten osuus on kasvanut kevästä 2019 viidellä prosenttiyksiköllä ja on nyt 81 prosenttia. Tehtyjä ostoksia maksetaan edelleen yleisimmin tilisiirtona verkkopankissa, vaikka osuus onkin laskenut selvästi. Verkko-ostosten maksaminen luottokortilla on yleistynyt jonkin verran, mutta debitkortilla maksaminen pääasiallisena verkko-ostosten maksutapana on kaksinkertaistunut. Myös tässä kysymyksessä lisättiin lomakkeelle mobiilimaksamisessa käytettäviä sovelluksia (MobilePay, Siirto, Apple Pay ja Google Pay) aieman ”Mobiilisovelluksella” -vaihtoehdon tilalle. Mobiilisovellusten käyttö verkko-ostosten maksamisessa on enemmän kuin kaksinkertaistunut kahden vuoden takaisesta. MobilePayn osuus kaikista verkko-ostosten maksutavoista on 14 prosenttia. Muita sovelluksia käyttävät vielä hyvin harvat, kun yhteensä mobiilisovelluksia käyttää 15 prosenttia kaikista verkkokauppaostoksia tekevästä.
- Tällä hetkellä 86 prosenttia suomalaisista nostaa ainakin joskus käteistä rahaa pankki-automaatista. Kaupan kassalta käteistä nostavien osuus on pienentynyt hieman ja on nyt 13 prosenttia. Pankin konttorista käteistä nostavien osuus on jatkanut laskuaan. Käteisen nostamien R-kioskilta tai tilaaminen erikseen postipalvelupisteeseen tai kotiin ovat edelleen hyvin harvinaisia tapoja. Niiden osuus, jotka eivät juuri koskaan nosta käteistä rahaa on kaksinkertaistunut ja on nyt 11 prosenttia.
- Tällä tutkimuskerralla kysyttiin suomalaisten arviota käteisen käytön loppumisesta kokonaan Suomessa. Suurin osa, eli 60 prosenttia suomalaisista arvioi, että käteisen käyttö tulee loppumaan jollain aikavälillä. Kuitenkin 29 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, ettei käteisen käyttö tule loppumaan Suomessa koskaan. Viimeistään viiden vuoden kuluessa käteisen käytön arvioi loppuvan kuusi prosenttia vastaajista, viimeistään 10 vuoden kuluessa joka viides, viimeistään 20 vuoden kuluessa joka kuudes ja niin ikään kuudesosa vasta yli 20 vuoden kuluttua.
- Suurin osa suomalaisista haluaisi edelleen saada henkilökohtaisia pankkipalveluita pankin konttorista. Reilut puolet suomalaisista käyttäisi henkilökohtaista pankki- ja vaakuutuspalvelua vain arkisin, 30 prosenttia lauantaisin ja 21 prosenttia sunnuntaisin. Arkisin ja lauantaisin henkilökohtaisia pankkipalveluita käytettäisiin nyt hieman enemmän kuin viimeksi, sunnuntaisin taas viimekertaista vähemmän. Tämän tutkimuksen mukaan 10 prosenttia suomalaisista haluaisi käyttää vain digitaalisia pankkipalveluita.

2 Johdanto

2.1 Tutkimuksen tarkoitus

Kotitalouksien rahankäyttöä on Finanssiala ry:ssä tutkittu jo vuodesta 1979 lähtien 1-2 vuoden välein. Vuosina 2003–2006 tutkimus toteutettiin kaksi kertaa vuodessa, vuosina 2007 - 2015 vuosittain ja sen jälkeen joka toinen vuosi. Tutkimuksen haastattelut on vuoden 2003 syksystä lähtien tehty puhelimitse. Tutkimuksessa selvitetään suomalaisten säästämisessä ja luotonkäytössä sekä maksutavoissa tapahtuneita muutoksia. Tällä tutkimuskierröksellä selvitettiin aiempaa tarkemmin maksukortin lähimaksuominaisuudella maksamista. Nyt tehdyn tutkimuksen tuloksia verrataan soveltuvin osin aiemmin tehtyjen tutkimusten tuloksiin. Edellinen tutkimus on tehty keväällä 2019.

2.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen kohderyhmän muodostavat mannersuomalaiset 15–79-vuotiaat henkilöt. Haastattelututkimuksen aineisto on kerätty helmi-maaliskuussa 2021. Tällöin haastateltiin 2 503 kohderyhmään kuuluvaa henkilöä eri puolilla Suomea. Otoskoko on tarpeeksi iso, jotta aineistosta voidaan tehdä myös taustaryhmittäisiä vertailuja. Ikäryhmään 15–79 kuuluvia henkilöitä on Suomessa Tilastokeskuksen mukaan noin 4 360 000.

Haastattelututkimuksen tulosten tulkinnassa on hyvä ottaa huomioon kyselyajankohdan taloudellisen tilanteen vaikutus.

Haastattelut suoritti Finanssiala ry:n toimeksiannosta IROResearch Oy.

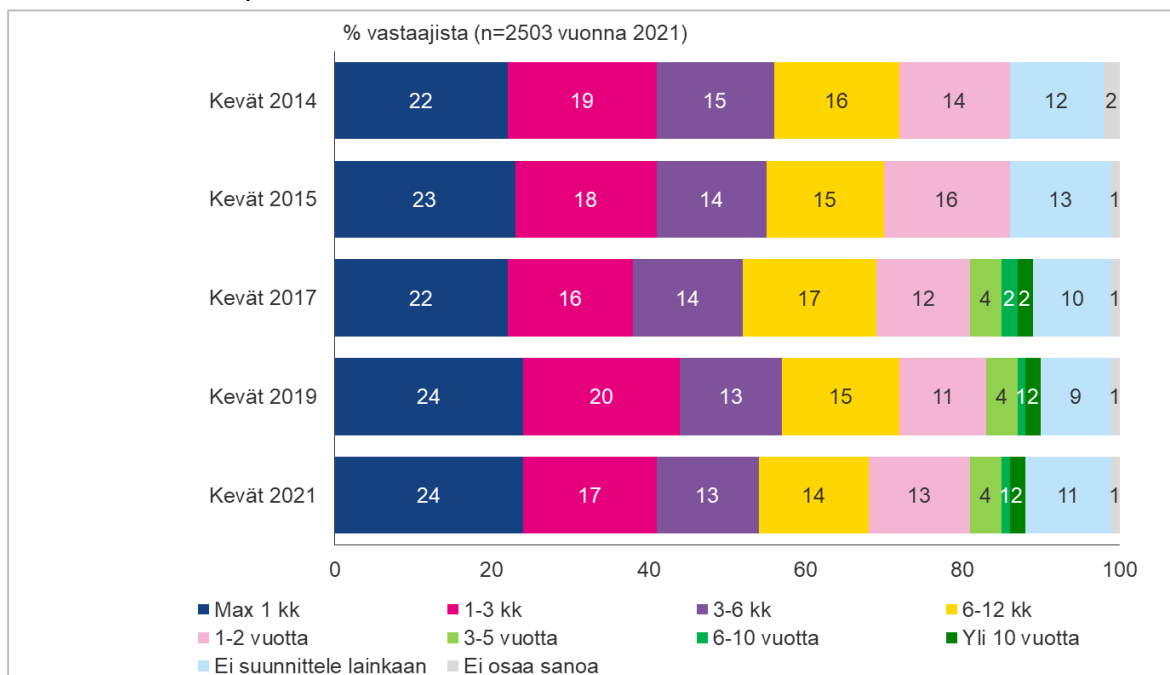
Raportin on laatinut tutkimuspäällikkö Riitta Kuhno IROResearch Oy:stä yhteistyössä Finanssiala ry:n analyttikko Kimmo Koiviston kanssa.

3 Raha-asioiden suunnitleminen ja nykyinen rahatilanne

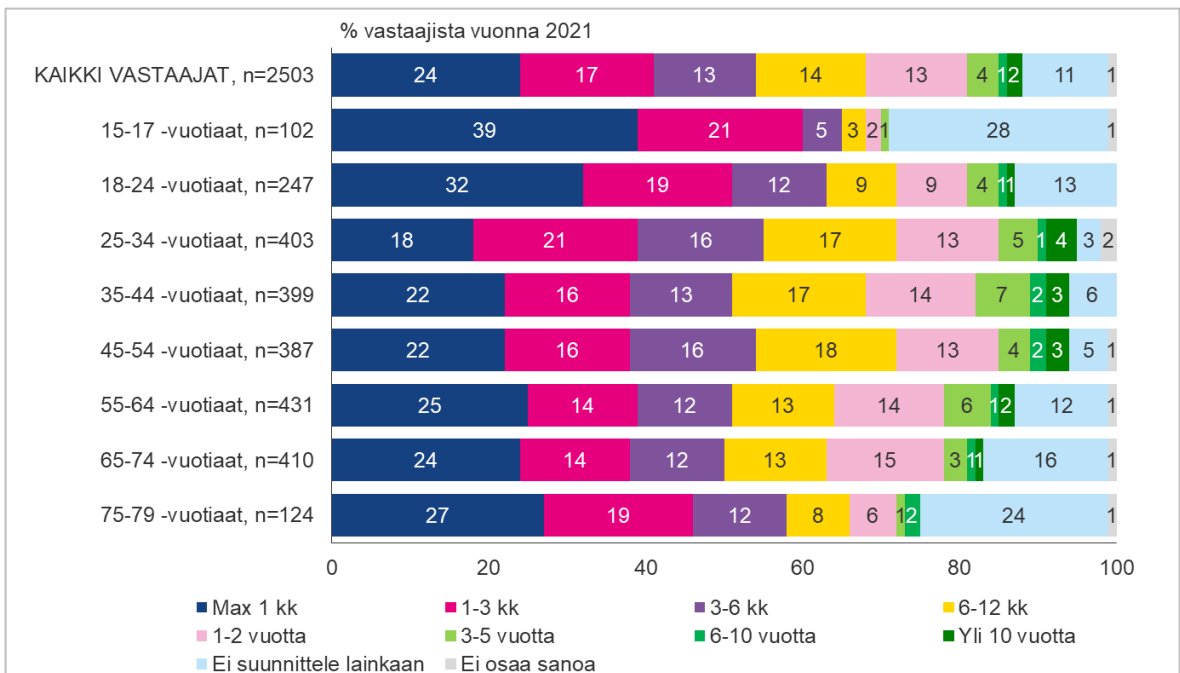
Raha-asioitaan suunnittelevien osuus on vuonna 2021 hieman pienempi kuin keväällä 2019. Raha-asioitaan lainkaan suunnittelemattomien osuus on kasvanut kahdella prosenttiyksiköllä 11 prosenttiin. Edelleen yli puolet suomalaisista suunnittelee omaa talouttaan korkeintaan puoleksi vuodeksi kerrallaan. Lyhyellä tähtämellä raha-asioitaan suunnittelevia on vastaajista runsaat puolet, 54 prosenttia, mikä on kolme prosenttiyksikköä vähemmän kuin viimeksi. Vuoden tai kahden aikavälillä talouttaan suunnittelevien osuus on kasvanut kahdella prosenttiyksiköllä ja on tällä hetkellä 13 prosenttia. Pitkällä tähtämellä, vähintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan taloutensa raha-asioita suunnittelevien osuus on pysynyt 7 prosentissa.

Raha-asioiden suunnittelu pidemmällä, vähintään vuoden tähtämellä, lisääntyy iän myötä ollen keskimääräistä suurempaa 25-vuotiaista lähtien. Pitemmällä, vähintään kolmen vuoden aikajännteellä talouttaan suunnittelevat keskimääräistä hieman useammin 25–64-vuotiaat. Alle 25-vuotiaista nuorista merkittävästi keskimääräistä suurempi osuus suunnittelee talouttaan vain korkeintaan kuukaudeksi kerrallaan. Alle 18-vuotiaista raha-asioitaan korkeintaan kuukaudeksi suunnittelevia on vastaajista 39 prosenttia ja 18–24-vuotiaista 32 prosenttia, osuudet ovat kuitenkin laskeneet hieman viimekertaisesta. Selvästi aiempaa suurempi osuus alle 25-vuotiaista nuorista ei suunnittele omaa talouttaan lainkaan. Alle 18-vuotiaiden ryhmässä osuus on kaksinkertaistunut 14 prosentista 28 prosenttiin, ja 18–24-vuotiaissa osuus on noussut kahdesta prosentista 13 prosenttiin. Yli 65-vuotiaista reilut 60 prosenttia, suunnittelee omaa talouttaan korkeintaan vuoden tähtämellä ja vajaa viidennes ei suunnittele raha-asioitaan lainkaan. Vastaajat, joilla on asuntolainaa suunnittelevat merkittävästi keskimääräistä enemmän talouttaan. Sekä puolesta vuodesta vuoteen suunnittelevia että 3–5 vuoden tai yli kymmenen vuoden tähtämellä suunnittelevia on asuntolainaa omaavien keskuudessa merkittävästi keskimääräistä enemmän.

Kuvio 1a. Kuinka pitkällä aikavälillä suunnittelee raha-asioitaan

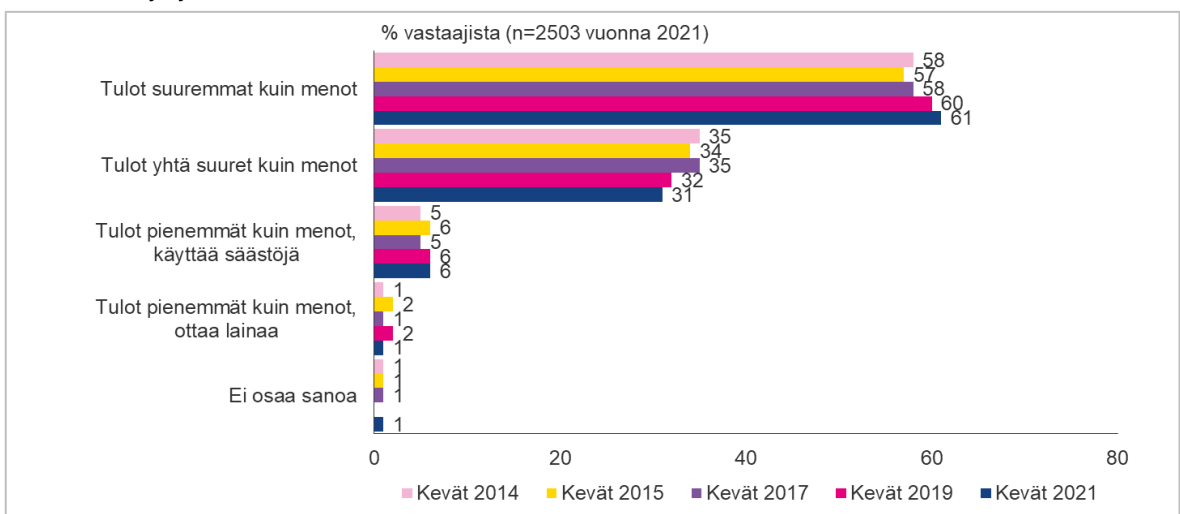

Kuvio 1b. Kuinka pitkällä aikavälillä suunnittelee raha-asioitaan ikäryhmittäin

Vastaajia, joiden tulot ovat suuremmat kuin menot, eli rahaa voisi jäädä säästöön, on 61 prosenttia, mikä on hivenen aiempaa enemmän. Tulot ja menot ovat yhtä suuret vajaalla kolmanneksella suomalaisista, mikä puolestaan on hieman aiempaa vähemmän. Niiden vastaajien osuus, joilla tulot ovat menoja pienemmät, on samalla tasolla kuin keväällä 2019. Valtaosa heistä kuitenkin selviää säästöillään (osuus kokonaistuloksesta kuusi prosenttia). Vain yhden prosenttiyksikön suuruinen osuus joutuu ottamaan ylimääräistä lainaa meno- jensa kattamiseen.

Kuvio 2. Nykyinen rahatilanne

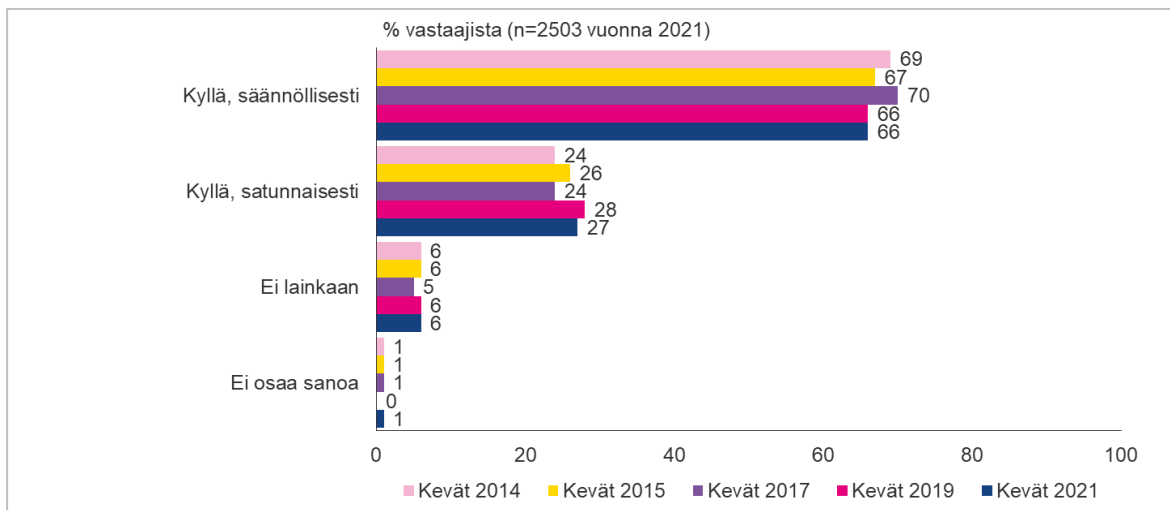

Tulot ovat menoja suuremmat keskimääräistä useammin 35–44-vuotiailla ja 65–74-vuotiailla. Alle 25-vuotiaiden keskuudessa taas on merkittävästi vähemmän heitä, joilla rahaa voisi jäädä säästöön. Kaikki tulot menevät kulutukseen keskimääräistä useammin alle

25-vuotiailla. 18–25-vuotiaat käyttävät säästöjään tai ottavat lainaa menojensa kattamiseen keskimääräistä merkittävästi useammin.

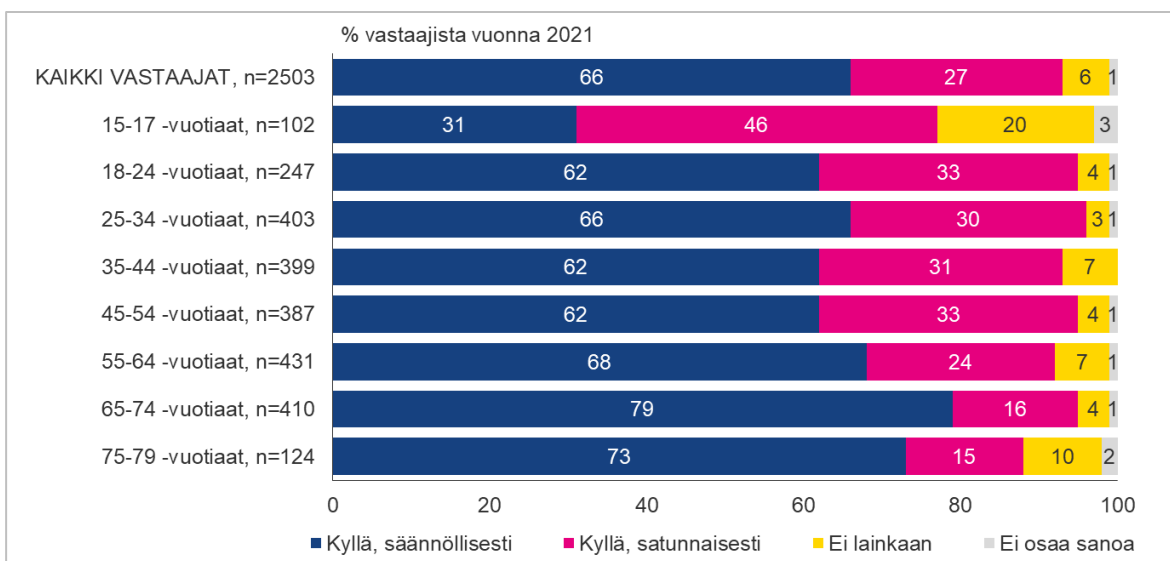
Omia menojaan säännöllisesti seuraavien osuus on kevään 2019 tasolla. Kaksi kolmasosaa suomalaisista seuraa menojaan säännöllisesti, 27 prosenttia satunnaisesti. Kuusi prosenttia ei seuraa menojaan lainkaan.

Kuvio 3a. Omien menojen seuraaminen

Merkittävästi tavallisempaa omien menojen säännöllinen seuraaminen on 65–74-vuotiaiden keskuudessa, joista 79 prosenttia seuraa menojaan säännöllisesti. Keskimääräistä harvinaisempaa se taas on alle 18-vuotiailla nuorilla, joista vain 31 prosenttia seuraa menojaan säännöllisesti. Alle 18-vuotiaista 20 prosenttia ei seuraa menojaan lainkaan ja osuus on kasvanut selvästi 2019 kevään 12 prosentista.

Kuvio 3b. Omien menojen seuraaminen ikäryhmittäin

4 Säästäminen ja sijoittaminen

4.1 Nykyiset säästämisen- ja sijoituskohteet

Suomalaisten kiinnostus säästämistä kohtaan on lisääntynyt selvästi aiemmista vuosista. Tällä hetkellä 64 prosentilla suomalaisista on säästettyä tai sijoitettuna varoja johonkin kohteeseen. Osuus on kasvanut kuudella prosenttiyksiköllä keväästä 2019, ja on nyt korkeimmillaan tämän tutkimuksen historiassa. Säästäminen ja sijoittaminen on lisääntynyt vähitellen vuodesta 2004 saakka. Kevään 2019 lisäksi vain vuosina 2010–2011 on ollut nousevassa trendissä pieni notkahdus. Myös varojen sijoittaminen useampaan kohteeseen samanaikaisesti, eli säästöjen ja sijoitusten hajauttaminen, on nyt yleisempää kuin keväällä 2019, mutta ei kuitenkaan niin yleistä kuin oli keväällä 2017. Tutkimuksessa mukana olevaan väestöön suhteutettuna säästäjien osuus edustaa nyt lähes 2,8 miljoonaa 15–79-vuotiasta suomalaista. Säästäjien ja sijoittajien osuus on kasvanut viimekertaiseen verrattuna erityisesti 18–34-vuotiaiden keskuudessa, noin 15 prosenttiyksiköllä 67 prosenttiin. Säästäjien osuus on kasvanut myös 35–54-vuotiaiden keskuudessa ja kasvua on myös hivenen enemmän naisten keskuudessa kuin miesten. Miehet kuitenkin hajauttavat sijoituksiin edelleen selvästi naisia enemmän.

Kotitalouksien lisääntynyt kiinnostus asunnon hankkimiseen, varautuminen pahanpäivän varalle sekä halu kasvattaa omaa varallisuuttaan näkyvät säästö- ja sijoituskohteissa. Säästökohteiden valinnassa tulee edelleen esille kuluttajien turvallisuushakuisuus. Myös tuoton merkitys on kasvanut. Useimpien säästö- ja sijoituskohteiden osuudet ovat nyt nousseet kevään 2019 notkahduksen jälkeen.

Säästö- ja sijoitustileille säästäminen on edelleen suosituin säästämisen muoto. Tällä hetkellä noin joka kolmas suomalainen, 35 prosenttia, kertoo säästävänsä säästö- ja sijoitustilille. Osuus on lähes samalla tasolla kuin kaksi vuotta sitten. Käyttötalille säästävien osuus on kasvanut viimekertaisesta neljällä prosenttiyksiköllä 25 prosenttiin. Kuitenkin ollaan edelleen kaukana aiemmasta reilusti yli 30 prosentin tasosta.

Rahastosäästäminen on vakiinnuttanut asemaansa säästö- ja sijoitustilisäästämisen jälkeen toiseksi suosituimpana säästömuotona. Pörssiosakkeisiin sijoittaminen on edelleen neljänneksi suosituinta ja vuoden 2020 alussa markkinoille tullut osakesäästötili on myös suosittu sijoittamisen muoto. Sijoitusrahastoihin sijoittavien osuus on noussut korkeimmalle tasolleen tämän tutkimuksen aikana, 30 prosenttiin. Kasvua osuudessa on kuusi prosenttiyksikköä. Pörssiosakkeisiin sijoittamisen osuus on noussut, kahdella prosenttiyksiköllä ja on nyt 18 prosenttia. Osakesäästötalille sijoittavien osuus on 10 prosenttia.

Maa- ja metsäomaisuuteen sijoittavien osuus on palannut pitempiaikaiselle tasolleen 10 prosenttiin oltuaan viimeksi seitsemässä prosentissa. Loma-asunto sijoituskohteena on yhdeksällä prosentilla, mikä taas on kaksi prosenttiyksikköä enemmän kuin keväällä 2019. Sijoitusasunto on tällä hetkellä kahdeksalla prosentilla suomalaisista, kasvua prosenttiyksikön verran viimekertaisesta. Vapaaehtoisiin eläkevakuutuksiin säästäjien trendi on laskeva, osuus on nyt kuusi prosenttia.

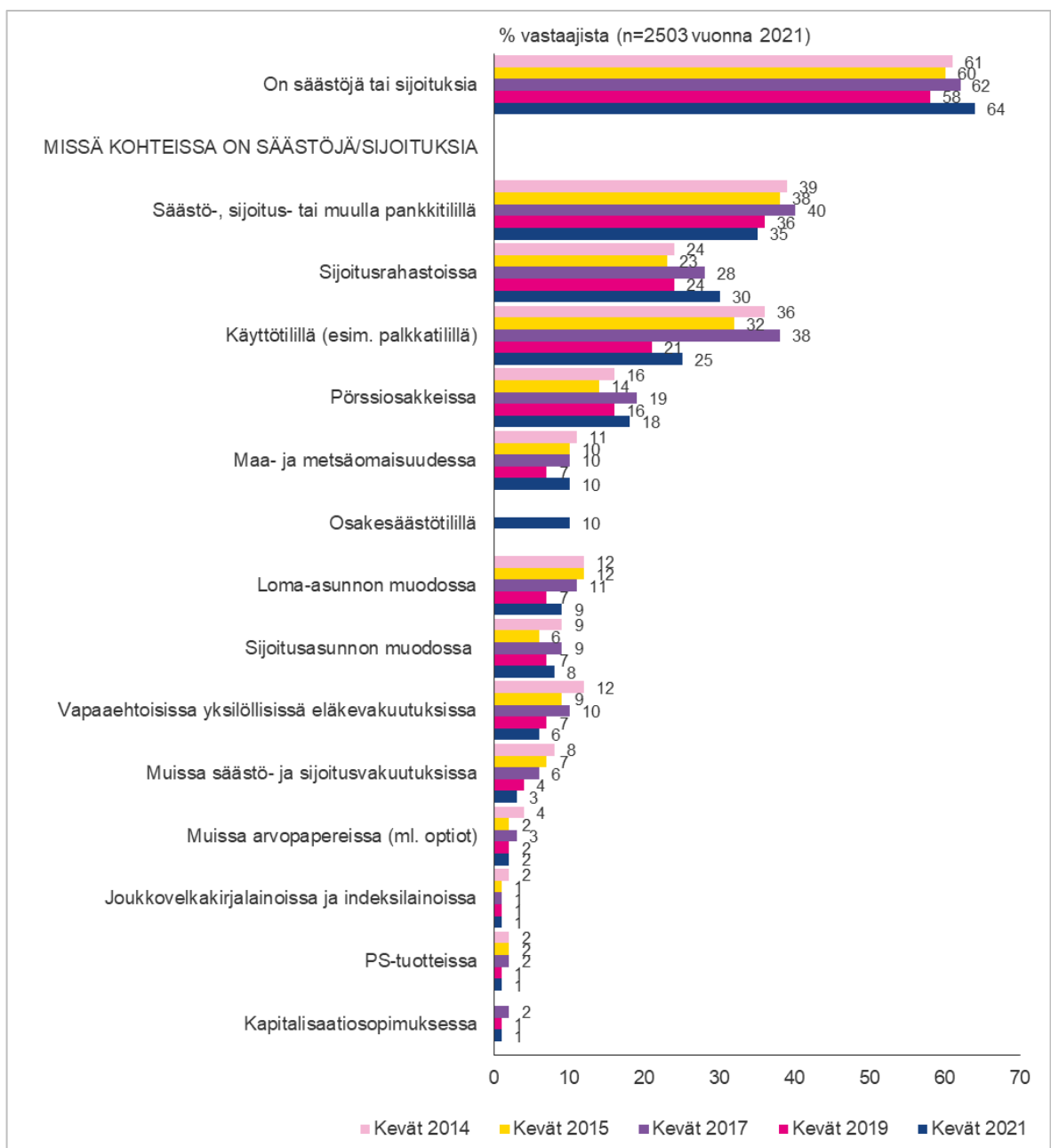
Tilisäästäminen on tyypillisesti kaikenikäisten säästömuoto, mutta merkitsevästi keskimääräistä korkeampi tilisäästäjien osuus on 25–34-vuotiaiden keskuudessa. Ja vaikka monissa ikäryhmissä säästö- ja sijoitustileille säästävien osuus onkin viimekertaisesta pienentynyt, on se kuitenkin kasvanut etenkin 18–24-vuotiaiden, mutta myös 25–34-vuotiaiden keskuudessa. Käyttötalille säästävien osuus on lisääntynyt etenkin kaikilla 25–64-vuotiailla.

Rahastosäästäminen on osakesäästämistä laajemmin eri-ikäisten sijoitusmuoto. Rahastosäästäminen yleistyy heti 18 ikävuoden jälkeen, mutta merkitsevästi keskimääräistä yleisempää se on 25–44-vuotiaiden joukossa. Osakesäästäminen yleistyy 25 ikävuoden jäl-

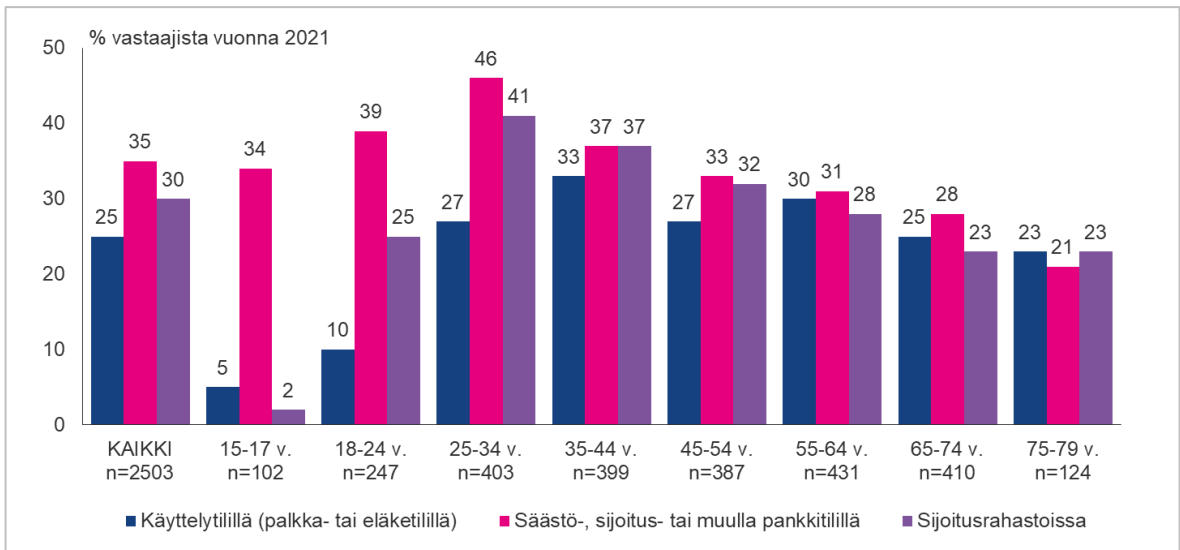
keen, ja pörssiosakkeisiin säästävien osuudet ovat korkeimmillaan 25–44-vuotiaiden keskuudessa. Sijoitusrahastosäästäminen on lisääntynyt kaikilla 18–54-vuotiailla, pörssiosakkeisiin sijoittaminen puolestaan 25–44-vuotiailla. Osakesäästötilit ovat keskimääräistä yleisempiä 18–34-vuotiailla.

Muista säästö- ja sijoitusmuodoista vapaaehtoiisiin eläkevakuutuksiin säästäminen on keskimääräistä suurempaa 35–64-vuotiailla. Loma-asuntoon sijoittavat keskimääräistä useammin 55–74-vuotiaat, maa- ja metsäomaisuutta puolestaan on keskimääräistä useammin 45–64-vuotiailla ja sijoitusasuntoon sijoittavien osuus taas kasvaa hieman keskimääräistä suuremmaksi 55–64-vuotiaiden keskuudessa.

Kuvio 4. Nykyiset säästämis- ja sijoituskohteet

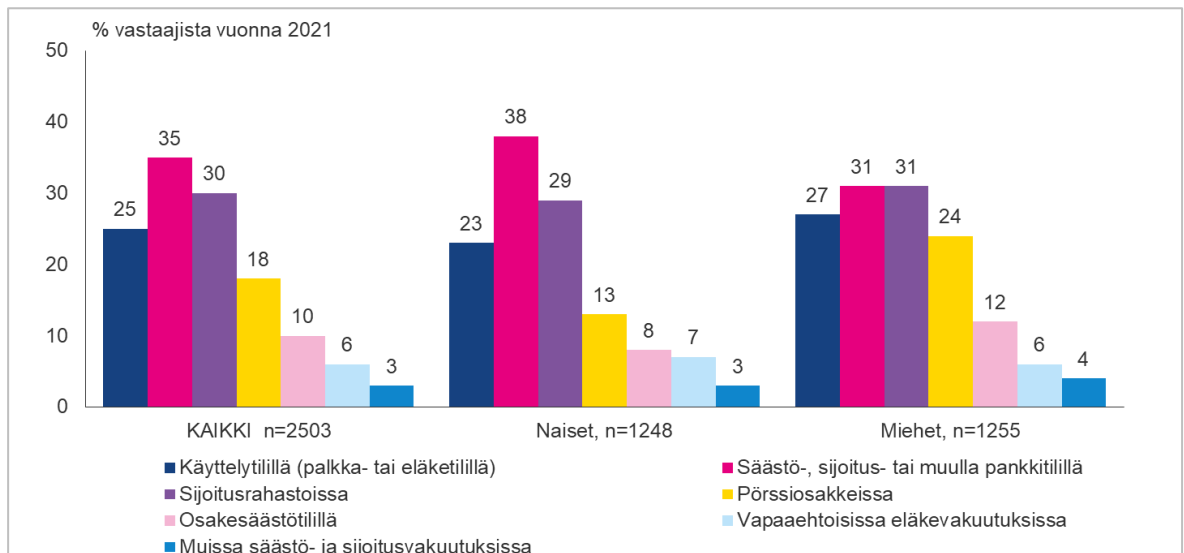

Kuvio 5a. Säästäjät ja sijoittajat ikäryhmittäin

Miehet ovat merkittävästi naisia kiinnostuneempia etenkin pörssiosakkeisiin ja osakesäästötilille sekä maa- ja metsäomaisuuteen sijoittamisesta. Sijoitusrahastoihin säästäminen kiinnostaa yhtä lailla naisia kuin miehiäkin. Säästö- ja sijoitustilisäästäminen taas kiinnostaa naisia merkittävästi enemmän kuin miehiä.

Kuvio 5b. Naiset ja miehet säästäjinä ja sijoittajina

4.2

Säästö- ja sijoituskohteiden arvo tällä hetkellä

Säästö- ja sijoituskohteiden arvoa tällä hetkellä kysyttiin talletus- ja arvopaperisijoituksista. Käyttelytilien ja säästö-, sijoitus- ja muiden tilien yhteenlasketusta arvosta käytetään tässä nimitystä talletukset. Kunkin vastaajan kapitalisaatiosopimusten, muiden säästö- ja sijoitusvakuutusten sekä vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten arvo laskettiin myös yhteen ja tästä käytetään puolestaan nimitystä vakuutussäästöt. Lisäksi laskettiin vielä kunkin vastaajan kokonaisvarallisuus kaikissa talletus- ja arvopaperisijoituksissa yhteensä. Tuloksia tulkitessa pitää ottaa huomioon, että reilu kolmannes vastaajista ei ole osannut tai ha-

lunnut kertoa säästöjensä tai sijoitustensa tämänhetkistä arvoa. Lisäksi on huomioitava se, että joitakin sijoituskohteita on hyvin pienellä osalla vastaajista.

Suomalaisten keskimääräinen rahoitusvarallisuus on tällä hetkellä 15 800 euroa, kun huomioidaan myös ne suomalaiset, joilla ei ole yhtään säästöjä. Keväällä 2019 kaikkien suomalaisten keskimääräinen rahoitusvarallisuuden arvo oli 18 600 euroa. Niillä, joilla on säästöjä, on niitä nyt keskimäärin 30 600 euroa. Keväällä 2019 niiden arvo oli 39 000 euroa. Säästö- ja sijoitusvarallisuuden mediaani eli keskimääräinen arvo on kummassakin mittauksessa 15 000 euroa.

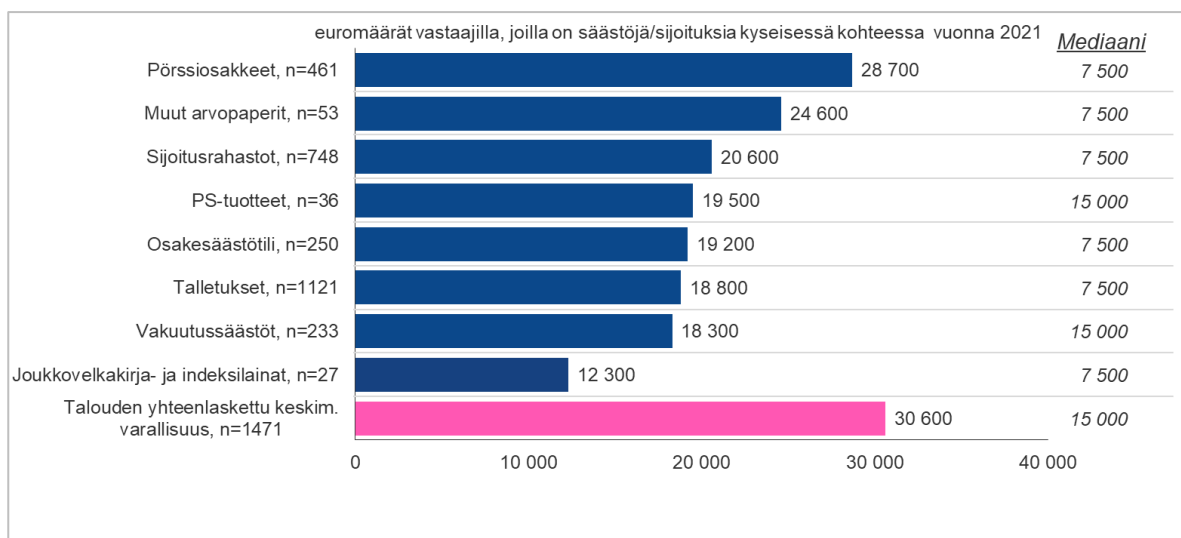
Euromääräisesti suurin säästökohde suomalaisilla ovat talletukset. Kaikista säästöjä tai sijoituksia omaavista 70 prosentilla on talletuksia ja niiden keskimääräinen arvo tällä hetkellä 18 800 euroa, joten niiden kokonaisarvo nousee suurimmaksi. Talletusten keskimääräinen arvo on kuitenkin laskenut 2019 kevään 23 600 eurosta, samoin niitä omaavien osuus, joka oli tuolloin 75 %. Merkitsevästi keskimääräistä korkeampi talletusten arvo on tällä hetkellä 55–74-vuotiailla (25 800 euroa), merkitsevästi pienempi puolestaan alle 35-vuotiailla (14 100 euroa).

Kokonaisarvoltaan toiseksi suurin säästökohde ovat sijoitusrahastot. Sijoitusrahastojen keskimääräinen arvo niitä omaavien keskuudessa on suurempi kuin talletusten keskimääräinen arvo. Tällä hetkellä sijoitusrahastojen keskimääräinen arvo suomalaisilla on 20 600 euroa, kun se 2019 keväällä oli 20 000 euroa. Merkitsevästi keskimääräistä korkeampi sijoitusrahastojen arvo on 55–74-vuotiailla (36 200 euroa). Merkitsevästi keskimääräistä alempi arvo on puolestaan alle 45-vuotiailla (11 400 euroa).

Kolmanneksi suurimpana säästökohteena kokonaisarvoltaan ovat pörssiosakkeet, joiden keskimääräinen arvo niitä omaavien keskuudessa on tällä hetkellä kaikista säästö- ja sijoituskohteista suurin (28 700 euroa). Samoin se oli myös viimekertaisessa tutkimuksessa, jolloin pörssiosakkeiden keskimääräinen arvo oli 24 700 euroa. Pörssiosakkeiden kokonaisarvo jää tässä tutkimuksessa silti sijoitusrahastoja pienemmäksi, koska osakesijoittajia on lukumääräisesti vähemmän. Merkitsevästi keskimääräistä suurempi osakesijoitusten arvo on 65–79-vuotiailla (49 300 euroa), merkitsevästi pienempi taas alle 45-vuotiailla (16 700 euroa).

Talletusvarallisuuden, sijoitusrahastojen ja osakesijoitusten mediaani kaikkien näitä sijoituskohteita omaavien keskuudessa on 7 500 euroa. Varallisuuden keskiarvo on kaikissa näissä sijoituskohteissa huomattavasti mediaania suurempi, mikä kertoo siitä, että varallisuus on jakautunut hyvin epätasaisesti.

Kuvio 6a. Säästö- ja sijoitusvarallisuuden arvo tällä hetkellä

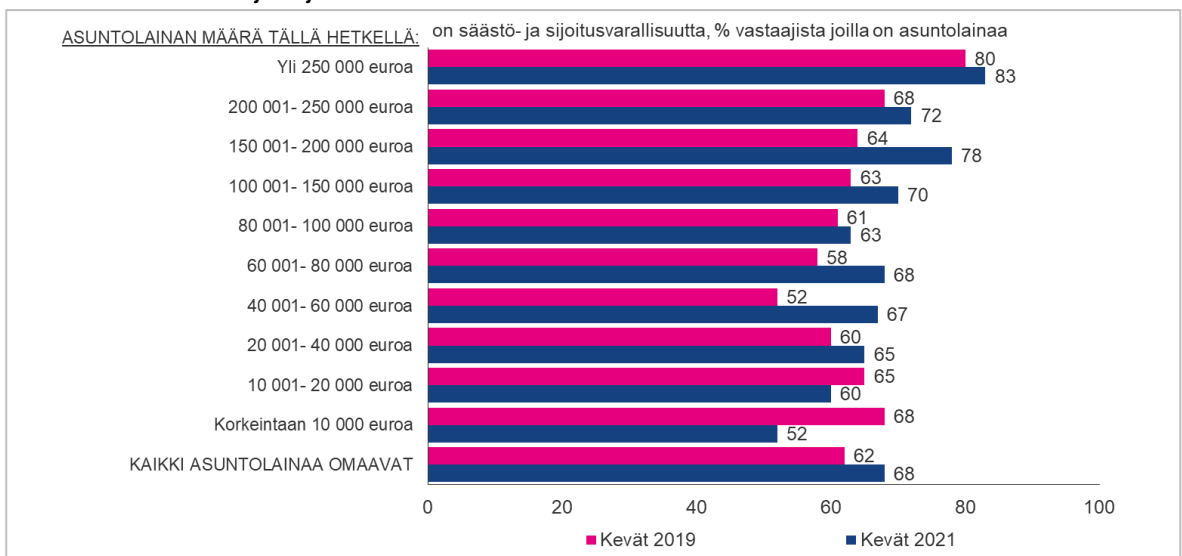

Taulukko 1. Säästö- ja sijoitusvarallisuuden arvo tällä hetkellä 2019–2021

	euromäärät vastaajilla, joilla on säästöjä/sijoituksia kyseisessä kohteessa			
	Kevät 2019		Kevät 2021	
	Keskiarvo (€)	Mediaani (€)	Keskiarvo (€)	Mediaani (€)
Pörssiosakkeet	24 700	7 500	28 700	7 500
Muut arvopaperit	35 100	3 500	24 600	7 500
Sijoitusrahastot	20 000	7 500	20 600	7 500
PS-tuotteet	20 100	7 500	19 500	15 000
Osakesäästötili			19 200	7 500
Talletukset	23 600	7 500	18 800	7 500
Vakuutussäästöt	34 000	15 000	18 300	15 000
Joukkovelkakirja- ja indeksilainat	27 300	15 000	12 300	7 500
Talouden yhteenlaskettu keskim. varallisuus	39 000	15 000	30 600	15 000

Tarkastellaan vielä erikseen asuntolainaa omaavien säästö- ja sijoitusvarallisuutta. Kaikista asuntolainaa omaavista 68 prosentilla on jotain säästö- ja sijoitusvarallisuutta. Osuus on kasvanut kuudella prosenttiyksiköllä kevästä 2019. Nyt vain alle 20 000 euroa asuntolainaa omaavien keskuudessa on säästö- ja sijoitusvarallisuutta omaavien osuus pienempi kuin tuolloin. Säästöjä ja sijoituksia omaavien osuus kasvaa, kun asuntolainan määrä suurenee. Merkittävästi keskimääräistä enemmän säästö- ja sijoitusvarallisuutta on kaikilla yli 100 000 euroa asuntolainaa omaavilla, joista sitä on 75 prosentilla.

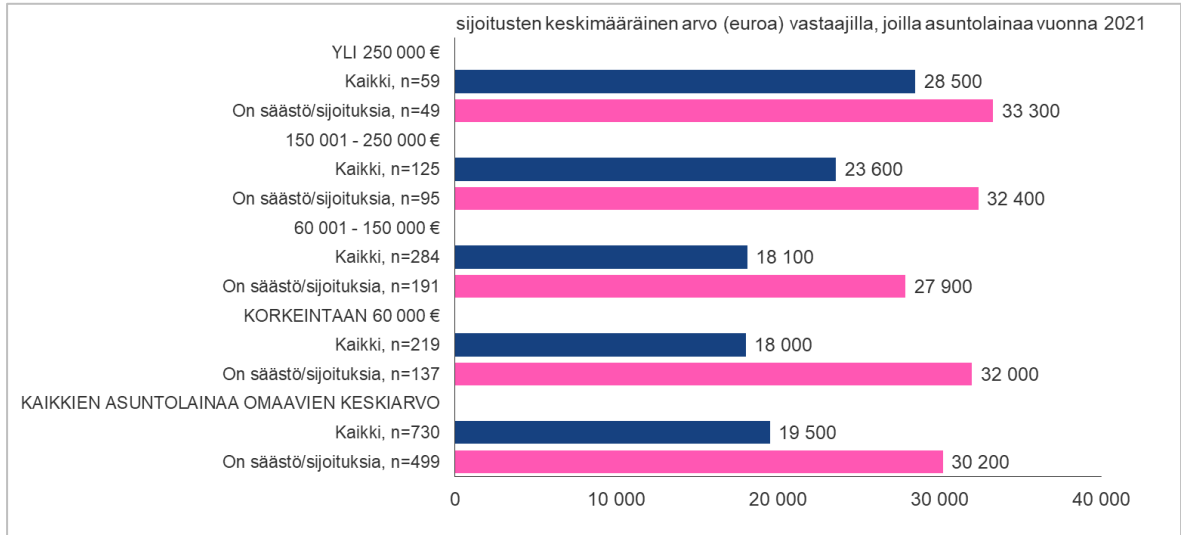
Kuvio 6b. Säästö- ja sijoitusvarallisuutta asuntolainaa omaavilla

Seuraavassa kuviossa on tarkasteltu säästö- ja sijoitusvarallisuuden arvoa asuntolainaa omaavien keskuudessa. Kaikkien asuntolainaa omaavien joukko sisältää myös ne asuntovelalliset, joilla ei ole lainkaan talletuksia tai arvopapereita. Säästö- ja sijoitusvarallisuutta omaavat ovat ilmoittaneet kysyttäessä sijoitustensa arvon. Pienempiä asuntolainoja omaavien keskuudessa säästöjä ja sijoituksia omaavien osuudet ovat suhteessa pienempiä, mutta säästö- ja sijoitusvarallisuuden keskimääräinen arvo on kuitenkin kaikissa lainaluokissa hyvin samansuuruinen. Säästö- ja sijoitusvarallisuuden arvo (27 900 €) jää keskimääräistä

pienemmäksi säästö- ja sijoitusvarallisuutta omaavista vastaajista niillä, joilla on asuntolainaa 60 000 - 150 000 euroa. Keväällä 2019 taas yli 250 000 euroa asuntolainaa omaavilla säästö- ja sijoitusvarallisuuden arvo oli selvästi keskimääräistä korkeampi.

Kuvio 6c. Säästö- ja sijoitusvarallisuuden keskimääräinen arvo asuntolainaa omaavilla 2021

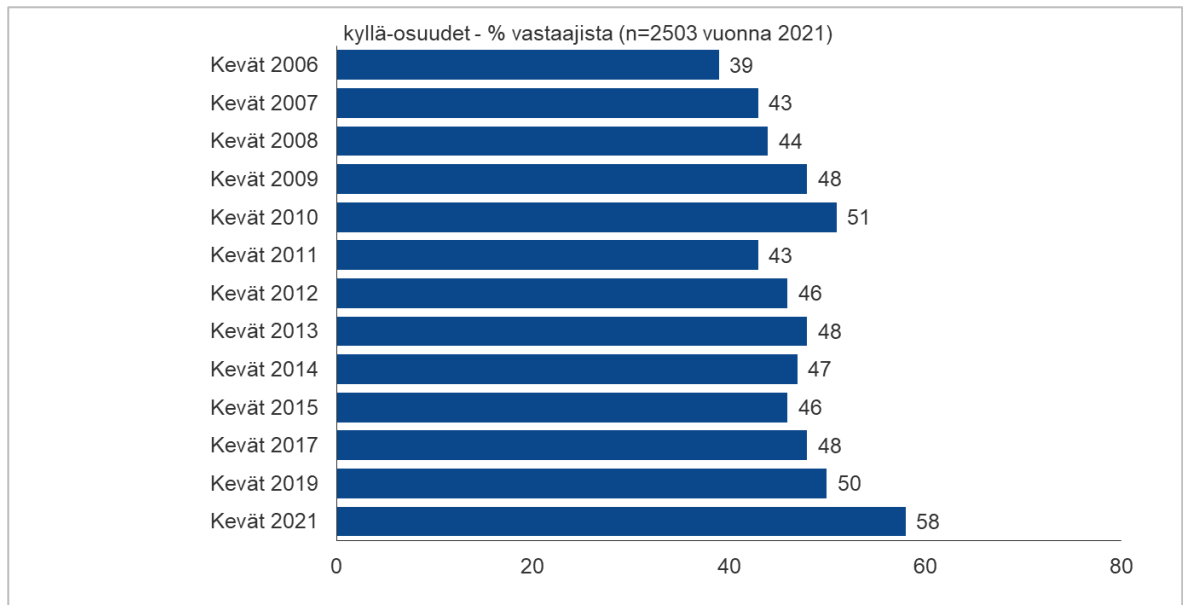
Taulukko 2. Säästö- ja sijoitusvarallisuuden keskimääräinen arvo asuntolainaa omaavilla 2019–2021

Asuntolainan määrä tällä hetkellä:	Sijoitusten keskimääräinen arvo (euroa) vastaajilla, joilla asuntolainaa			
	Kevät 2019		Kevät 2021	
	Kaikki (€)	On säästöjä/sijoituksia (€)	Kaikki (€)	On säästöjä/sijoituksia (€)
Yli 250 000 €	38 900	51 800	28 500	33 300
150 001 - 250 000 €	22 500	35 200	23 600	32 400
60 001 - 150 000 €	15 900	27 400	18 100	27 900
Korkeintaan 60 000 €	20 400	37 700	18 000	32 000
Kaikkien asuntolainaa omaavien keskiarvo	19 300	33 900	19 500	30 200

4.3 Säästö- ja sijoitusaikeet

Suomalaiset uskovat edelleen pystyvänsä säästämään. Tällä hetkellä 58 prosenttia suomalaisista aikoo säästää tai sijoittaa varoja seuraavien 12 kuukauden aikana. Osuus jatkaa 2015 alkanutta kasvuaan ja on nyt kasvanut selvästi aiempaa jyrkemmin, kahdeksalla prosenttiyksiköllä. Eniten säästämisaikeet ovat kahden vuoden takaisesta lisääntyneet 25–34- ja 45–54-vuotiailla, 14 ja 12 prosenttiyksiköllä.

Kuvio 7a. Säästö- ja sijoitusaikeet

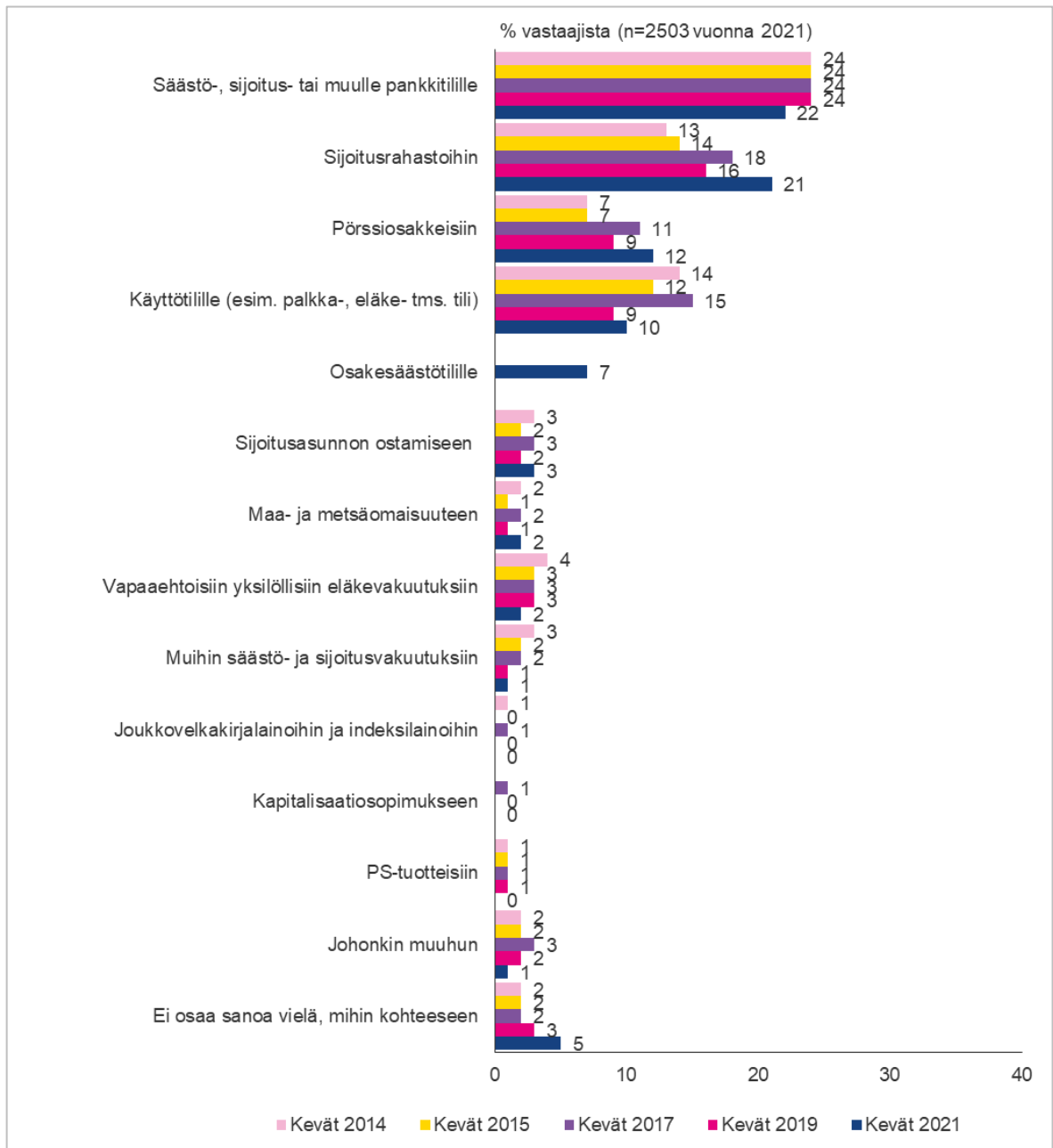

Myös niistä suomalaisista, joilla on tällä hetkellä säästöjä tai sijoituksia, valtaosa ja selvästi aiempaa suurempi osuus aikoo edelleen jatkaa säästämistä ja sijoittamista. Osuus on kasvanut viimekertaisesta tasosta yhdeksällä prosenttiyksiköllä 76 prosenttiin. Uusien, säästämistä ja sijoittamista harkitsevien osuus on pysynyt 26 prosentissa. Halu hajauttaa säästöjä ja sijoituksia, eli sijoittaa varoja useampaan eri kohteeseen samanaikaisesti on lisääntynyt kevään 2019 tasosta myös tulevissa säästökohteissa.

Säästö- ja sijoitustilit ovat edelleen suosituin tuleva säästämiskohde, vaikka niiden osuus onkin laskenut kahdella prosenttiyksiköllä, 22 prosenttiin. Lisääntynyt kiinnostus rahastojointamiseen näkyy erityisen selvästi tulevissa säästö- ja sijoituskohteissa. Sijoitusrahastot ovat toiseksi suosituin tuleva säästämis- ja sijoitusmuoto 21 prosentin osuudella, mikä on viisi prosenttiyksikköä enemmän kuin keväällä 2019. Myös osakesäästäminen kiinnostaa aiempaa enemmän ja se on nyt noussut käyttötilisäästämisen ohi kolmanneksi suosituimmaksi sijoitusmuodoksi. Pörssiosakkeisiin sijoittamista suunnittelee 12 prosenttia suomalaisista, viimeksi yhdeksän prosenttia. Käyttötilille säästämisen osuus on prosenttiyksikön verran viimekertaisesta korkeampi, 10 prosentissa. Myös kiinnostus asuntosijoittamiseen ja maa- ja metsäomaisuuteen tulevina sijoituskohteina on hivenen kevään 2019 tasoa suurempaa. Osakesäästötilin osuus tulevina säästö- ja sijoituskohteina on seitsemän prosenttia.

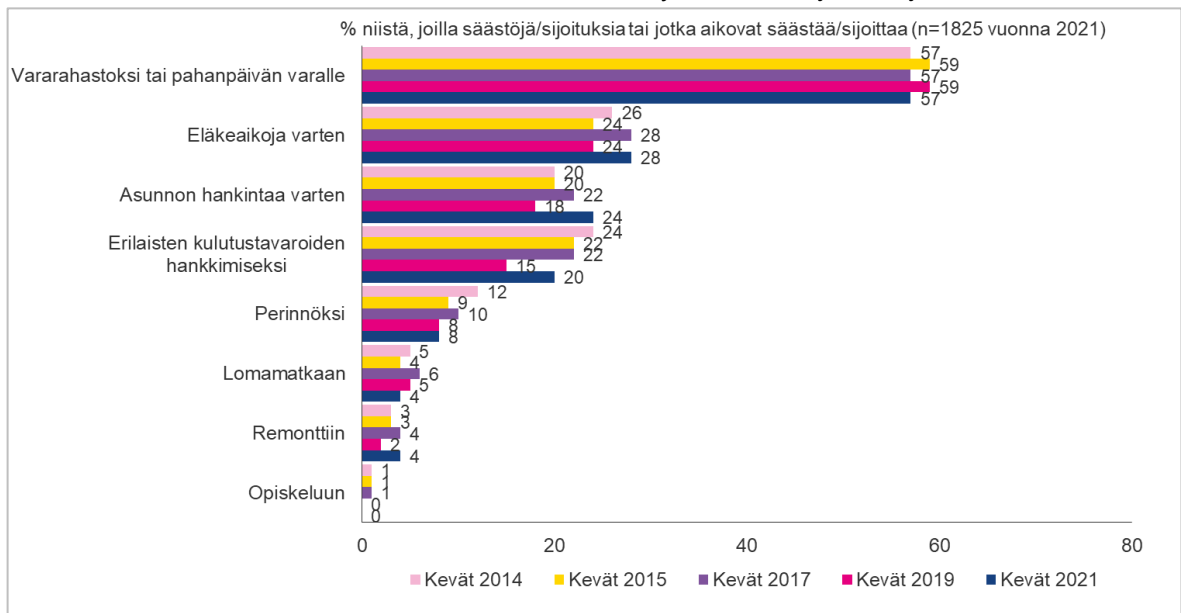
Merkitsevästi keskimääräistä suurempi osuus, yli 70 prosenttia kaikista 18–44-vuotiaista on säästö- ja sijoitusaikeissa seuraavien 12 kuukauden aikana, alle 18- ja yli 55-vuotiaista keskimääräistä pienempi osuus. Säästö- ja sijoitustilisäästäminen kiinnostaa keskimääräistä merkitsevästi enemmän 18–34-vuotiaita, sijoitusrahastot ja pörssiosakkeet puolestaan 25–44-vuotiaita ja osakesäästötilit 18–44-vuotiaita.

Kuvio 7b. Aiotut säästö- ja sijoituskohteet

Säästöjä ja sijoituksia omaavista tai säästämistä tai sijoittamista tulevan vuoden aikana harkitsevista 57 prosenttia säästää vararahastoksi tai pahan päivän varalle. Tämä kertoo siitä, että halutaan turvata oma talous mahdollisten riskien varalta. Osuus on kuitenkin kaksi prosenttiyksikköä alempi kuin viimeksi, siis laskenut takaisin kevään 2017 tasolle. Eläkeajoja varten säästäminen on edelleen toiseksi yleisin säästöjen ja sijoitusten käyttömuoto ja sen osuus on niin ikään palannut takaisin kevään 2017 tasolle 28 prosenttiin oltuaan viimeksi alempi. Lisääntynyt kiinnostus asunnon hankintaan näkyy tässäkin tarkastelussa. Asunnon hankintaa varten säästävien osuus on noussut korkeimmilleen tämän tutkimuksen historiassa, 24 prosenttiin. Erilaisten kulutustavaroiden hankkimiseksi säästöjään käyttävien osuus, 20 prosenttia, on palannut lähes aiemmalle tasolle kasvääntyään 15 prosentissa.

Kuvio 7c. Mihin asioihin tai tarkoitukseen aikoo käyttää säästöjä tai sijoituksia.

Asunnon hankintaa varten säästävät keskimääräistä useammin alle 35-vuotiaat, kulutustavaroiden hankkimiseksi alle 25-vuotiaat. Eläkeajoja varten säästävät eniten 45–64-vuotiaat. Asunnon hankintaa varten säästäminen on lisääntynyt eniten 18–24-vuotiaiden keskuudessa, 17 prosenttiyksiköllä. Tähän ikäryhmään kuuluvista 65 prosenttia kertoo säästävänä asunnon hankintaa varten. Vararahastoksi tai pahanpäivän varalle säästäjiä on keskimääräistä enemmän 25–44-vuotiaiden keskuudessa ja asuntolainaa omaavilla, jolloin säästöt toimivat talouden puskurina mahdollisen työttömyyden tai korkojen nousun varalta.

4.4

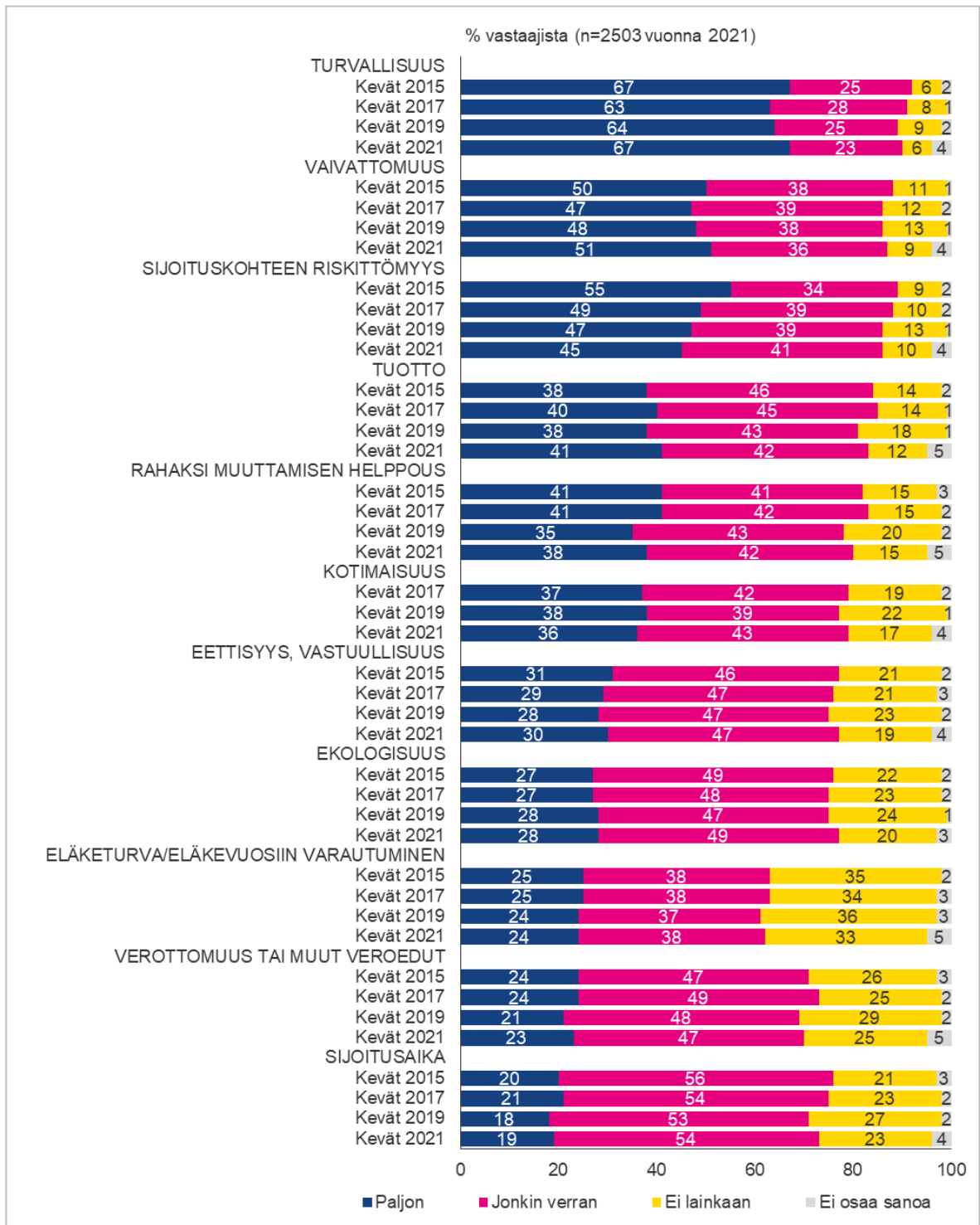
Säästö- ja sijoituskohteen valintakriteerit

Turvallisuus on edelleen tärkein kriteeri säästämis- tai sijoituskohteen valinnassa. Toiseksi eniten arvostetaan vaivattomuutta ja kolmanneksi tärkein valintakriteeri on sijoituskohteen riskittömyys.

Kun tarkastellaan "merkitsee paljon" -osuuksia, sijoituskohteen riskittömyyden merkitys on jatkanut jo pitempään jatkunutta vähenemistään. Turvallisuuden ja vaivattomuuden merkitys sen sijaan on lisääntynyt edelleen hienokseltaan. Riskittömyyden arvostus on vähentynyt erityisesti 25–44-vuotiaiden keskuudessa. Tuoton merkitys näyttää "merkitsee paljon" -vastausten osuutta tarkasteltaessa taas hieman kasvaneen kääntyttyään viimeksi pieneen laskuun.

Säästö- ja sijoituskohteen rahaksi muuttamisen helppous on nyt merkityksellisempää kuin keväällä 2019 ja se on palannut lähemmäs aiempaa pitkäaikaista tasoaan. Rahaksi muuttamisen helppouden arvostuksen lisääntyminen on suurinta 35–54-vuotiaiden ja etenkin yli 65-vuotiaiden keskuudessa. Kotimaisuuden merkitys säästö- ja sijoituskohteen valintakriteerinä oli viimeksi samaa luokkaa tuoton kanssa, mutta nyt sen arvostus on hieman vähentynyt. Eettisyyden ja vastuullisuuden merkitys on nyt jonkin verran noussut, kuten myös verottomuuden ja muiden veroetujen. Ekologisuus puolestaan on samalla tasolla kuin viime kyselyssä.

Kuvio 7d. Säästö- ja sijoituskriteerit

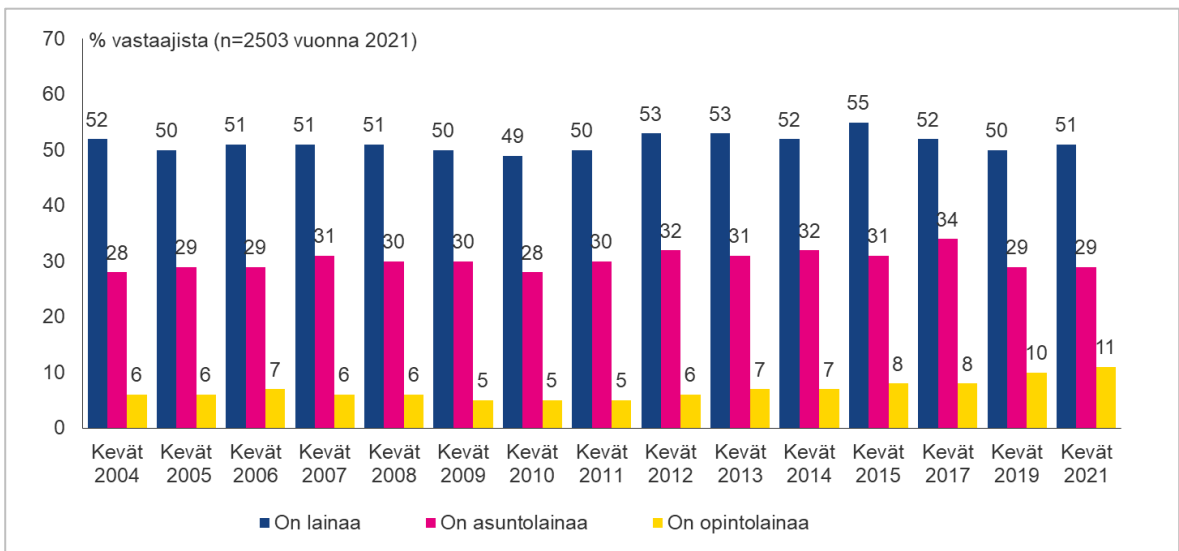

5 Luotonotto

5.1 Nykyiset luottomuodot

Tällä hetkellä 51 prosentilla suomalaisista on jotain lainaa. Osuus on ollut laskussa keväästä 2015 lähtien, mutta lasku näyttää nyt tasoittuneen. Tutkimuksessa mukana olevaan väestöön suhteutettuna tämä merkitsee, että noin 2,22 miljoonalla 15–79-vuotiaalla suomalaisella on lainaa. Merkitsevästi keskimääräistä useammin lainoja on lapsiperheillä, joista 79 prosentilla on jotain lainaa, mutta osuus on kuitenkin laskenut prosenttiyksikön verran keväästä 2019. Huomion arvoista on, että työttömien tai lomautettujen keskuudessa lainaa omaavien osuus on nyt seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin viimeksi. Viimekertaisia suurempia lainaa omaavien osuudet ovat myös johtavassa asemassa olevilla ja ylempillä toimihenkilöillä sekä pääkaupunkiseudulla asuvilla, joiden keskuudessa lainaa omaavien osuudet ovat 5 prosenttiyksikköä kevään 2019 tasoa korkeampia.

Kuvio 8a. Luottotilanne

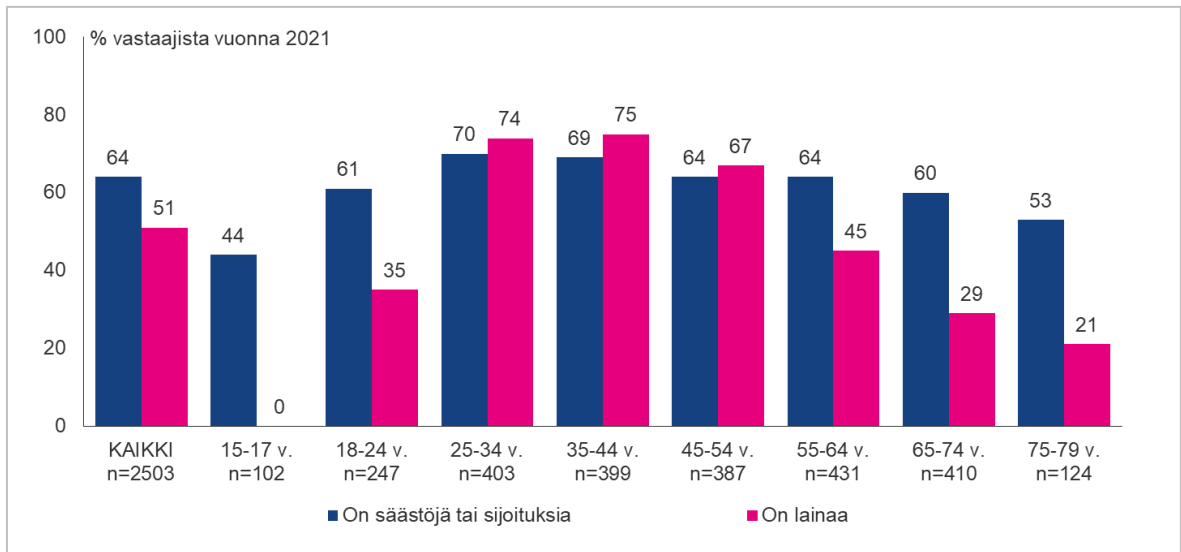

Tyypillistä on myös, että keskimääräistä suuremmalla osuudella lainanottajista on säästöjä ja sijoituksia, jolloin säästöt toimivat talouden puskurina. Tässä tutkimuksessa 67 prosentilla jotain lainaa omaavista on samanaikaisesti myös säästöjä tai sijoituksia. Osuus on myös kasvanut yhdeksällä prosenttiyksiköllä kevään 2019 tasosta.

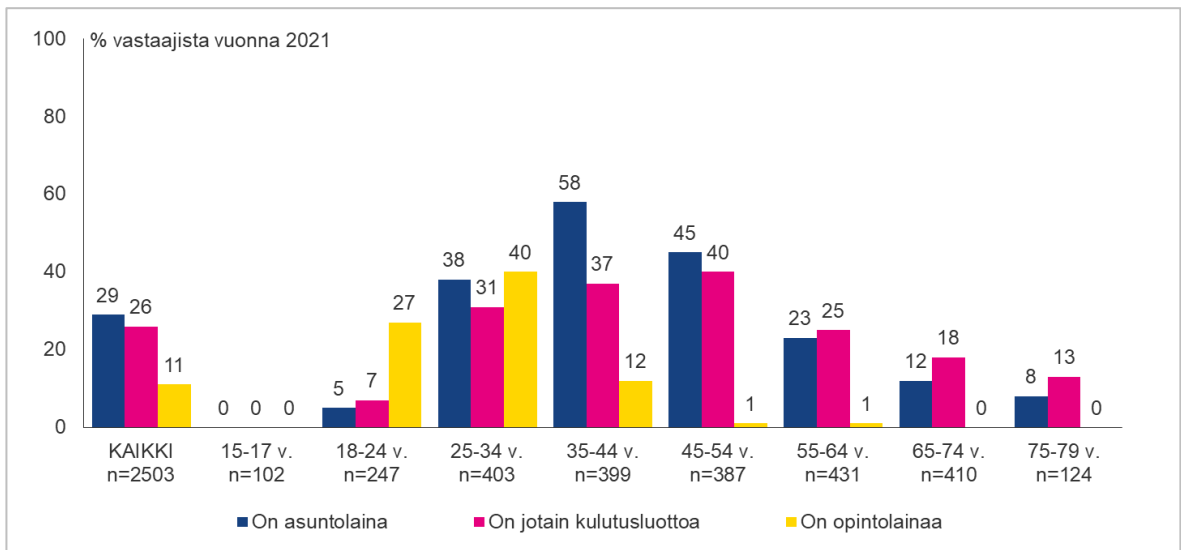
5.1.1 Asuntolainat

Asuntolainaa on tällä hetkellä 29 prosentilla suomalaisista kotitalouksista. Osuus on samalla tasolla kuin keväällä 2019. Asuntolainaa on keskimääräistä merkitsevästi useammin kaikilla yli 50 000 euroa vuodessa ansaitsevilla kotitalouksilla, vähintään kolmen henkilön talouksilla ja ikäryhmittäin tarkasteltuna 25–54-vuotiailla. Näissä ryhmissä asuntolainaa on vähintään 40 prosentilla ryhmiin kuuluvista. Ylempistä toimihenkilöistä ja johtavassa asemassa olevista sekä yli 70 000 euroa vuodessa ansaitsevista kotitalouksista asuntolainaa on enemmän kuin joka toisella, lapsiperheistä lähes kahdella kolmasosalla. Asuntolainaa omaavien osuus on kasvanut etenkin ylempien toimihenkilöiden, pääkaupunkiseudulla asuvien, yli 100 000 euroa ansaitsevien kotitalouksien sekä ikäryhmittäin tarkasteltuna 45–54-vuotiaiden keskuudessa noin viidellä prosenttiyksiköllä.

Kuvio 8b. Säästäjät ja sijoittajat sekä lainanottajat ikäryhmittäin

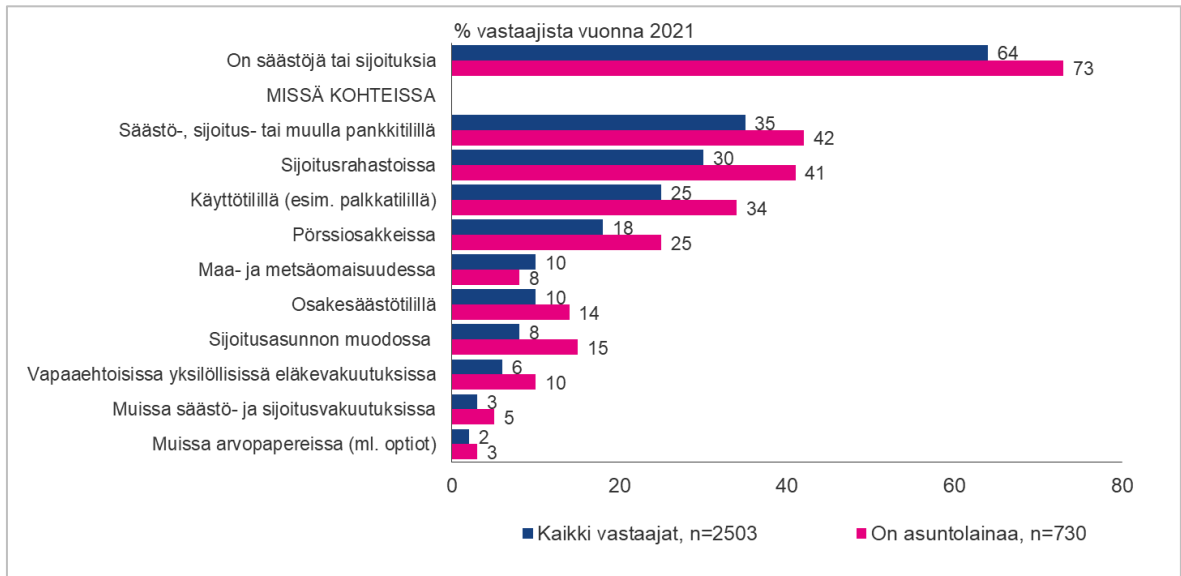
Kuvio 8c. Lainanottajat ikäryhmittäin

Asuntolainaa omaavat ovat eri sijoituskohteista sijoittaneet merkittävästi useammin sijoitusrahastoihin, pörssiosakkeisiin, säästö- ja sijoitus- tai käyttötileille, osakesäästötilille, vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen tai sijoitusasuntoon.

Keväällä 2017 asuntovelallisten osuus oli pääkaupunkiseudulla erityisen korkea, 39 prosenttia. Osuus laski 29 prosenttiin kevään 2019 tutkimuksessa, mutta on nyt taas noussut 34 prosenttiin. Pääkaupunkiseudun asuntolainaa omaavien osuus on, kevään 2017 tutkimusta lukuun ottamatta, pysytellyt koko ajan alle 30 prosentissa ja selvästi muuta maata alempana. Tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla asuntolainaa omaavien osuus on merkittävästi korkeampi kuin muualla Suomessa.

Kuvio 8d. Säästöt ja sijoitukset asuntolainaa omaavilla

Asuntolainaa otetaan tavallisimmin molempien puolisoitten nimiin. Tämän tutkimuksen mukaan 73 prosentilla vähintään kahden henkilön talouksista asuntolainaa on molempien puolisoitten nimissä. Osuus on samalla tasolla kuin aiemminkin.

Asuntolainaa ottaneista 91 prosenttia on ottanut lainan oman vakituisen asunnon ostoon, sijoitusasunnon ostoon kotimaasta seitsemän prosenttia ja vapaa-ajan tai kakkosasunnon ostoon kotimaasta neljä prosenttia. Nykyisen asunnon peruskorjaukseen lainaa on ottanut kuusi prosenttia ja pienempään remonttiin kolme prosenttia asuntolainaa ottaneista. Oman vakituisen asunnon ostoon lainaa ottaneiden osuus on samalla tasolla kuin viimeksi samoin kuin sijoitusasunnon ostoon sekä kotimaan vapaa-ajan tai kakkosasunnon ostoon lainaa ottaneidenkin. Sekä nykyisen asunnon peruskorjaukseen, että myös pienempään remonttiin lainaa ottaneiden osuus on kumpikin kasvanut kahdella prosenttiyksiköllä. Peruskorjauslainaa ottaneita on otoksessa edelleen kuitenkin melko vähän (n=42). Heistä neljännes on maksanut omalla lainallaan pois asunto-osakeyhtiön huoneistokohtaisen peruskorjauslainan.

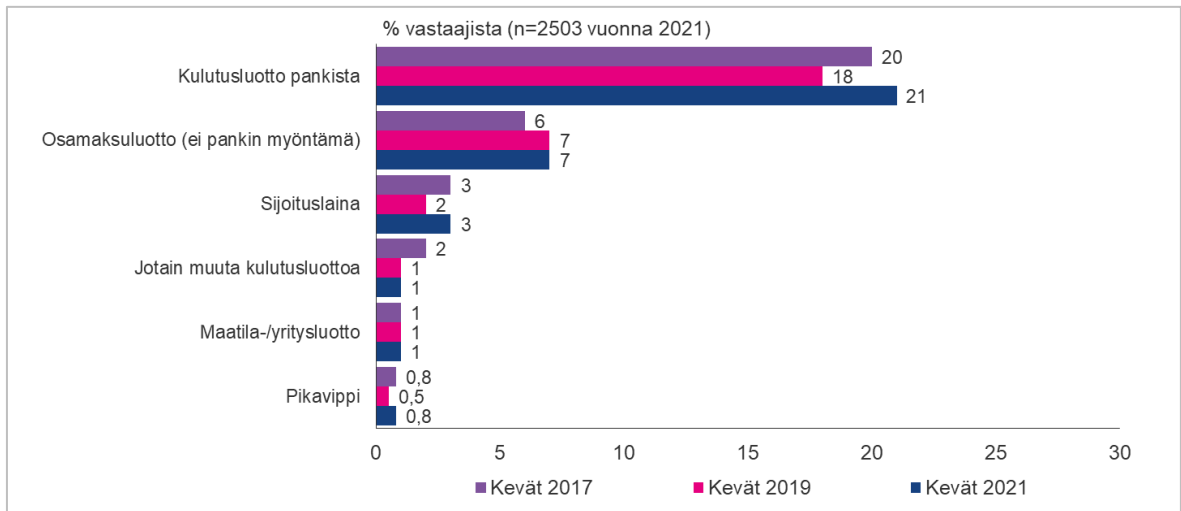
5.1.2 Kulutusluotot, sijoitusluotot ja opintolainat

Keväällä 2017 muutettiin haastattelulomakkeella luottoja koskevan kysymyksen vastausvaihtoehtoja, mistä johtuen on tarkoituksenmukaista tehdä pidempää vuosivertailua vain pankin kulutusluotosta ja osamaksuluotosta.

Tämän tutkimuksen mukaan 26 prosentilla suomalaisista on tällä hetkellä jokin kulutusluotto. Osuus on kaksi prosenttiyksikköä korkeampi kuin keväällä 2019. Tutkimuksessa mukana olevaan väestöön suhteutettuna tämä merkitsee, että kulutusluottoja on noin 1,13 miljoonalla suomalaisella. Keskimääräistä selvästi tavallisempia kulutusluottoja ovat 25–54-vuotiailla. Keskimääräistä vähemmän kulutusluottoja taas on alle 25-vuotiailla ja yli 65-vuotiailla.

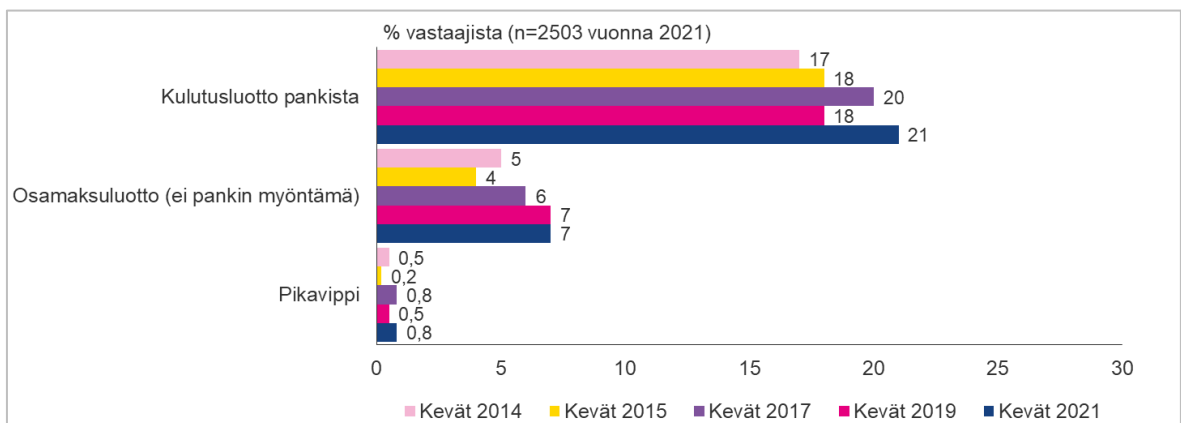
Tässä tutkimuksessa kulutusluottoja omaavista vastaajista 84 prosentilla on yksi kulutusluotto, kaksi kulutusluottoa on 15 prosentilla, ja kolme tai useampia eri kulutusluottoja omaavien osuus on kaksi prosenttia. Kaksi tai useampia kulutusluottoja omaavien osuus on kasvanut viimekertaisesta kolmella prosenttiyksiköllä.

Kuvio 8e. Kulutus- ja sijoitusluottomuodot 2017–2021

Tavallisin kulutusluottomuoto on pankista otettu kulutusluotto, jonka osuus on 21 prosenttia. Osuus oli lähes yhtä korkea keväällä 2017, mutta yhtä korkea kuin nyt osuus on ollut viimeksi 2000-luvun alkupuolella. Muun kuin pankin myöntämää osamaksuluottoa on seitsemällä prosentilla, osuus on samalla tasolla kuin viimekertaisessa tutkimuksessa. Sijoituslainaa omaavien osuus on nyt kolme prosenttia, kuten oli myös keväällä 2017. Sijoitusluottoja on keskimääräistä useammin etenkin johtavassa asemassa olevilla ja yrittäjillä, mutta myös ylemmillä toimihenkilöillä. Isot maatila- ja yrityslainat on erotettu muista kulutusluotoista ja niiden osuus on suurin maanviljelijöiden ja yrittäjien keskuudessa.

Kuvio 8f. Kulutusluottomuodot 2014–2021

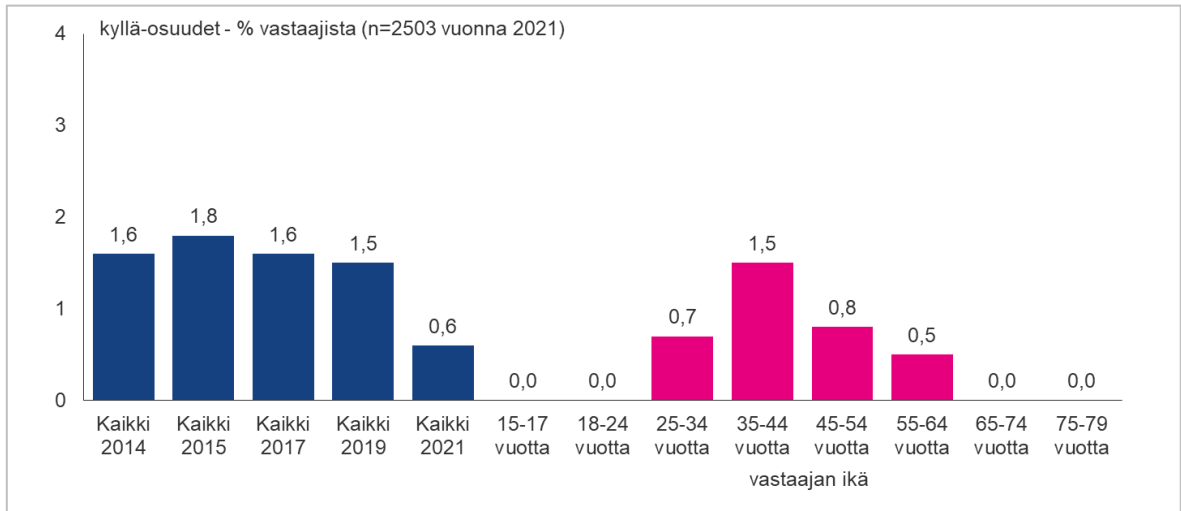

Vuoden 2013 kesäkuussa voimaantulleessa lainmuutoksessa tiukennettiin pienlainojen myöntämistä, jolloin muun muassa alle 2000 euron pikaluotoille määriteltiin korkokatto eli 50 prosentin maksimivuosikorko. Vuonna 2019 syyskuussa tuli puolestaan voimaan laki, jolla tiukennettiin kaikille kuluttajaluotoille 20 prosentin maksimivuosikorko.

Pikaluottoa ottaneiden osuus on tässä tutkimuksessa selvästi pienentynyt kevästä 2019 ja myös aiemmasta pitempiaikaisesta tasostaan. Nyt 0,6 prosenttia suomalaisista kertoo ottaneensa pikaluoton viimeisen 12 kuukauden aikana. Merkitsevästi keskimääräistä enemmän pikaluottoa ottaneita on 35–44-vuotiaiden keskuudessa, keskimäärin 1,5 prosenttia. Pika-

luottoa omaavien osuus on keskimääräistä korkeampi alle 10 000 euroa vuodessa ansaitsevilla talouksilla sekä niillä, joilla on jotain muitakin kulutusluottoja. Pikaluottoja näyttävät suosivan erityisesti ne, joiden menot ovat suuremmat kuin heidän tulonsa ja he joutuvat ottamaan ylimääräistä lainaa menojaan kattamiseen. Tähän ryhmään kuuluvia on tässä tutkimuksessa hyvin vähän (n=29), mutta heistä pikaluottoja on keskimääräistä merkittävästi useammilla (osuus seitsemän prosenttia).

Kuvio 8g. Pikaluotot viimeisen 12 kuukauden aikana

Pikaluottoja ottaneiden lukumäärä on tässä otoksessa tilastollisen tarkastelun kannalta liian pieni (n=14), joten tulokset ovat vain suuntaa antavia. Pikaluottoja käyttäneet ovat ottaneet niitä keskimäärin kolme kertaa viimeisen vuoden aikana, mikä on samaa luokkaa kuin keväällä 2019. Pikaluottoa ottaneista kolmannes on ottanut sitä vain kerran, puolet useammin kuin kerran. Viimeksi pikaluoton useammin kuin kerran viimeisen vuoden aikana ottaneita oli kolme neljästä pikaluoton ottaneesta.

Opintoluotollisten osuus on viime vuosien aikana ollut nousussa ja tällä hetkellä opintolainaa on 11 prosentilla suomalaisista. Viimeisten kymmenen vuoden aikana osuus on enemmän kuin kaksinkertaistunut. Tässä tutkimuksessa vuonna 2011 opintolainaa oli 5 prosentilla suomalaisista, kuten kuvioista 8a nähdään. Opintolainaa omaavien osuutta eri ikäryhmissä on kuvattu kuviossa 8c. Osuus on korkein 18–34-vuotiaiden keskuudessa, joista keskimäärin 35 prosentilla on opintolainaa. Osuus on noussut kahdella prosenttiyksiköllä kevästä 2019. Kaikista opiskelijoista opintolainaa on 28 prosentilla, mutta heillä osuus on laskenut 2019 kevään 30 prosentista. Aiemmin opintolainallisten opiskelijoiden osuus on ollut selvästi alempi, noin viidenneksen luokkaa.

5.2

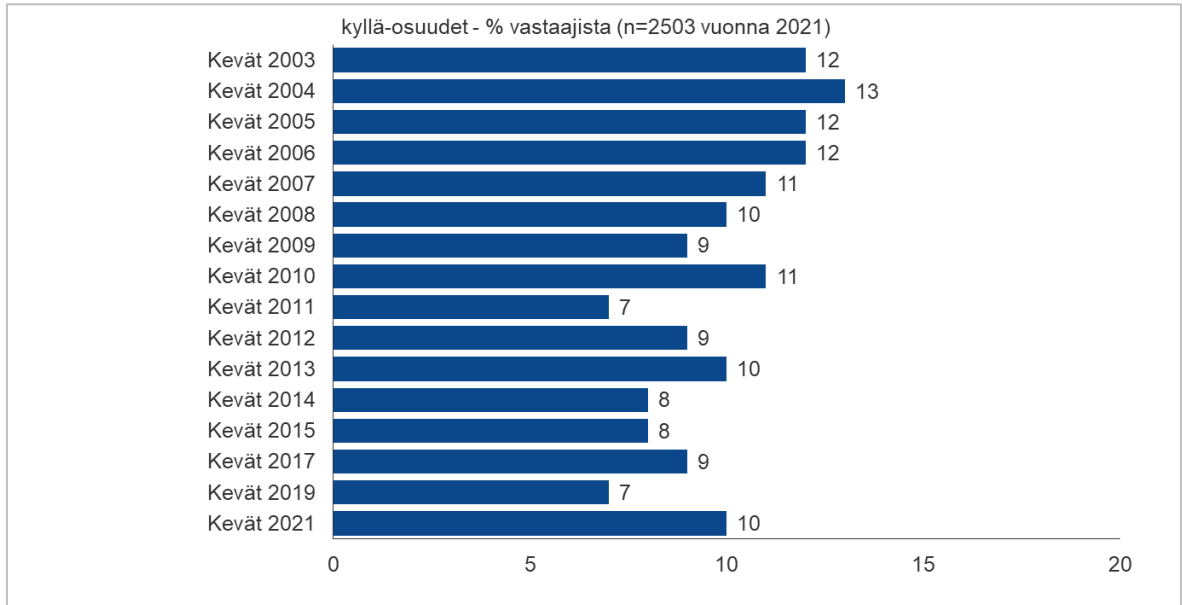
Luotonotto-suunnitelmat

Luotonottoaikeita on nyt kymmenellä prosentilla suomalaisista: osuus on noussut kolmella prosenttiyksiköllä kevään 2019 tasosta. Viimeksi lainaottoaikeet käväisivät yhtä korkeina keväällä 2013. Merkittävästi keskimääräistä enemmän luotonottoaikeissa olevia on 25–34-vuotiaiden keskuudessa, 21 prosenttia. Kevääseen 2019 verrattuna kasvua osuudessa on kuusi prosenttiyksikköä.

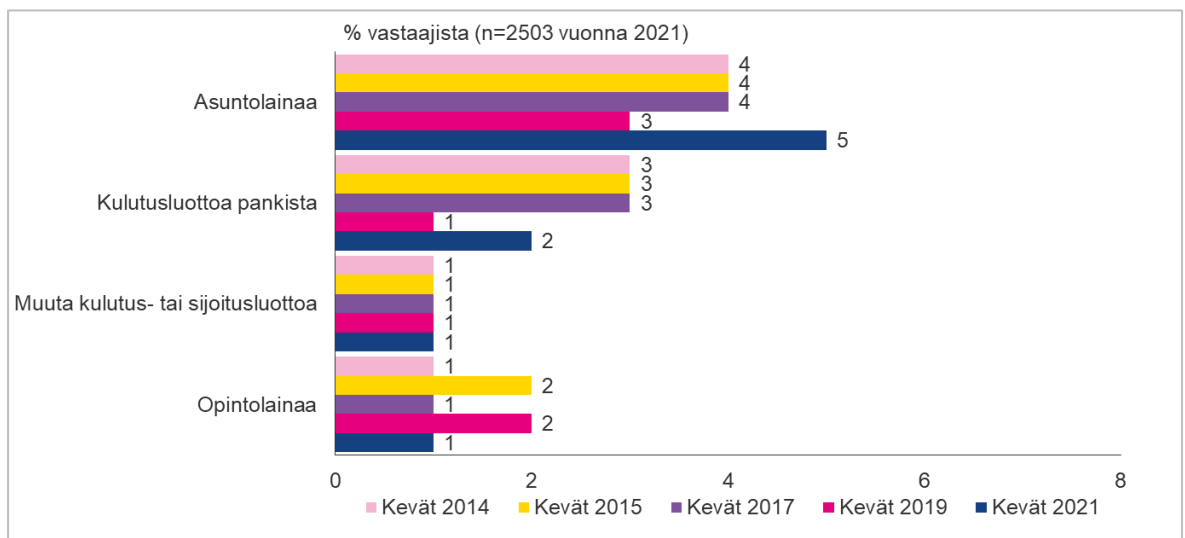
Tällä hetkellä viisi prosenttia suomalaisista aikoo ottaa asuntolainaa. Viimeksi asuntolainanottoaikeita oli kolmella prosentilla. Osuus on, kevättä 2019 lukuun ottamatta, pysynyt

lähes samalla tasolla vuodesta 2004 lähtien vaihdellen neljän ja kuuden prosentin välillä. Asuntoluotonottoaikeita on keskimääräistä enemmän 25–34-vuotiailla, joista nyt 14 prosenttia aikoo ottaa asuntolainaa, kun viime kyselyssä osuus oli yhdeksän prosenttia.

Kuvio 9a. Luotonottosuunnitelmat

Kuvio 9b. Luotonottosuunnitelmat luottomuodoittain

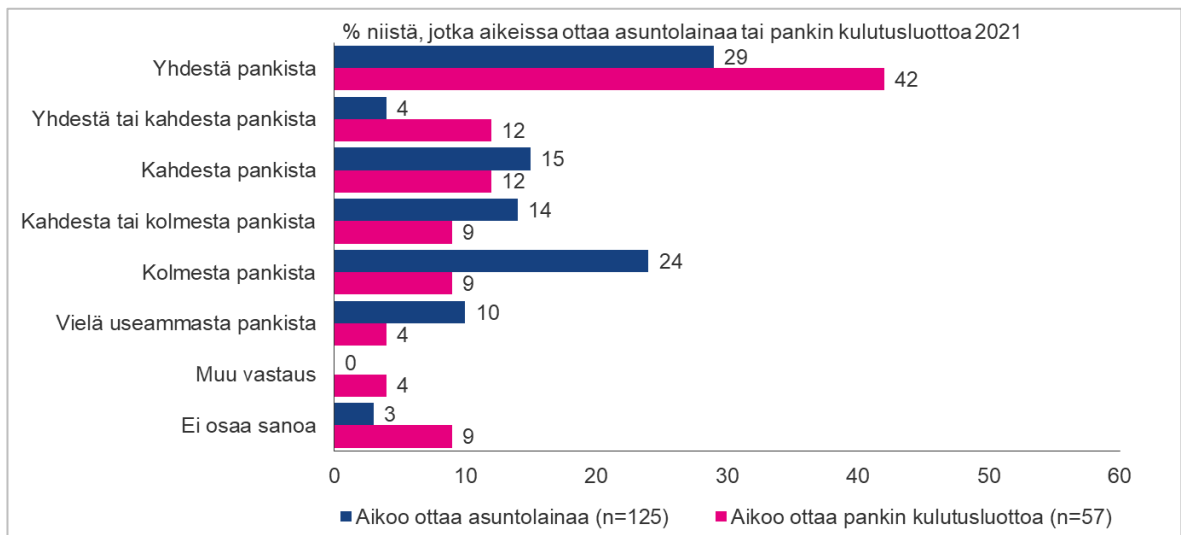
Pankin kulutusluottoa aikoo ottaa kaksi prosenttia vastaajista. Osuus on noussut prosenttiyksikön verran viimekertaisesta. Sijoituslainanottoaikeissa on yksi prosentti suomalaisista. Opintolainanottoaikeissa olevien osuus on tässä tutkimuksessa vaihdellut yhden ja kahden prosentin välillä ja on nyt yhdessä prosentissa. Opiskelijoiden keskuudessa opintolainanottoaikeiden vähentyminen näkyy selvemmin. Opintolainan suunnittelee ottavansa kahdeksan prosenttia opiskelijoista, kun keväällä 2019 osuus oli 14 prosenttia.

5.3 Lainatarjousten kysyminen

Asuntolainanottoaikeissa olevista 63 prosenttia aikoo kysyä tarjouksen lainaansa vähintään kahdesta pankista, 33 prosenttia tyytyy yhteen tai korkeintaan kahteen pankkiin. Vähintään kolmesta pankista lainatarjouksen aikoo pyytää 34 prosenttia. Vähintään kahden pankin kilpailuttajia oli 2019 keväällä 69 prosenttia asuntolainanottoaikeissa olevista. Vähintään kolmea pankkia aikoi kilpailuttaa 34 prosenttia, kuten tänä keväänäkin.

Kulutusluottoa otettaessa pankkeja kilpailutetaan harvemmin. Nyt kuitenkin joka kolmas kulutusluotonottoaikeissa olevaa aikoo kysyä lainatarjouksen vähintään kahdesta pankista, 42 prosenttia vain yhdestä pankista. Vastaajamäärä on kuitenkin melko pieni (n=57), joten tulosta voi pitää lähinnä suuntaa antavana. Viimeksi yhdestä pankista lainatarjouksen kysyviä oli selvästi enemmän, 58 prosenttia kulutusluotonottoaikeissa olevista ja 73 prosenttia aikoi kilpailuttaa korkeintaan kahta pankkia. Vastaajamäärä oli kuitenkin tuolloin vielä pienempi kuin nyt (n=33).

Kuvio 10. Kuinka monesta pankista aikoo ottaa lainatarjouksen

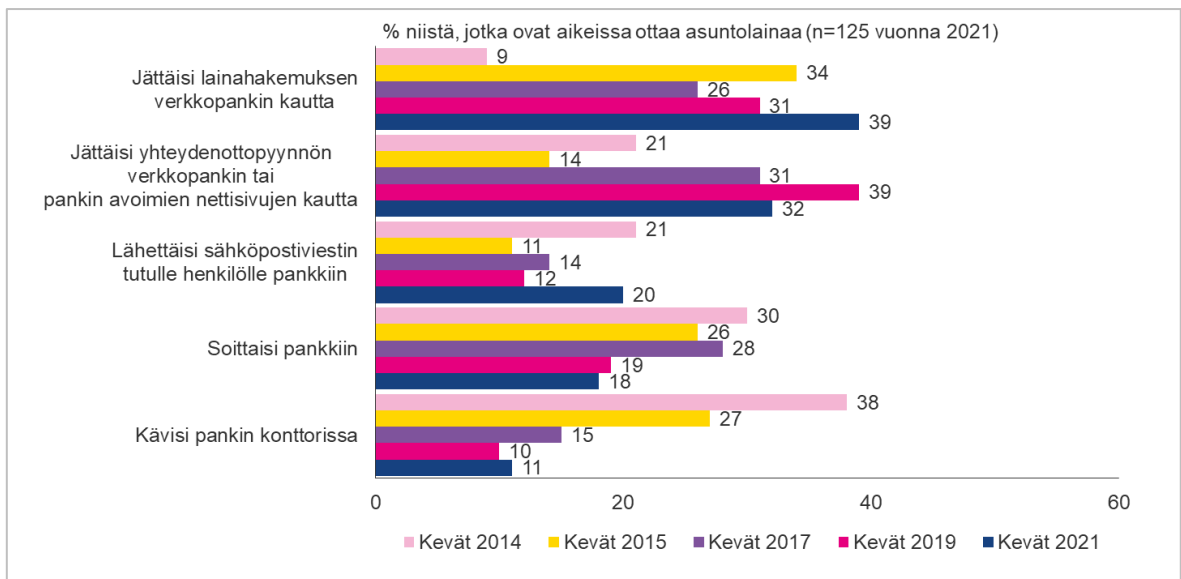

Lainatarjousten kysymistä on tarkasteltu tässä raportissa sekä kaikkien vastaajien, että asuntolainanottoaikeissa olevien vastaajien keskuudessa.

Tähän asti kaikkien suomalaisten mielestä pankin konttorissa käyminen on ollut paras ensimmäisen yhteydenoton tapa asuntolainaa haettaessa. Nyt kuitenkin kaikkien suomalaisten mielissä yhteydenottopyynnön jättäminen verkkopankin tai pankin avoimien nettisivujen kautta on ohittanut konttorissa käymisen suosituimpana yhteydenottotapana. Sitä pitää nyt parhaana yhteydenoton tapana 29 prosenttia kaikista suomalaisista ja osuus on kasvanut tasaisesti viime vuosina oltuaan 2017 keväällä 21 prosenttia ja 2019 keväällä 25 prosenttia. Tällä hetkellä 27 prosenttia kaikista suomalaisista kävisi pankin konttorissa. Osuus on jo pitkään ollut selvässä laskussa, sillä 2019 keväällä 35 prosenttia, 2017 keväällä 41 prosenttia, ja keväällä 2015 puolet vastaajista piti konttorissa käymistä parhaana ensimmäisen yhteydenoton tapana. Nyt joka neljäs suomalainen jättäisi lainahakemuksen verkkopankin kautta, viimeksi osuus oli 18 prosenttia. Pankkiin soittamista pitää parhaana yhteydenottotapana 23 prosenttia kaikista suomalaisista ja osuus on kasvanut kolmella prosenttiyksiköllä viimekertaisesta. Sähköisten yhteydenottotapojen yhteenlaskettu osuus on kaikkien suomalaisten keskuudessa nyt 63 prosenttia. Osuus on jatkanut kasvuaan, kun se oli 2019 keväällä 51 prosenttia, 2017 keväällä 46 prosenttia ja 2015 keväällä 35 prosenttia.

Asuntolainan ottoaikeissa olevilla vastaajilla lainahakemuksen jättäminen verkkopankin kautta on selvästi suosituin yhteydenottotapa. Sen osuus on noussut 31 prosentista 39 prosenttiin. Yhteydenottopyynnön jättäminen verkkopankin tai pankin avoimien nettisivujen kautta on toiseksi suosituin tapa ottaa yhteyttä pankkiin asuntolainaa otettaessa, mutta sen osuus on pudonnut 32 prosenttiin, käväistyään viimeksi 39 prosentissa. Pankkiin soittaminen on edelleen hivenen menettänyt suosiotaan asuntolainan ottoaikeissa olevien keskuudessa ja sen osuus on nyt 18 prosenttia. Pankin konttorissa kävijöiden osuus on 11 prosenttia ja se on pysynyt suunnilleen kevään 2019 tasolla.

Kuvio 11. Miten ottaisi ensimmäisen kerran yhteyttä pankkiin asuntolainaa hakiessaan

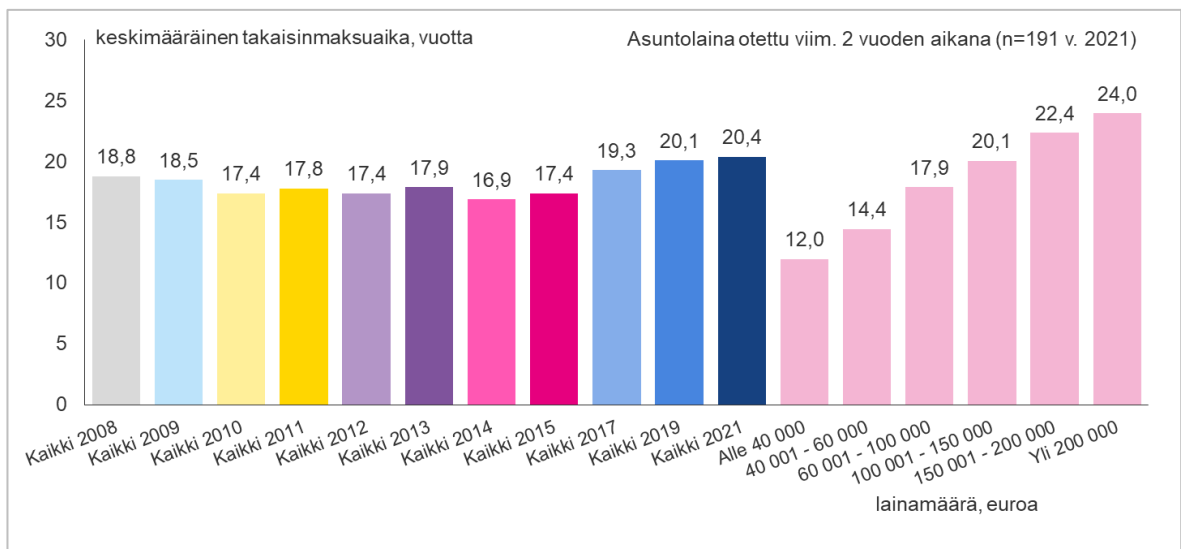

5.4

Asuntolainan laina-ajat

Asuntolainansa viimeisimmän kahden vuoden aikana ottaneilta kysyttiin asuntolainan alkuperäistä takaisinmaksuaikaa. Lainansa viimeisten kahden vuoden aikana ottaneita on tässä aineistossa 26 prosenttia asuntoluotollisista, mikä on kaksi prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisellä tutkimuskierroksella.

Kuvio 12. Asuntolainan takaisinmaksuaikojen vuosivertailu ja takaisinmaksuajat lainan suuruuden mukaan 2021

Tämän tutkimuksen pitkässä historiassa asuntolainojen keskimääräiset laina-ajat ovat nousseet vuodesta 1998 merkittävästi. Kun tuolloin viimeisten kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika oli 11 vuotta, oli se vuosina 2008 ja 2009 noussut lähes 19 vuoteen. Vuonna 2010 takaisinmaksuajan pidentyminen kääntyi laskuun, ja pysytteli pitkään 17 vuoden tuntumassa kunnes lähti jälleen nousuun vuonna 2017. Tässä kyselyssä viimeisen kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika on 20,4 vuotta.

Mitä suuremmista asuntolainoista on kyse ja mitä suurempi osuus asunnon ostosta on rahoitettu lainalla sitä pitempiä viimeisten kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräiset takaisinmaksuajat ovat. Ensiasunnon ostajien lainat ovat asunnon vaihtajien lainoja hiukan pitempiä. Ensiasunnon ostajien keskimääräinen laina-aika on nyt 21,3 vuotta ja se on vuosina 2015–2019 vaihdellut 19 ja 21 vuoden välillä. Asunnon vaihtajien keskimääräinen laina-aika on tällä hetkellä 20,1 vuotta, ja se on puolestaan pidentynyt taasisesti viime vuosina 2015 kevään 17 vuodesta.

Kahden viimeisimmän vuoden aikana otetun asuntolainan tyypillisin takaisinmaksuaika on pysynyt 25 vuodessa. Verrattuna kevääseen 2019 takaisinmaksuajaltaan 25 vuoden pituisen lainan omaavien osuus on laskenut neljällä prosenttiyksiköllä. Sen sijaan 30 vuoden pituisen tai sitä pitemmän lainan omaavien osuus on noussut seitsemällä prosenttiyksiköllä yhdeksään prosenttiin. Alle 20 vuoden pituisen lainan osuus on vakiintunut noin neljänneksen kahden viimeisen vuoden aikana otetuista asuntolainoista. Vuonna 2015 lähes joka toisella kahden viimeisen vuoden aikana asuntolainaa ottaneista oli alle 20 vuoden pituinen asuntolaina, ja vielä 2017 sellainen oli joka kolmannella.

Taulukko 3. Asuntolainojen takaisinmaksuajat (% niistä, jotka ovat ottaneet asuntolainan viimeisten 2 vuoden aikana)

% niistä, jotka ovat ottaneet asuntolainan viimeisen 2 vuoden aikana						
	1998 n=113 %	Kevät 2014 n=211 %	Kevät 2015 n=185 %	Kevät 2017 n=220 %	Kevät 2019 n=175 %	Kevät 2021 n=191 %
1-5 vuotta	19	7	8	4	1	3
6-9 vuotta	7	6	3	3	4	2
10 vuotta	27	13	11	6	9	6
11-14 vuotta	8	5	3	4	2	6
15 vuotta	35	14	15	8	7	9
16-19 vuotta	1	2	6	8	3	1
20 vuotta	2	22	25	30	28	27
21-24 vuotta	-	4	2	2	3	3
25 vuotta	-	21	22	29	38	34
26-29 vuotta	-	1	-	-	-	-
30 vuotta tai yli	-	2	2	3	2	9
Keskimääräinen lainan takaisinmaksuaika	11,0 vuotta	16,9 vuotta	17,4 vuotta	19,3 vuotta	20,1 vuotta	20,4 vuotta

Keväällä 2019 todettiin, että lainojen takaisinmaksuajat olivat pidentyneet pääkaupunkiseudulla hivenen enemmän kuin muualla Suomessa. Nyt kuitenkin ero on hivenen tasoittunut. Pääkaupunkiseudulla viimeisten kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika on pysynyt ennallaan ja on nyt 22,2 vuotta. Muualla Suomessa keskiarvo on 19,4 vuotta. Keväällä 2019 pääkaupunkiseudun keskiarvo oli 22,3 vuotta ja

muun Suomen 19,3 vuotta. Pääkaupunkiseudulla 25 vuoden laina-aika on edelleen tyyppillisin 35 prosentin osuudella, mutta 30 vuoden tai sitä pidempien lainojen osuus on noussut selvästi. Kun 2019 keväällä näiden erittäin pitkien lainojen osuus pääkaupunkiseudulla asuvien asuntolainoista oli neljä prosenttia, on osuus noussut nyt 16 prosenttiin. Muualla Suomessa yli 50 000 asukkaan kaupungeissa ja maaseudulla tyyppillisin laina-aika on 25 vuotta, mutta pienemmissä kaupungeissa edelleen 20 vuotta. Muualla Suomessa 30 vuoden tai sitä pidempien asuntolainojen osuus on viisi prosenttia.

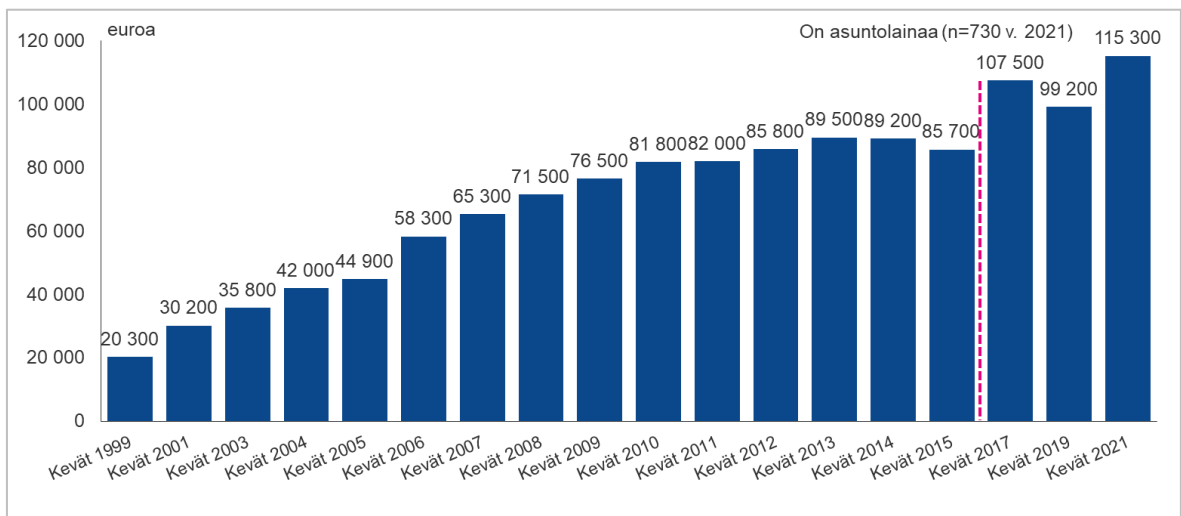
5.5 Lainamäärät

5.5.1 Asuntolainat

Asuntojen hintojen nousun myötä myös keskimääräiset asuntolainamäärät ovat tämän tutkimuksen mukaan nousseet koko 2000-luvun, mutta asuntojen hintakehityksen tasaannuttua on kasvuvauhti kuitenkin hidastunut vuodesta 2010 lähtien.

Haastattelulomakkeen asuntolainan määrää koskevaan kysymykseen lisättiin keväällä 2017 uusia luokkia isoimpia asuntolainoja silmällä pitäen 50 000 euron välein siten, että viimeinen luokka kattaa yli 400 000 euron lainat. Tämä muutos vaikutti osaltaan siihen, että lainamäärät nousivat kautta linjan suuremmiksi kuin aiemmin tämän tutkimuksen historiasa. Kuvioon 13 on merkitty katkoviiva osoittamaan tiedonkeruutavassa tehdyn muutoksen ajankohtaa.

Kuvio 13. Keskimääräiset asuntolainamäärät

Asuntolainaa omaavilla on sitä tällä hetkellä keskimäärin 115 300 euroa, kun viimeksi lainamäärä oli 99 200 euroa. Isompien, yli 150 000 euron asuntolainojen osuus on noussut edellisestä tutkimuskerrasta ja on nyt myös kevään 2017 tasoa korkeampi. Tällä hetkellä yli 150 000 euroa lainaa on 27 prosentilla kaikista asuntolainaa omaavista, kun osuus viimeksi oli 21 prosenttia ja 2017 keväällä 25 prosenttia. Nyt taas pienimpien, alle 40 000 euron lainojen osuus on laskenut viidellä prosenttiyksiköllä 22 prosenttiin. Paljon lainaa omaavien osuus nousee korkeimmilleen suurituloisimpien, yli 100 000 euroa ansaitsevien talouksien keskuudessa, joista lähes joka toisella on tällä hetkellä yli 150 000 euroa asuntolainaa.

Taulukko 4. Asuntolainamäärät (% niistä, joilla on asuntolainaa ja ilmoittaneet lainamäärän)

% niistä, joilla on asuntolainaa ja ovat ilmoittaneet lainamäärän					
	Kevät 2014 n=741 %	Kevät 2015 n=732 %	Kevät 2017 n=815 %	Kevät 2019 n=697 %	Kevät 2021 n=687 %
Alle 10 000 €	4,9	5,6	4,2	6,3	4,8
10 001 - 20 000 €	7,4	7,0	6,6	8,2	6,3
20 001 - 40 000 €	13,1	14,2	10,4	12,1	10,8
40 001 - 60 000 €	17,1	14,1	12,0	12,3	10,0
60 001 - 80 000 €	10,5	12,8	11,5	11,2	9,5
80 001 - 100 000 €	11,9	13,1	10,3	11,0	11,4
100 001 - 150 000 €	18,5	19,1	20,0	18,4	20,5
Yli 150 000 €	16,6	14,1			
150 001 - 200 000 €			12,4	8,8	11,4
200 001 - 250 000 €			6,7	6,7	6,8
250 001 - 300 000 €			3,1	2,2	3,5
Yli 300 000 €			2,6	2,8	5,1
Keskimäärin euroa	89 200	85 700	107 500	99 200	115 300

Suurien lainojen osuuteen on viime vuosina vaikuttanut voimakkaasti se, miten suuri osuus otoksessa on kulloinkin ollut pääkaupunkiseudulla asuvia, asuntolainaa omaavia kotitalouksia. Korkeamman asuntojen hintatason myötä pääkaupunkiseudulla asuvilla myös asuntolainamäärät ovat muuta maata suuremmat. Tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla asuvien asuntolainamäärä on noussut kevään 2017 tasoakin suuremmaksi, vaikka tässä otoksessa pääkaupunkiseudulla asuvista on nyt asuntolainaa 34 prosentilla, kun osuus 2017 keväällä oli 39 prosenttia. Pääkaupunkiseudulla asuvilla on asuntolainaa nyt keskimäärin 154 500 euroa, kun se viimeksi oli 123 700 euroa. Muualla Suomessa lainamäärät ovat myös kasvaneet kahden vuoden takaisesta tasostaan, mutta selvästi maltillisemmin kuin pääkaupunkiseudulla. Maalaiskunnissa lainamäärä on nyt 105 800 euroa ja kaupungeissa asuvilla keskimäärin 100 700 euroa.

5.5.2

Kulutusluotot

Tällä hetkellä vastaajilla on jotain kulutusluottoa keskimäärin 14 900 euroa ja muualta kuin pankista otettuja kulutusluottoja keskimäärin 9 100 euroa. Keväällä 2019 jotain kulutusluottoa oli keskimäärin 13 200 euroa ja muualta kuin pankista otettua kulutusluottoa 8 400 euroa. Muista kuin pankin kulutusluotoista pienten, korkeintaan 1 000 euron kulutusluottojen osuus on noussut keväästä 2019 14 prosenttiyksiköllä 44 prosenttiin. Keskokokoisten 1 001-5 000 euron luottojen osuus sen sijaan on laskenut kymmenellä prosenttiyksiköllä ja on nyt 19 prosenttia. Myös isompien, yli 5 000 euron kulutusluottojen osuus on laskenut 40 prosentista 36 prosenttiin. Muihin kuin pankista otettuihin kulutusluottoihin on tässä laskettu yhteen osamaksuluotot ja pikaluotot.

Keskimääräinen pankista otetun kulutusluoton määrä on jatkanut kasvuaan. Tällä hetkellä vastaajilla on vakuudellista, pankista otettua kulutusluottoa keskimäärin 16 000 euroa, kun viimeksi sitä oli keskimäärin 14 600 euroa. Yli 10 000 euron pankista otettujen kulutusluottojen osuus on 40 prosenttia, mikä neljä prosenttiyksikköä enemmän kuin viimeksi. Sijoitus-

luottoa omaavilla vastaajilla on sitä tällä hetkellä keskimäärin 68 800 euroa, kun keväällä 2019 sitä oli 73 400 euroa, ja 2017 keväällä 53 000 euroa.

Taulukko 5. Pankista otetun kulutusluoton määrä (% niistä, joilla on pankista otettua kulutusluottoa ja ovat ilmoittaneet lainamäärän)

% niistä, joilla on kulutusluottoa pankista ja ovat ilmoittaneet lainamäärän					
	Kevät 2014 n=359 %	Kevät 2015 n=407 %	Kevät 2017 n=453 %	Kevät 2019 n=383 %	Kevät 2021 n=419 %
Korkeintaan 200 €	4,5	3,0	2,9	2,1	3,4
201 - 1 000 €	11,7	14,3	12,6	10,7	8,9
1 001 - 2 000 €	13,9	12,3	11,3	10,9	10,5
2 001 - 5 000 €	23,1	17,9	20,5	20,9	16,9
5 001 - 10 000 €	19,8	24,3	17,2	19,3	20,5
10 001 - 20 000 €	16,2	16,5	21,2	19,8	21,2
20 001 - 40 000 €	7,2	8,4	9,1	9,7	10,3
40 001 - 60 000 €	2,2	2,0	3,1	2,3	3,1
60 001 - 100 000 €	0,8	0,7	1,3	1,6	2,9
Yli 100 000 €	0,6	0,7	0,9	2,6	2,4
Keskimäärin euroa	9 800	10 400	12 100	14 600	16 000

5.6

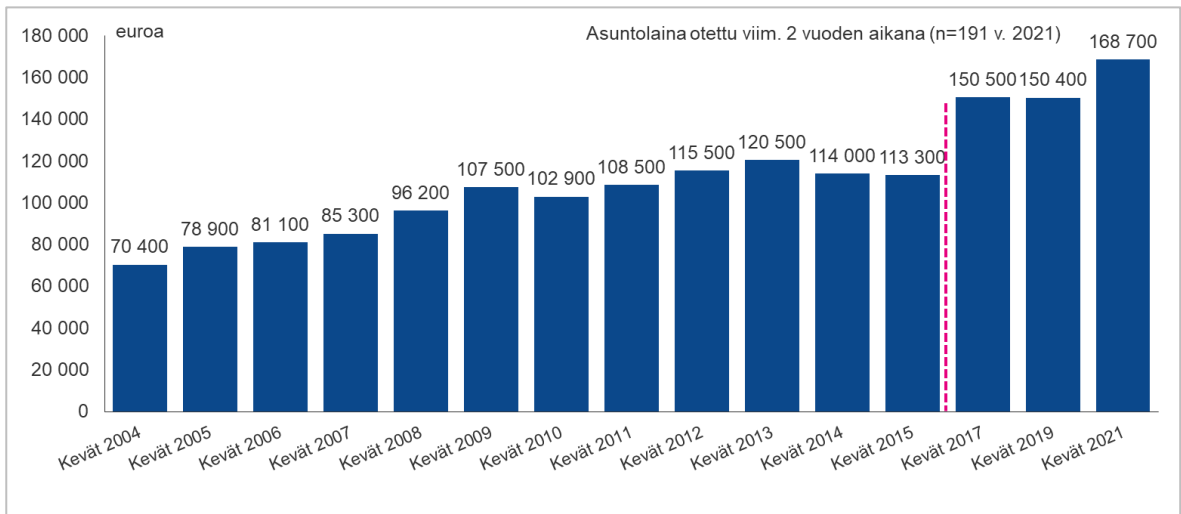
Kahden viimeisen vuoden aikana otetut asuntolainamäärät

Myös haastattelulomakkeen viimeksi otetun asuntolainan määrää koskevaan kysymykseen lisättiin keväällä 2017 uusia luokkia 50 000 euron välein aina yli 400 000 euron lainoihin asti. Lomakemuutos vaikutti myös tässä kysymyksessä osaltaan siihen, että lainamäärät olivat tuolloin kautta linjan suurempia kuin keväällä 2015. Kuvioon 14a on merkitty katkoviiva osoittamaan lomakemuutoksen ajankohtaa.

Tällä hetkellä viimeisen kahden vuoden aikana otetut asuntolainat ovat olleet keskimäärin 168 700 euron suuruisia, kun viimeksi ne olivat 150 400 euroa. Puolet viimeisten kahden vuoden aikana otetuista asuntolainoista on vähintään 150 000 euron suuruisia. Osuus on noussut kevästä 2019, jolloin yli 150 000 euron lainojen osuus oli 44 prosenttia. Suurimpien, yli 300 000 euron asuntolainojen osuus on jatkanut kasvuaan ja on nyt 12,8 prosenttia. Osuus on lähes kolminkertainen verrattuna 2017 kevään tasoon, jolloin se oli 4,6 prosenttia. Keskokokoisten, 60 000 - 150 000 euron asuntolainojen osuus on laskenut hieman viimekertaisesta ja on 37 prosenttia.

Keväästä 2013 lähtien viimeisen vuoden aikana otetut asuntolainat ovat pääsääntöisesti olleet yli 10 000 euroa 1-2 vuotta sitten otettuja lainoja pienempiä ja näin on tälläkin kertaa. Keväällä 2019 viimeisen vuoden aikana ja 1-2 vuotta sitten otetut asuntolainat olivat lähes yhtä suuria.

Kuvio 14a. Keskimääräiset uusien asuntolainojen lainamäärät

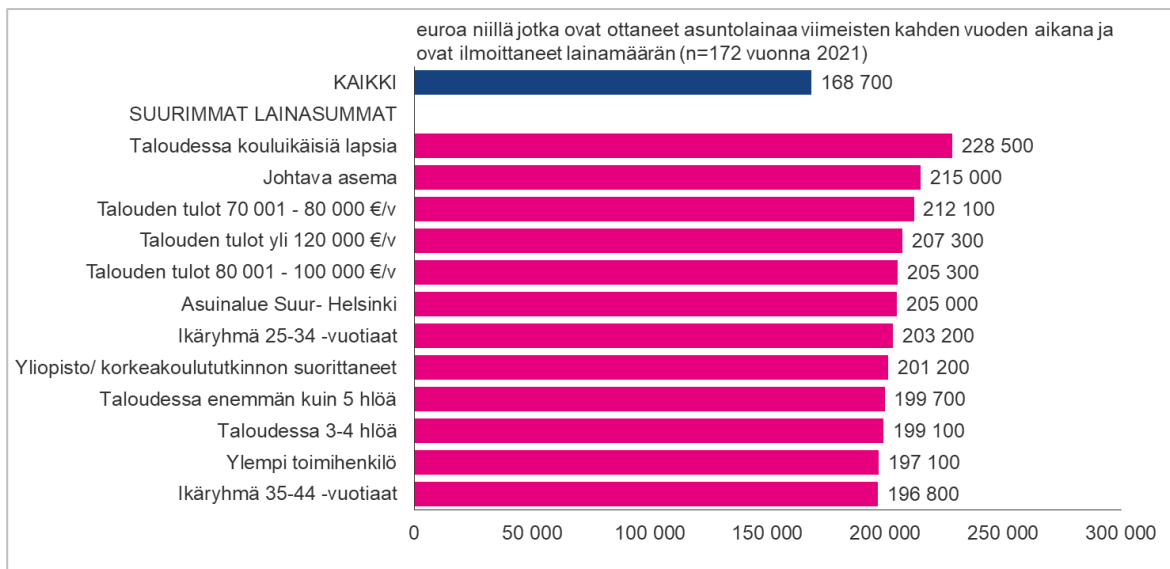
Taulukko 6. Uusien asuntolainojen keskipakko (% niistä, jotka ovat ottaneet asuntolainaa viimeisen kahden vuoden aikana ja ovat ilmoittaneet lainamäärän)

	% niistä, jotka ovat ottaneet asuntolainaa viimeisten kahden vuoden aikana ja ovat ilmoittaneet lainamäärän				
	Kevät 2014 n=204 %	Kevät 2015 n=178 %	Kevät 2017 n=211 %	Kevät 2019 n=163 %	Kevät 2021 n=172 %
Alle 10 000 €	2,0	1,7	0,9	-	0,6
10 001 - 20 000 €	3,9	3,9	1,9	3,1	2,3
20 001 - 40 000 €	11,3	9,0	6,6	5,5	4,1
40 001 - 60 000 €	9,8	8,4	7,1	8,0	7,0
60 001 - 80 000 €	13,7	10,1	8,5	11,0	7,0
80 001 - 100 000 €	7,4	15,7	7,6	8,6	7,6
100 001 - 150 000 €	23,5	25,8	23,2	20,2	22,1
150 001 - 200 000 €	15,2	14,6	17,5	16,0	16,9
Yli 200 000 €	13,2	10,7			
200 001 - 250 000 €			9,5	14,1	12,2
250 001 - 300 000 €			12,3	4,9	7,6
300 001 - 350 000 €			2,8	5,5	7,0
Yli 350 000 euroa			1,8	3,0	5,8
Keskimäärin euroa	114 000	113 300	150 500	150 400	168 700

Euromäärältään suurimpia asuntolainoja viimeisen kahden vuoden aikana ovat ottaneet parhaiten toimeentulevat, joilla on myös parhaat mahdollisuudet suoriutua lainansa hoidosta hyvin. Tässä tutkimuksessa 70 000 - 80 000 euroa vuodessa ansaitsevilla talouksilla on tulo luokittain tarkasteltuna isoimmat lainat, lainamäärä yli 120 000 euroa. Viimeksi tässä tulo luokassa lainamäärä oli hieman yli 166 000 euroa. Suuria lainoja viimeisten kahden vuoden aikana ovat nyt ottaneet keskimääräistä useammin lapsiperheet, johtavassa asemassa olevat, ylemmät toimihenkilöt, korkeakoulututkinnon suorittaneet, ikäryhmittäin tarkasteltuna 25–44-vuotiaat sekä pääkaupunkiseudulla asuvat.

Jo pääkaupunkiseudun korkeammasta asuntojen hintatasostakin johtuen pääkaupunkiseudulla asuvien viimeisen kahden vuoden aikana otetut asuntolainat ovat muualla Suomessa asuvien lainoja suurempia. Tällä hetkellä viimeisen kahden vuoden aikana otetut asuntolainat ovat olleet pääkaupunkiseudulla keskimäärin 205 000 euron ja muualla Suomessa keskimäärin 148 200 euron suuruisia. Viime kyselyssä pääkaupunkiseudulla asuntolainat olivat keskimäärin 181 400 euron suuruisia ja muualla Suomessa keskimäärin 139 300 euroa.

Kuvio 14b. Suurimmat keskimääräiset uusien asuntolainojen lainamäärät taustaryhmittäin

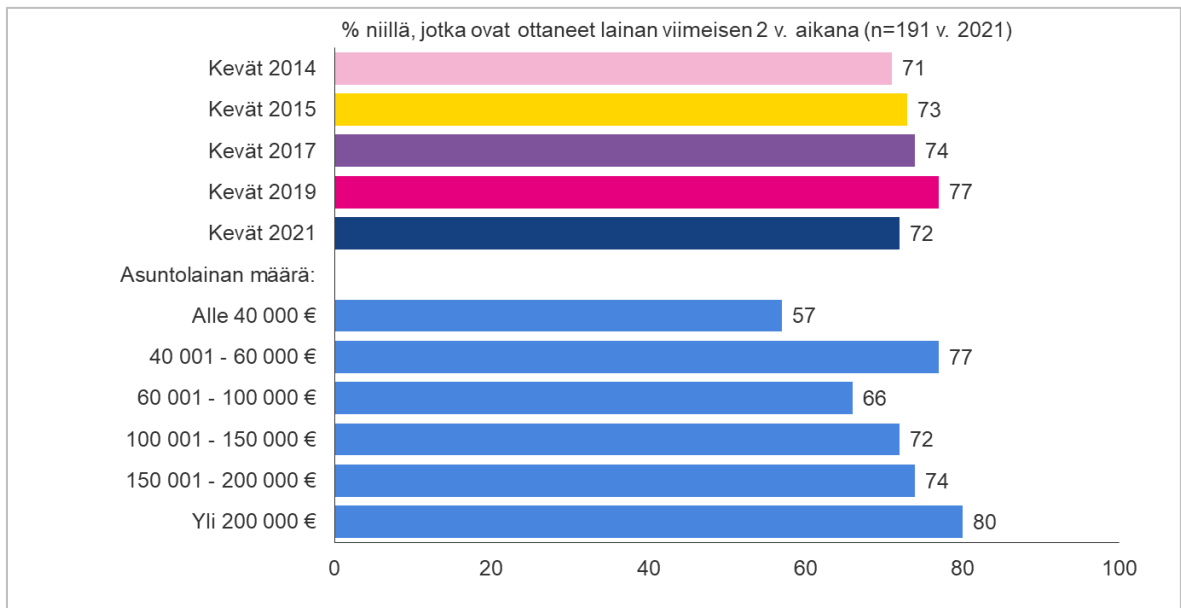
Suuria lainoja viimeisten kahden vuoden aikana ottaneilla on myös keskimääräistä useammin säästöjä tai sijoituksia. Kaikista yli 150 000 euron lainan ottaneista kotitalouksista vähintään 75 prosentilla on säästöjä tai sijoituksia, yli 250 000 euron lainan ottaneista 82 prosentilla. Isoimpia, yli 250 000 euron lainoja ottaneilla säästö- ja sijoituskohteista korostuvat erityisesti sijoitusrahastot, pörssiosakkeet, sijoitusasunnot, vapaaehtoiset eläkevakuutukset sekä tilisäästäminen. Yli 150 000 euron lainoja ottaneista 83 prosenttia on varautunut lainansa koron nousemiseen ja siitä aiheutuvaan lainanhoitokulujen kasvuun. Viimeksi yli 250 000 euron lainoja ottaneista 75 prosentilla oli säästöä ja sijoituksia ja 86 prosenttia oli varautunut lainan koron nousuun.

5.7

Lainan osuus asunnon rahoituksesta

Viimeisen kahden vuoden aikana asuntolainaa ottaneilla keskimäärin 72 prosenttia asunnon ostosta on rahoitettu lainalla. Lainan osuus on selvästi suurempi ensiasunnon hankinnan yhteydessä. Tässä tutkimuksessa keskimäärin 77 prosenttia ensiasunnon hankinnasta on rahoitettu lainalla. Osuus on laskenut kahden vuoden takaisesta, jolloin se oli 83 prosenttia. Myös lainan osuus asunnon vaihdon yhteydessä on laskenut neljällä prosenttiyksiköllä 68 prosenttiin. Lainan osuus asunnon rahoituksessa on sitä suurempi, mitä isompi laina on kyseessä. Yli 100 000 euroa asuntolainaa ottaneet ovat tässä tutkimuksessa rahoittaneet asuntonsa hankinnan keskimäärin 75 prosenttisesti lainalla, viimeksi 81 prosenttisesti. Tämänkertaisessa kyselyssä 66 prosenttia lainanottajista kertoi rahoittaneensa vähintään 85 prosenttia asunnon hankinnasta lainalla, kun viimeksi osuus oli 55 prosenttia ja keväällä 2017 40 prosenttia.

Kuvio 15. Lainan osuus asunnon rahoituksessa

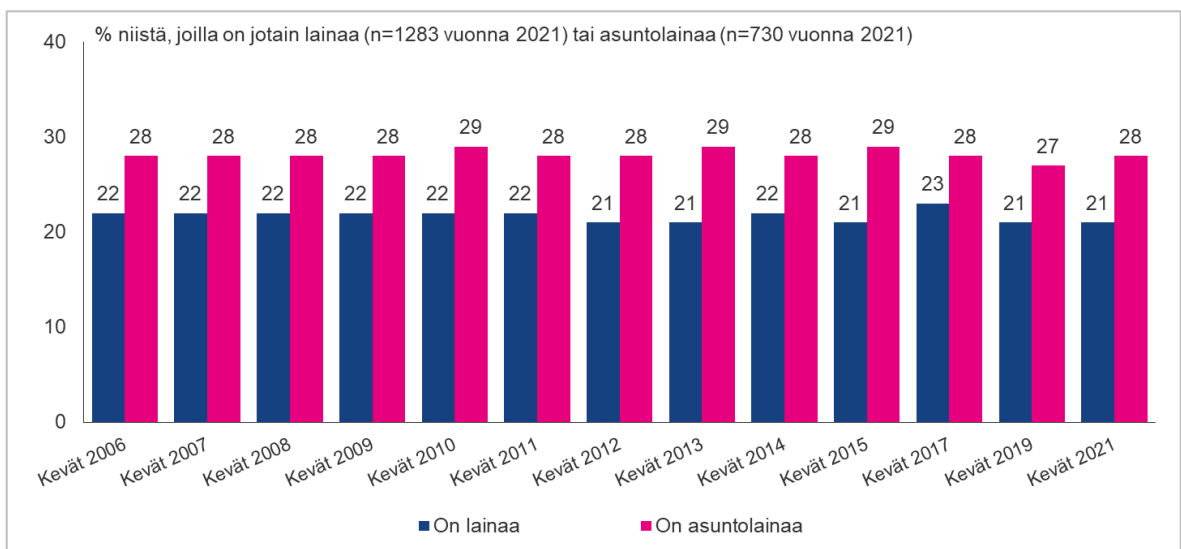

5.8

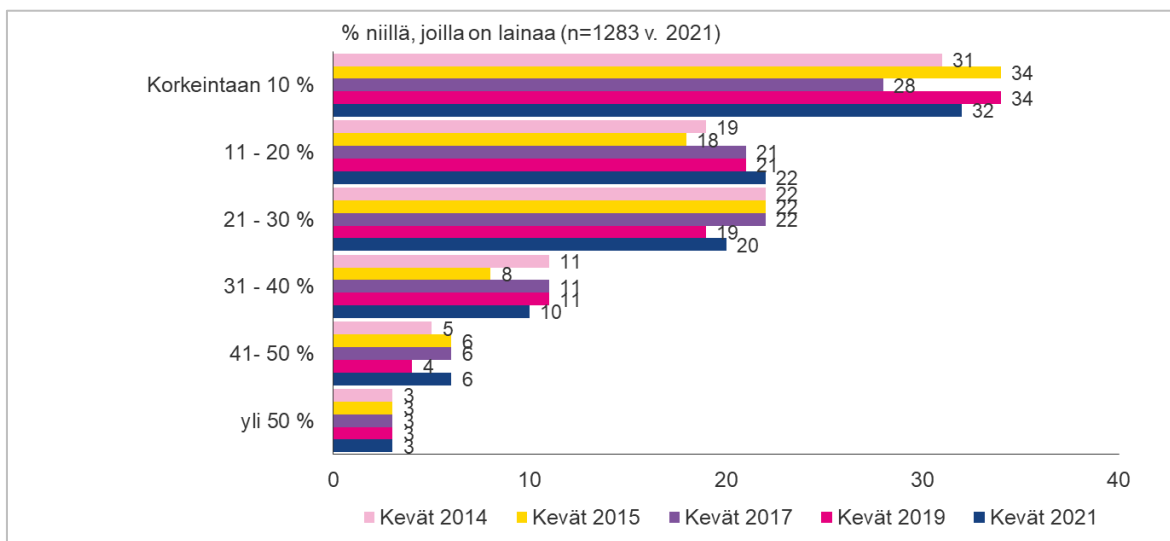
Velanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista

Lainanhoidosta aiheutuva velkarasitus eli lainanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista on pysynyt hyvin samanlaisena vuodesta 2006 lähtien, vaikka asuntolainojen keskkoko onkin tänä aikana kasvanut. Tähän on osaltaan vaikuttanut alhainen korkotaso, joka on laskenut keskimääräisiä lainanhoitokuluja. Velanhoitomenojen osuus kaikkien lainaa omaavien käteen jäävistä tuloista on pitkäaikaisella tasollaan keskimäärin 21 prosentissa. Asuntoluotollisilla kotitalouksilla lainanhoidosta aiheutuva velkarasitus on keskimäärin korkeampi, tällä hetkellä 28 prosenttia. Pelkästään kulutusluottoa omaavilla kotitalouksilla osuus on kasvanut edelleen, 17 prosenttiin. Jos vastaajalla on sekä asunto- että kulutusluottoa, lainanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista nousee 33 prosenttiin, kun se 2019 keväällä oli 30 prosenttia. Kuten keväällä 2019 lainanhoitokulujen osuus tuloista jää kuitenkin edelleen alle keskiarvon, korkeintaan 20 prosenttiin yli puolella lainanottajista. Kahdeksalla prosentilla lainanhoitokulujen osuus tuloista nousee yli 40 prosentin, kuten viimeksikin.

Kuvio 16a. Velanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista

Kuvio 16b. Velanhoitomenojen osuus käteen jäävistä tuloista, vuosivertailu

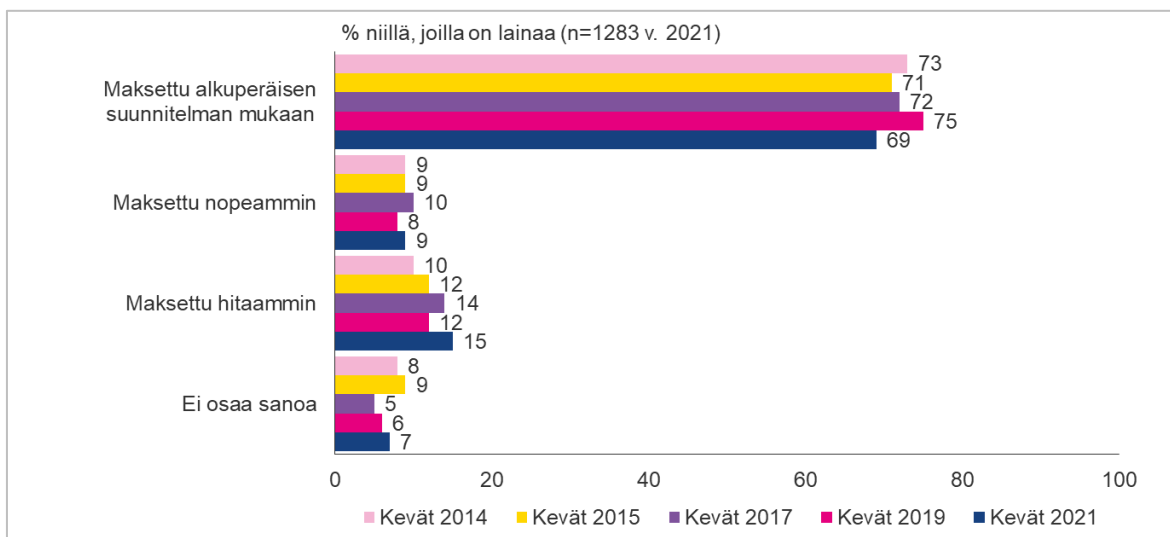
5.9

Lainojen maksusuunnitelmien muutokset ja lyhennysvapaiden jaksojen käyttö

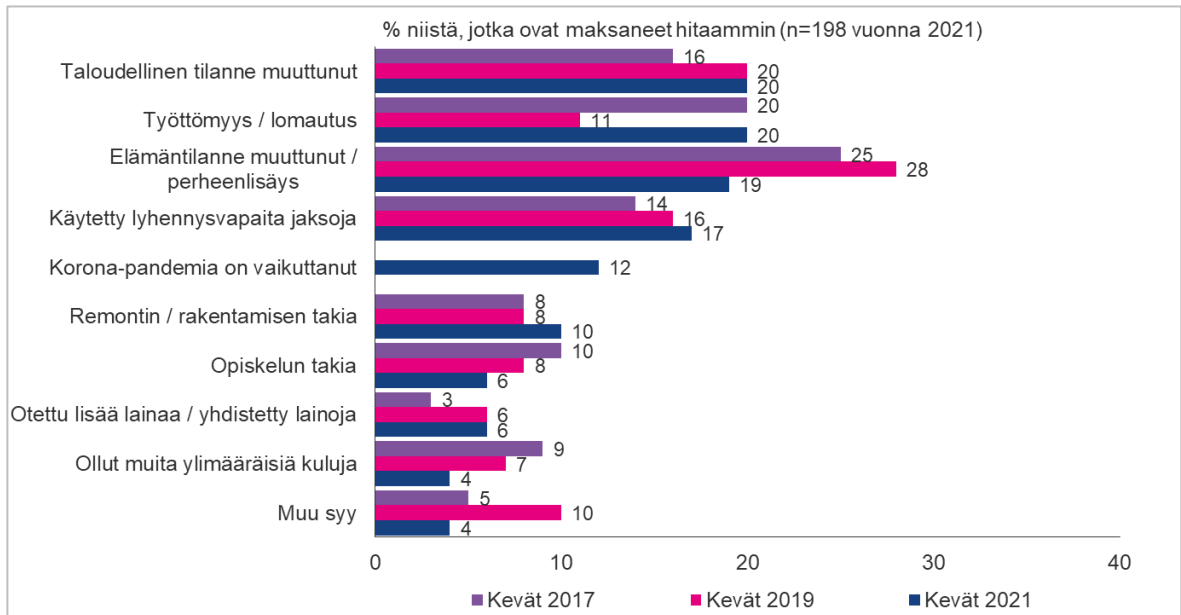
Kaikista lainanottajista 69 prosenttia on maksanut lainansa alkuperäisen maksusuunnitelman mukaisesti. Osuus on laskenut kahden vuoden takaisesta 75 prosentista ja tähän saattaa olla osaltaan syynä maailmanlaajuisen koronapandemian tuomat haasteet kotitalouksien taloudellisessa tilanteessa. Hitaammin maksaneiden osuus on noussut 15 prosenttiin eli korkeimmilleen sitten kevään 2006, jolloin kysymys tuli mukaan tutkimukseen. Nopeammin maksaneita on yhdeksän prosenttia, eli tämä osuus on pysynyt kuitenkin ennallaan.

Alkuperäistä hitaammin lainojaan maksaneita on yhtä lailla kaikissa tuloluokissa, mutta maantieteellisesti heitä on enemmän Etelä-Suomen alueella (18 prosenttia) ja merkittävästi enemmän työttömien tai lomautettujen keskuudessa (26 prosenttia). Lainaansa hitaammin maksaneita on keskimääräistä enemmän etenkin niiden vastaajien keskuudessa, joilla on asuntolainan lisäksi jotain kulutusluottoa, 27 prosenttia. Näistä sekä asuntolainaa että kulutusluottoa omaavista kuitenkin merkittävästi useammilla on lainaturvavakuutus, joka turvaa lainan takaisinmaksun. Hitaammin maksaneista merkittävästi suurempi osuus, 54 prosenttia, on myös käyttänyt lyhennysvapaita jaksoja lainaa takaisin maksaessaan.

Kuvio 17a. Lainojen maksusuunnitelmien muutokset

Kuvio 17b. Mistä syistä maksanut hitaammin (spontaanit maininnat luokiteltu)

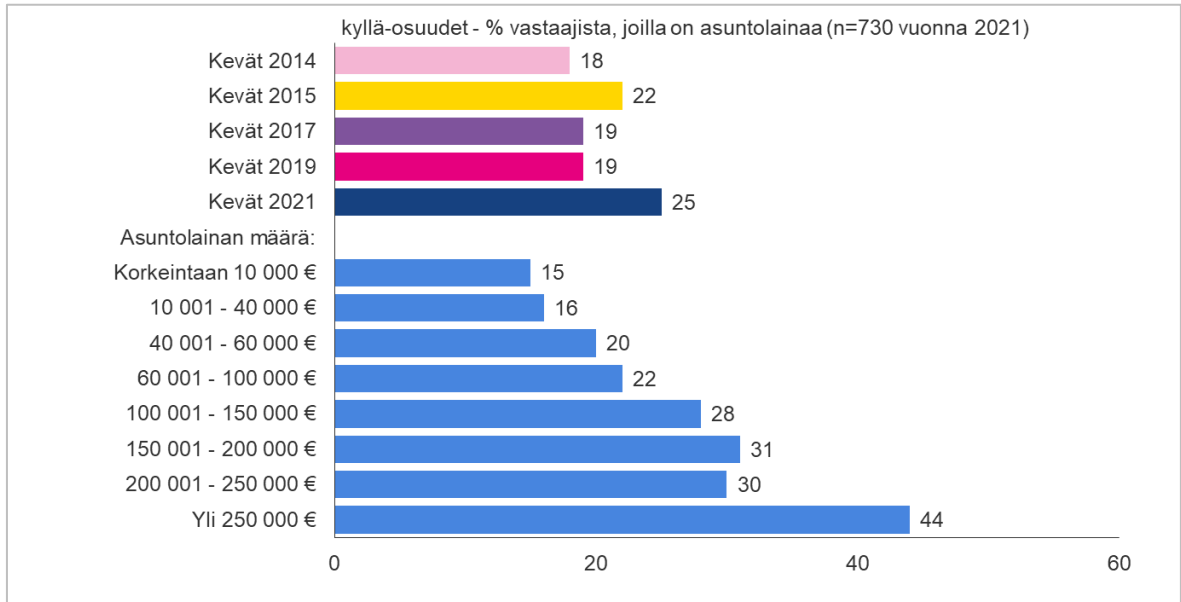

Lainojaan hitaammin maksaneilta kysyttiin avoimella kysymyksellä syytä siihen, miksi lainoja on maksettu hitaammin. Tärkeimpinä syinä lainojen hitaampaan maksamiseen mainitaan taloudellisen tilanteen muuttuminen, työttömyys tai lomautus sekä elämäntilanteen muuttuminen esimerkiksi perheenisäyksen johdosta. Näiden kunkin perustelun osuus on viidenneksen luokkaa. Työttömyyden tai lomautuksen mainitsi 2019 keväällä 11 prosenttia vastanneista, mutta nyt osuus on lähes kaksinkertaistunut. Työttömyyden ja lomautusten osuuden suureen kasvuun on vaikuttanut koronapandemia, joka on viime ja tämän vuoden aikana lamauttanut monien yritysten toimintaa ja johtanut lomautuksiin ja irtisanomisiin. Koronapandemian mainitsee ihan erillisenä syynäkin lainojensa hitaampaan maksamiseen 12 prosenttia vastanneista. Elämäntilanteen muuttuminen sen sijaan saa nyt selvästi aiempaa vähemmän mainintoja. Lyhennysvapaita jaksoja kertoo käyttäneensä 17 prosenttia vastanneista ja osuus on jatkanut kasvuaan. Muita mainittuja syitä ovat muun muassa remontti sekä lisälainan ottaminen tai lainojen yhdistäminen.

Kaikista jotain lainaa omaavista 20 prosenttia kertoo käyttäneensä lyhennysvapaita jaksoja lainansa takaisinmaksussa, Osuus on kasvanut viidellä prosenttiyksiköllä kahden vuoden takaisesta. Asuntolainaa omaavien keskuudessa lyhennysvapaiden jaksojen käyttäminen on noussut 25 prosenttiin aiemmasta 19 prosentista.

Lyhennysvapaiden jaksojen käyttäminen lisääntyy lainamäärän noustessa, mutta myös vähemmän lainaa omaavat käyttävät niitä. Suurinta lyhennysvapaiden käyttö on ollut yli 250 000 euroa lainaa omaavien keskuudessa, joista tämänkertaisessa tutkimuksessa 44 prosenttia on käyttänyt lyhennysvapaita. Kaksi vuotta sitten korkein lyhennysvapaita käyttäneiden osuus oli suurimmillaan 200 000 - 250 000 euroa lainaa omaavien keskuudessa, 43 prosenttia.

Kuvio 18. Lyhennysvapaiden jaksojen käyttö viimeisen 12 kuukauden aikana asuntolainaa omaavien keskuudessa

5.10 Asuntoon liittyvä taloyhtiölaina ja uudisasunnon hintaan liittyvä tontti

5.10.1 Omaan omistusasuntoon liittyvä taloyhtiölaina

Tämän tutkimuksen mukaan 64 prosenttia suomalaisista asuu omassa omistusasunnossa. Heistä 15 prosentilla on asuntoon liittyvää taloyhtiölainaa. Pääkaupunkiseudulla asuvilla taloyhtiölainaa omaavien osuus on keskimääräistä merkittävästi suurempi, 28 prosenttia. Alle 50 000 asukkaan kaupungeissa ja maalaiskunnissa asuvilla taloyhtiölainaa omaavien osuus on merkittävästi pienempi, kahdeksan prosenttia. Osuudet olivat samalla tasolla myös kaksi vuotta sitten. Asuntoon liittyvää taloyhtiölainaa on merkittävästi useammin ensiasunnon rahoittajilla kuin asunnon vaihtajilla.

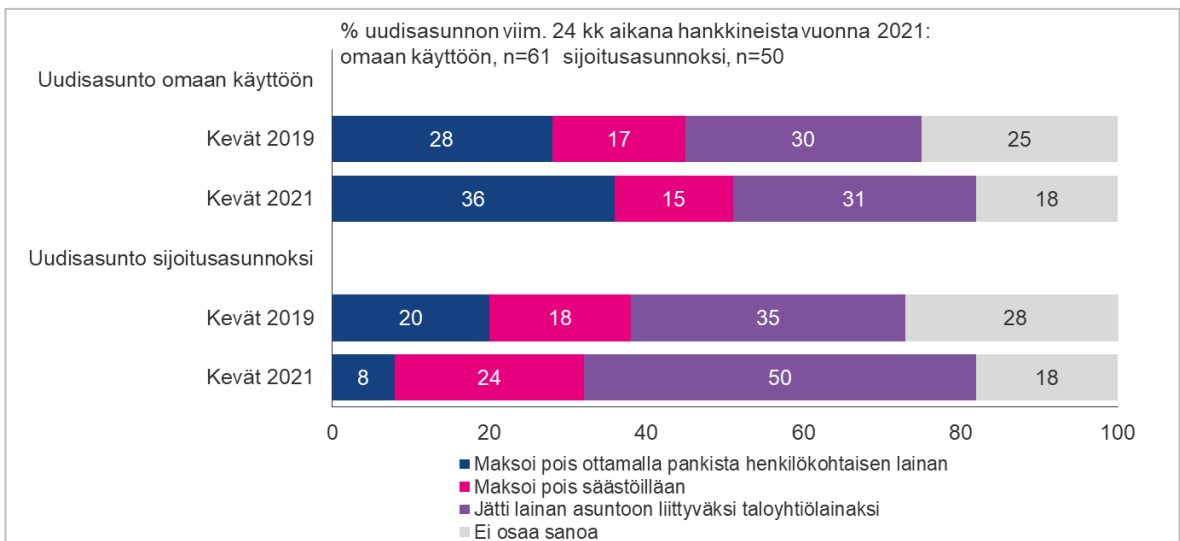
Tällä hetkellä asuntoon liittyvää taloyhtiölainaa on sitä omaavilla jäljellä keskimäärin lähes 24 000 euroa, kun keväällä 2019 sitä oli 21 400 euroa. Maalaiskunnissa asuvilla jäljellä oleva taloyhtiölainan määrä on merkittävästi keskimääräistä pienempi, keskimäärin 14 200 euroa, kun sitä 2019 keväällä oli 10 000 euroa. Pääkaupunkiseudulla asuvilla taloyhtiölainaa on jäljellä keskimäärin 29 900 euroa ja muissa kaupungeissa asuvilla keskimäärin 22 100 euroa. Pääkaupunkiseudulla taloyhtiölainan suuruus on noussut jonkin verran kahden vuoden takaisesta, mutta muissa kaupungeissa asuvilla se on lähes ennallaan, sillä 2019 keväällä se oli pääkaupunkiseudulla 23 800 euroa ja muissa kaupungeissa keskimäärin 21 600 euroa.

5.10.2 Uudisasuntoon liittyvä taloyhtiölaina ja tontti

Kaikista vastaajista 2,4 prosenttia on hankkinut kuluneiden 24 kuukauden aikana uudisasunnon omaan käyttöönsä, sijoitusasunnoksi 2 prosenttia (yhden tai useamman sijoitusasunnon). Keväällä 2019 osuudet olivat 1,8 prosenttia omaan käyttöön ja sijoitusasunnoksi 1,6 prosenttia. Vaikka osuudet ovatkin hieman nousseet, vastaajamäärät ovat edelleen pieniä, joten uudisasunnon hankkineita koskevat tulokset ovat vain suuntaa antavia.

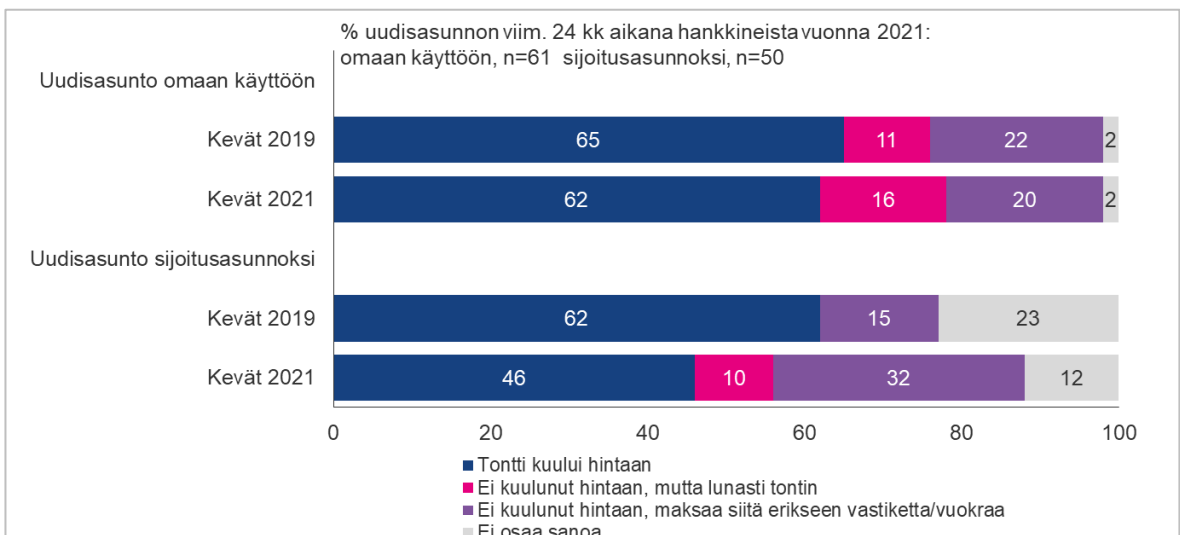
Omaan käyttöön uudisasunnon ostaneista jonkin verran suurempi osuus kuin keväällä 2019 maksoi asuntoon liittyvän taloyhtiölainan pois joko säästöillään tai henkilökohtaisella pankkilainalla. Yhtä suuri osuus kuin viimeksi jätti lainan taloyhtiölainaksi. Sijoitusasunnon ostaneilla on tyypillisempää jättää laina taloyhtiölainaksi. Nyt puolet uudisasunnon sijoitusasunnoksi viimeisten 24 kuukauden aikana hankkineista teki näin. Joka kolmas uudisasunnon sijoitusasunnoksi hankkineista maksoi lainan pois. Viimeksi lainan pois maksaneiden ja sen asuntoon liittyväksi taloyhtiölainaksi jättäneiden osuudet olivat lähes yhtä suuret.

Kuvio 19a. Uudisasuntoon liittyvä taloyhtiölaina

Uudisasunnon omaan käyttöön ostaneista 62 prosentilla tontti kuului asunnon hintaan, sijoitusasunnon ostaneista 46 prosentilla. Uudisasunnon omaan käyttöön ostaneista 16 prosenttia lunasti asunnon hintaan kuulumattoman tontin, 20 prosenttia maksaa siitä vastiketta tai vuokraa. Tontista vuokraa maksavien osuus on lähes samansuuruinen kuin kaksi vuotta sittenkin. Sijoitusasunnon ostaneiden keskuudessa tontista vastiketta tai vuokraa maksavien osuus on nyt enemmän kuin kaksinkertaistunut, 32 prosenttiin. Uudisasunnon hintaan kuulumattoman tontin lunasti 10 prosenttia uudisasunnon sijoitusasunnoksi ostaneista.

Kuvio 19b. Uudisasuntoon liittyvä tontti

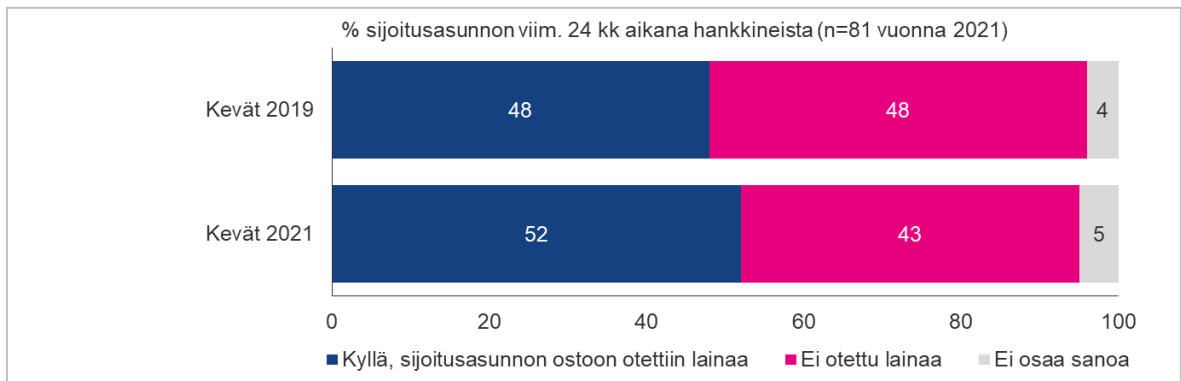

5.11

Laina sijoitusasunnon ostoon

Tässä tutkimuksessa kaikkiaan 3,2 prosenttia kaikista vastaajista on ostanut sijoitusasunnon viimeisten 24 kuukauden aikana. Näistä vastaajista 52 prosenttia otti lainaa sijoitusasunnon ostoon. Vastaajamäärä on siis edelleen melko pieni (n=42), vaikka osuus onkin hieman aiempaa suurempi, joten tulokset ovat vain suuntaa antavia.

Kuvio 19c. Lainaa sijoitusasunnon ostoon

Sijoitusasunnon ostoon lainaa ottaneista joka toisella lainan osuus ostetun sijoitusasunnon hinnasta oli vähintään 60 prosenttia, viimeksi lähes kahdella kolmasosalla. Sijoitusasuntoon kohdistuvan velan määrä on heillä tällä hetkellä keskimäärin 77 600 euroa, kun se viimeksi oli 69 800 euroa. Joka kolmannella lainan määrä jää kuitenkin korkeintaan 60 000 euroon, kaksi vuotta sitten lähes joka toisella.

6 Talouden ja asuntolainojen riskit ja niihin varautuminen

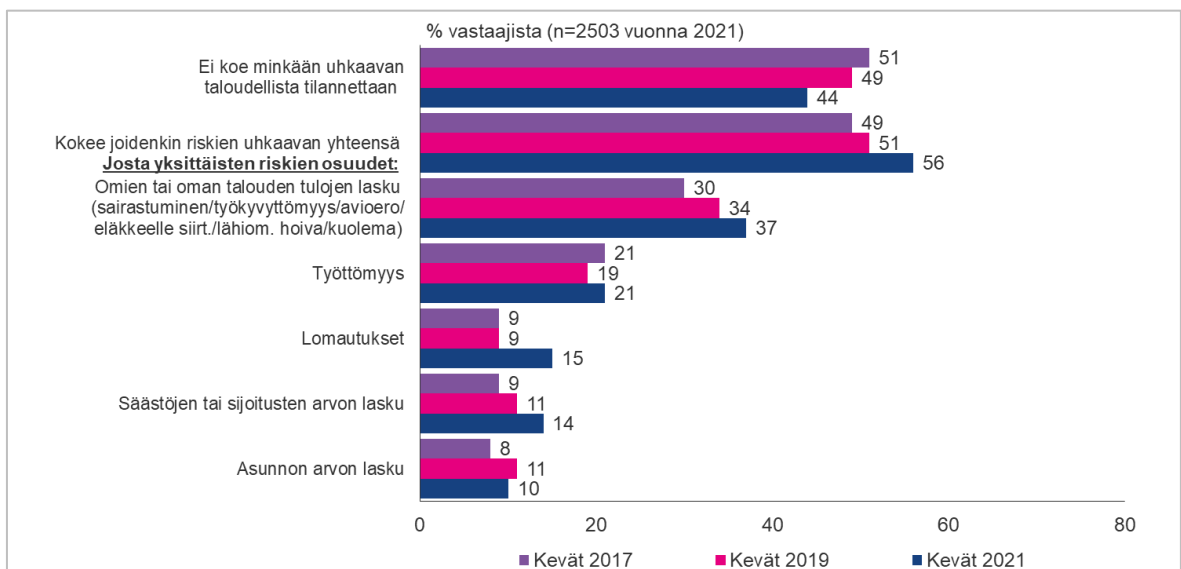
6.1 Talouteen liittyvät riskit ja varautuminen niihin

Suomalaiset kokevat omaa taloudellista tilannettaan uhkaavia riskejä tällä hetkellä selvästi enemmän kuin keväällä 2019. Tällä hetkellä 56 prosenttia vastaajista kokee jonkin heille luetelluista riskeistä uhkaavan omaa talouttaan. Osuus on noussut viidellä prosenttiyksiköllä kahden vuoden takaisesta. Omaa taloutta koskevien riskien kokeminen on ollut yhtä suurta tässä tutkimuksessa ainoastaan vuonna 2009, jolloin tämä kysymys otettiin mukaan tutkimukseen. Tämän kysymyksen tuloksen taustalla tuntuu vahvasti koronapandemian vaikutus, vaikka sitä ei yksittäisenä oman talouden riskitekijänä juuri mainitakaan.

Lähes kaikkien lueteltujen uhkatekijöiden osuudet ovat viimekertaista korkeampia ja lisäksi koetaan selvästi useammin useita erillisiä uhkia samanaikaisesti. Ainoastaan asunnon arvon laskua ei pidetä yhtä suurena uhkana omalle taloudelliselle tilanteelle kuin keväällä 2019. Eniten omaa taloutta uhkaavana riskitekijänä koetaan esimerkiksi sairastumisesta, työkyvyttömyydestä, avioerosta, lähiomaisen hoivasta tai kuolemasta johtuva omien tai oman talouden tulojen lasku, jonka osuus yksittäisenä riskitekijänä on noussut 37 prosenttiin. Työttömyyden uhkan kokeminen on lisääntynyt kahdella prosenttiyksiköllä, 21 prosenttiin. Lomautusten uhkaa kokevien osuus on noussut selvimmin kahdesta edellisestä mitauskerrasta, ja on nyt 15 prosenttia. Pelko omien tai oman talouden tulojen laskemisesta liittyy entistäkin voimakkaammin työttömyyden ja lomautusten uhkan kokemiseen. Myös säästöjen ja sijoitusten laskun oman talouden uhkana kokeminen on jatkanut kasvuaan ja on nyt 14 prosentissa.

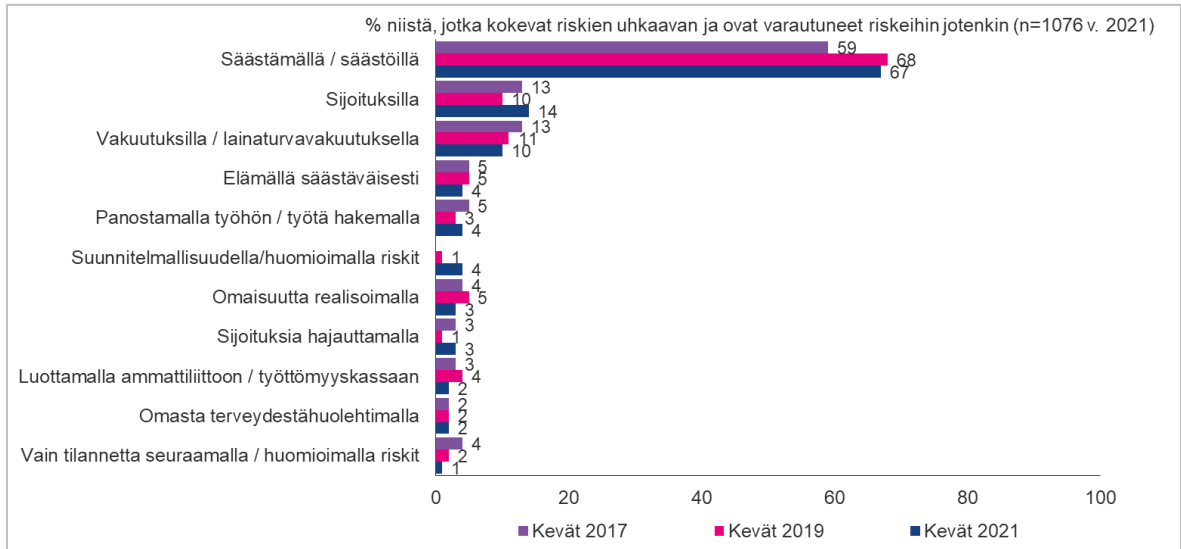
Omaan talouteensa liittyviä riskejä kokevat keskimääräistä useammin tällä hetkellä etenkin työttömät ja lomautetut sekä yksityisrittäjät, mutta myös työväestöön ja alempiin toimihenkilöihin kuuluvat ja ikäryhmistä 25–54-vuotiaat. Maantieteellisiä eroja riskien kokemisessa ei näytä olevan. Lomautetuista ja työttömistä yli puolet kokee työttömyyden uhkaa. Työväestöön kuuluvista ja alemmista toimihenkilöistä kolmannes kokee työttömyyden ja neljännes lomautusten uhkaa. Yrittäjistä yli puolet kokee taloutensa tulojen laskemisen uhkaa. Ikäryhmittäin tarkasteltuna työttömyyden ja lomautusten uhkan kokeminen on keskimääräistä suurempaa kaikilla 25–54-vuotiailla. Kahden vuoden takaiseen verrattuna työttömyyden ja etenkin lomautusten uhkan kokeminen on lisääntynyt 25–54-vuotiailla keskimääräistä enemmän. Tässä ryhmässä lomautuksen uhkaa kokevien osuus on kasvanut kahdeksalla prosenttiyksiköllä ja työttömyyden uhkaa kokevien osuus kolmella prosenttiyksiköllä.

Kuvio 20a. Omaan talouteen liittyvät riskitekijät

Yleisimmin omaa taloutta koskeviin riskitekijöihin varaudutaan säästämällä. Säästöillä varautuvien osuus on lähes samalla tasolla kuin 2019 keväälläkin, 67 prosentissa kaikista jollain tavalla varautuvista. Vakuutuksilla varautuvien osuus on jatkanut laskuaan ja on nyt 10 prosenttia. Omaa taloutta koskeviin riskeihin varaudutaan myös esimerkiksi elämällä säästävämmin, panostamalla työhön tai työnhakuun tai huomioimalla riskejä suunnitelmallisesti.

Kuvio 20b. Omaan talouteen liittyviin riskitekijöihin varautuminen (spontaanit maininnat luokiteltu)

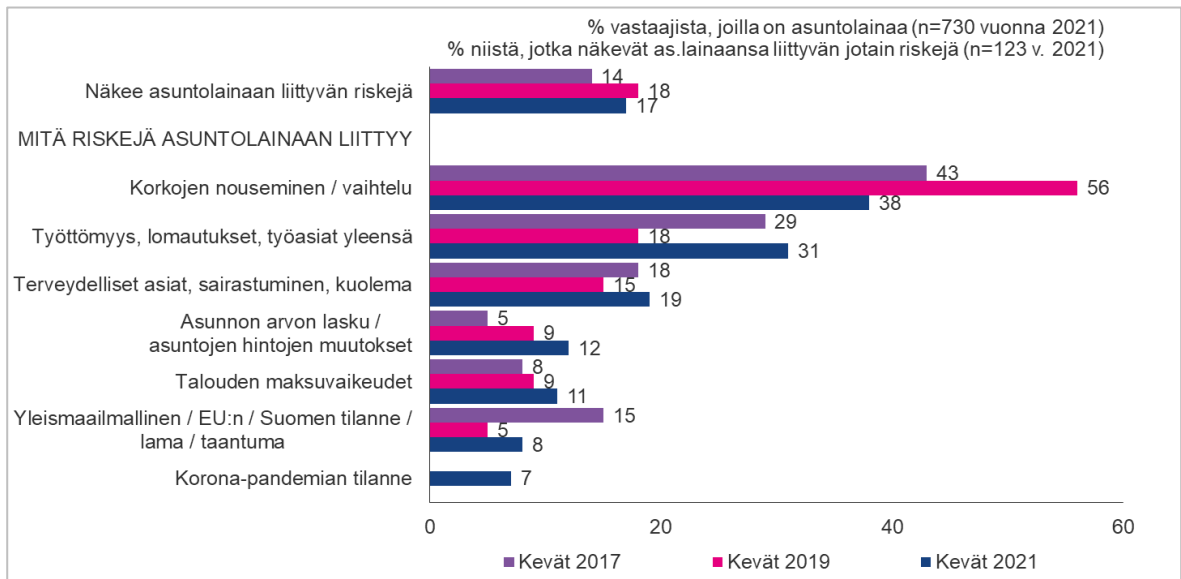
6.2

Asuntolainaan liittyvät riskit ja varautuminen niihin

Asuntolainaan liittyviä riskejä koetaan tällä hetkellä hieman vähemmän kuin keväällä 2019. Kaikista asuntolainaa omaavista 17 prosenttia kokee lainaansa liittyvän jotain riskejä, kaksi vuotta sitten osuus oli prosenttiyksikön verran suurempi. Huoli korkojen noususta on vähentynyt, mutta se on silti useimmiten mainittu asuntolainaan liittyvä riskitekijä. Korkojen nousun mainitsevien osuus on laskenut 2019 kevään 56 prosentista 38 prosenttiin niistä, jotka näkevät asuntolainansa liittyvän jotain riskejä. Huolta korkojen noususta kokevat tällä hetkellä merkittävästi useammin yli 150 000 euroa asuntolainaa omaavat.

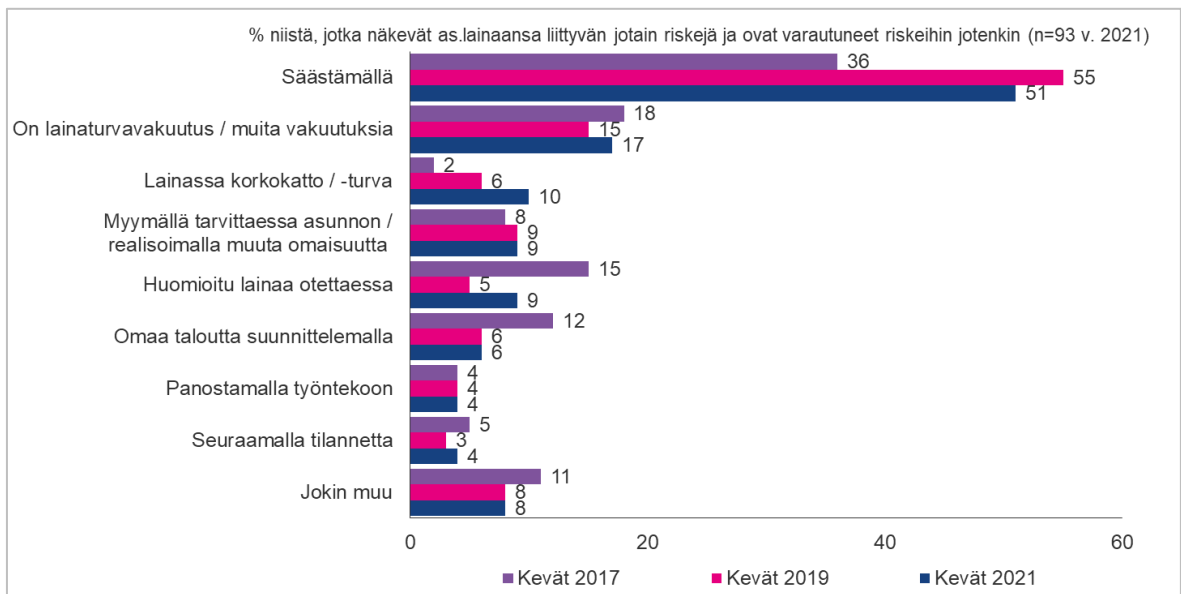
Työttömyyden, lomautukset ja työasiat yleensä mainitsee selvästi viimekertaisista suurempi osuus vastanneista. Osuus on noussut takaisin kevään 2017 tasolle ja on nyt 31 prosenttia, laskettuaan kaksi vuotta sitten 18 prosenttiin. Niin ikään terveydelliset seikat, sairastumisen tai kuoleman asuntolainansa riskinä näkevien osuus, 19 prosenttia, on noussut takaisin 2017 tasolle oltuaan viimeksi alempi. Sekä työttömyyden ja lomautusten että terveydellisten riskien kokemisen lisääntyminen liittyy todennäköisesti koronapandemian vaikutukseen ja koronapandemian tilanteen yksittäisenä riskinä mainitseekin tässä yhteydessä lisäksi seitsemän prosenttia riskejä kokevista. Myös asunnon arvon laskun tai asuntojen hintojen muutosten kokeminen asuntolainan riskiksi on edelleen kasvanut ja on nyt 12 prosentissa. Lisäksi oman talouden maksuvaikeuksien kokeminen asuntolainan riskinä jatkaa kasvuaan.

Kuvio 21a. Asuntolainaan liittyvät riskit (spontaanit maininnat luokiteltu)

Avoimella kysymyksellä tarkennettiin vielä sitä, miten riskejä kokeneet ovat varautuneet asuntolainansa riskeihin. Säästämällä pyrkii varautumaan suurin osuus riskejä asuntolainansa liittäviistä ja niihin varautuvista. Osuus on pysynyt korkeana, vaikka onkin laskenut 2019 kevään 55 prosentista 51 prosenttiin. Toiseksi yleisin tapa on lainaturvavakuutuksella tai muilla vakuutuksilla varautuminen, minkä osuus on noussut kahdella prosenttiyksiköllä 17 prosenttiin. Korkokatolla tai -turvalla varautuminen mainitaan varautumiskeinona tällä kertaa selvästi aiempaa useammin, osuus on noussut kuudesta prosentista kymmeneen prosenttiin. Riskeihin varautuminen jo lainaa haettaessa mainitaan nyt selvästi useammin kuin keväällä 2019.

Kuvio 21b. Asuntolainaan liittyviin riskeihin varautuminen (spontaanit maininnat luokiteltu)

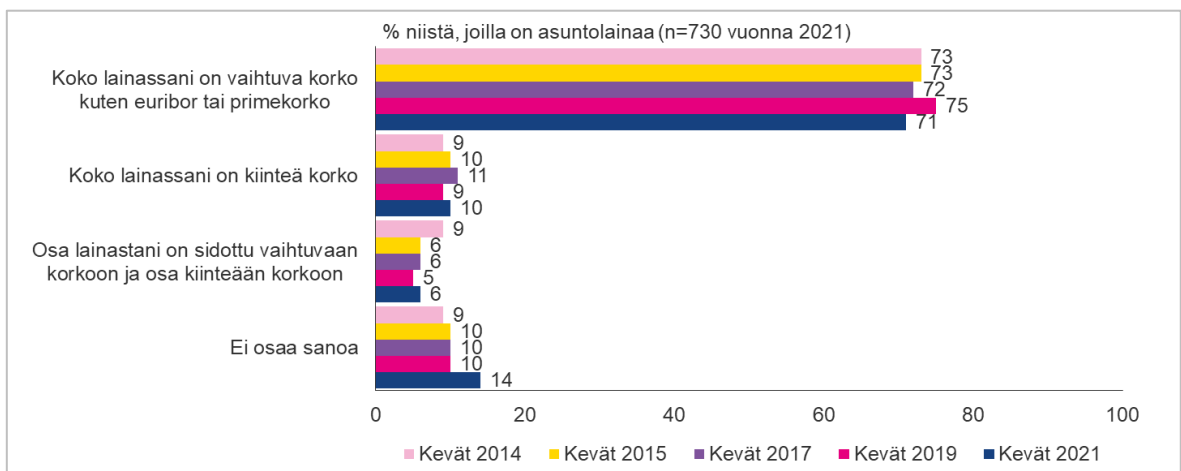

6.3 Asuntolainan korkosidonnaisuus ja lyhennystapa

Vastaajien asuntolainan korkosidonnaisuutta selvitettiin kysymällä sitä, onko koko lainassa vaihtuva tai kiinteä korko, vai onko osa lainasta sidottu vaihtuvaan ja osa kiinteään korkoon. Lisäksi selvitettiin lainan lyhennystapaa kysymällä, miten korkotason muutos vaikuttaa vastaajan asuntolainan maksuerään.

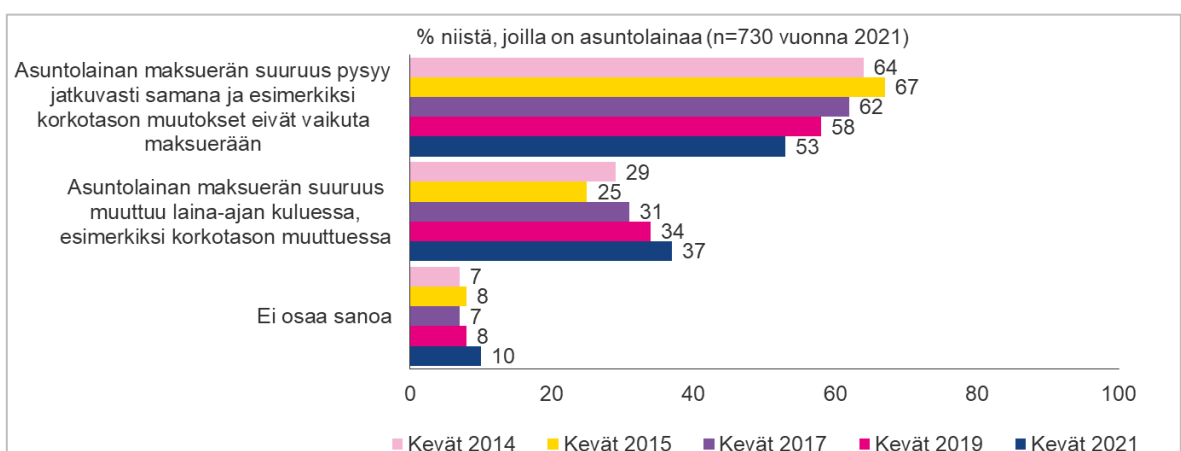
Tässä tutkimuksessa 71 prosentilla asuntovelallisista on koko lainassaan vaihtuva korko, kuten euribor- tai prime-korko. Osuus on alempi kuin keväällä 2019, jolloin se oli 75 prosenttia. Koko lainassaan kiinteä korko on nyt 10 prosentilla ja kuudella prosentilla on osa lainasta vaihtuva- ja osa kiinteäkorkoista. Nyt viimekertaista suurempi osuus vastaajista (14 prosenttia) ei osannut kertoa asuntolainansa korkosidonnaisuutta.

Kuvio 22a. Minkälainen korko asuntolainassa on

Kaikista asuntolainaa omaavista 53 prosentilla lainan maksuerän suuruus pysyy jatkuvasti samana, eivätkä korkotason muutokset vaikuta maksuerään. Osuus on ollut laskusuunnassa keväästä 2015 lähtien ja on nyt laskenut viidellä prosenttiyksiköllä kevään 2019 tasosta. Samalla niiden osuus, joilla asuntolainan maksuerän suuruus muuttuu laina-aikana esimerkiksi korkotason muuttuessa, on vastaavasti noussut 37 prosenttiin.

Kuvio 22b. Korkotason muutoksen vaikutus asuntolainan maksuerään

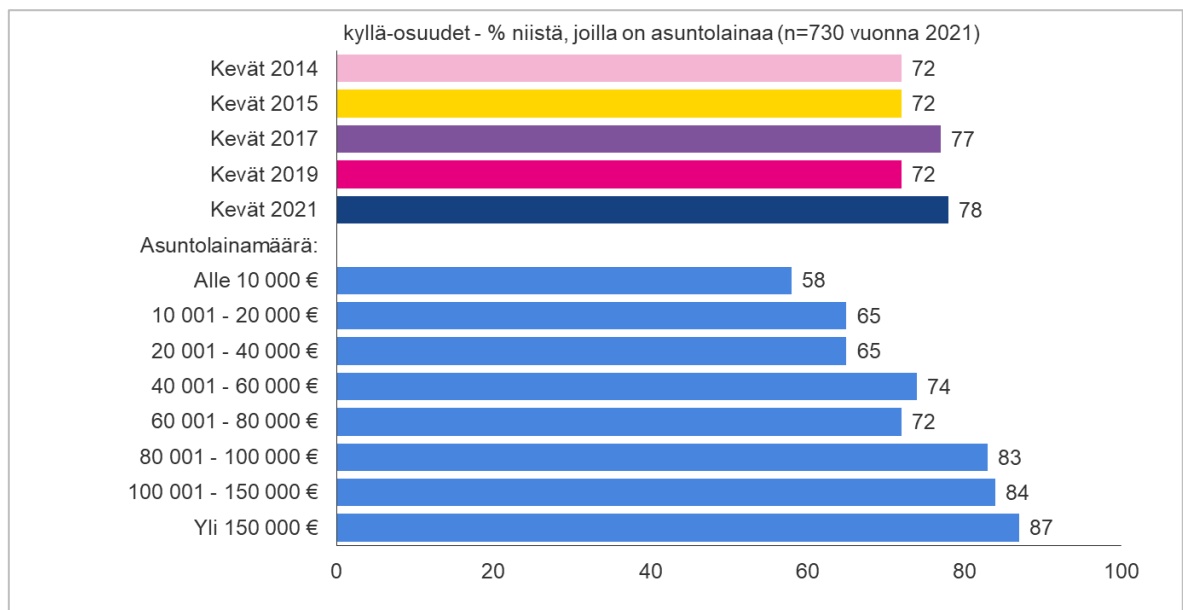

6.4 Varautuminen mahdolliseen koron nousuun

Varautuminen korkojen nousun varalta nähdään edelleen tarpeellisena, ja korkojen nousuun varautumisen taso onkin noussut. Kun keväällä 2009 asuntoluotollisista 68 prosenttia oli varautunut asuntolainan koron nousuun ja sen mukanaan tuomaan lainanhoitokulujen kasvuun, nousi varautuneiden osuus keväällä 2012 korkeimmillaan 79 prosenttiin ja käväisi myös 2017 keväällä 77 prosentissa. Nyt lainansa koron mahdolliseen nousuun varautuneiden osuus on jälleen tuolla korkeammalla tasolla, 78 prosentissa.

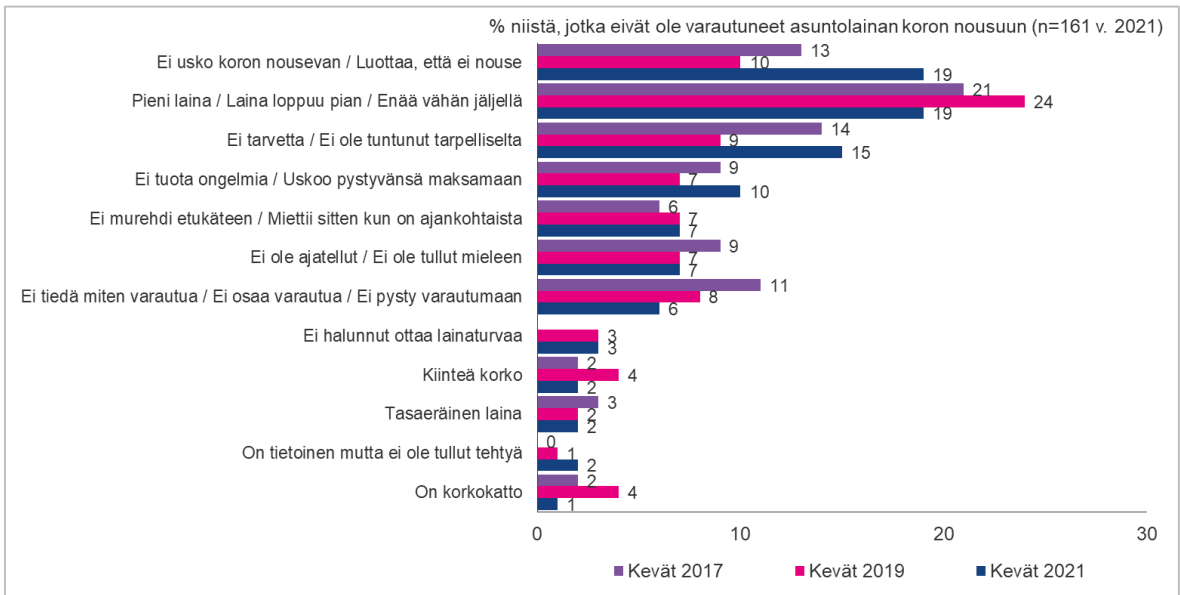
Kevään 2017 korkeaa koron nousuun varautuneiden osuutta selitti osaltaan se, että tutkimuksessa isoja lainoja omaavien osuus oli aiempaa suurempi. Myös tällä tutkimuskierroksella on vähintään 150 000 euroa asuntolainaa omaavien osuus korkea (25 prosenttia asuntolainaa omaavista). Näistä yli 150 000 euroa asuntolainaa omaavista 87 prosenttia on varautunut mahdolliseen lainan koron nousuun. Aiemmin viimeisen vuoden aikana lainaa ottaneiden keskuudessa varautuneiden osuus on ollut useita prosenttiyksikköjä korkeampi kuin 1-2 vuotta sitten lainaa ottaneilla. Tällä hetkellä viimeisen vuoden aikana asuntolainaa ottaneista 85 prosenttia on varautunut koron nousuun, mutta 1-2 vuotta sitten lainaa ottaneiden keskuudessa varautuneiden osuus on 89 prosenttia.

Kuvio 23a. Varautuminen mahdolliseen koron nousuun

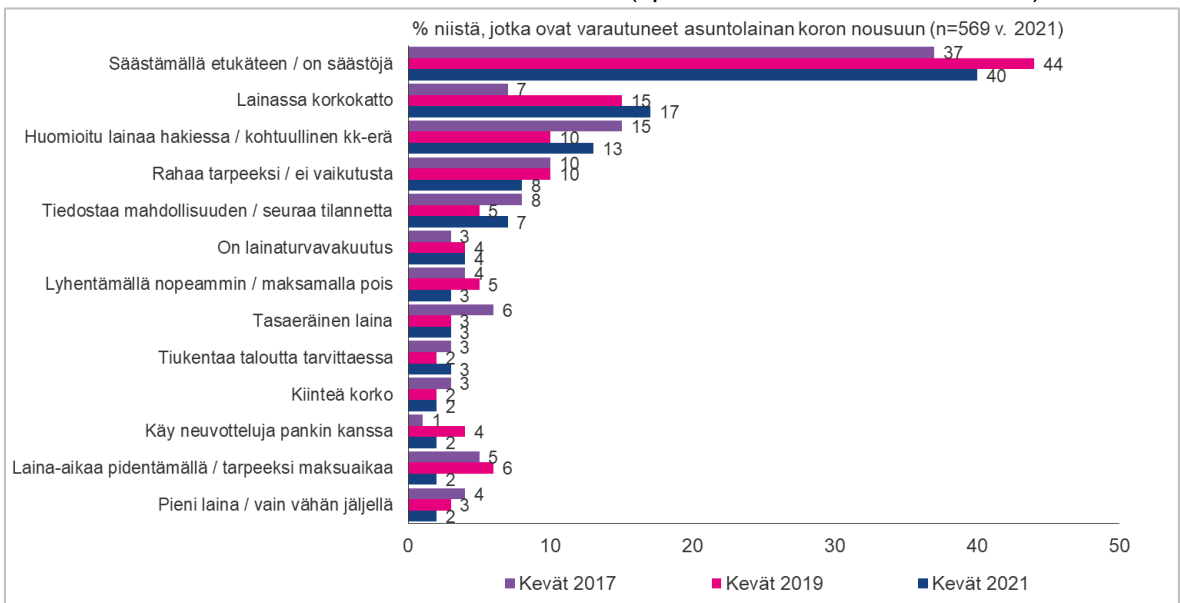
Vastaajilta, jotka eivät ole varautuneet koron mahdolliseen nousuun, kysyttiin mistä syistä tai syistä johtuen he eivät ole varautuneet. Kauan alhaalla pysynyt korkotaso heijastuu vastauksiin. Nyt 19 prosenttia vastaajista ei usko korkotason nousevan ja osuus on lähes kaksinkertainen edelliseen mittaukseen verrattuna. Niin ikään 19 prosenttia mainitsee syyksi varautumattomuuteen, että laina on pieni tai laina loppuu pian. Viimeksi tämä oli yleisin syy, mutta nyt sen osuus on laskenut viidellä prosenttiyksiköllä. Harvemmin mainittuja, mutta aiempaa suurempia osuuksia saavia perusteluja ovat esimerkiksi, että varautuminen ei ole tuntunut tarpeelliselta ja että koron noususta huolimatta maksuista uskotaan selviytyvän.

Kuvio 23b. Miksi ei ole varautunut koron nousuun (spontaanit maininnat luokiteltu)

Myös korkojen nousuun varautuneilta kysyttiin, miten siihen on varauduttu. Säästäminen on yleisin varautumiskeino, vaikka säästöillä varautuvien osuus onkin laskenut neljällä prosenttiyksiköllä ja on nyt 40 prosenttia. Korkokatton osuus varautumiskeinona on jatkanut kasvuaan kahdella prosenttiyksiköllä 17 prosenttiin. Viimekertaista enemmän varautumista kerrotaan tehdyn jo lainaa hakiessa ja on mitoitettu lainan kuukausierä kohtuulliseksi. Tämä varautumiskeino on kolmanneksi eniten mainittu 13 prosentin osuudella. Aiempaa hieman suurempi osuus, seitsemän prosenttia, vain tiedostaa korkojen nousun mahdollisuuden ja seuraa tilannetta.

Kuvio 23c. Miten on varautunut koron nousuun (spontaanit maininnat luokiteltu)

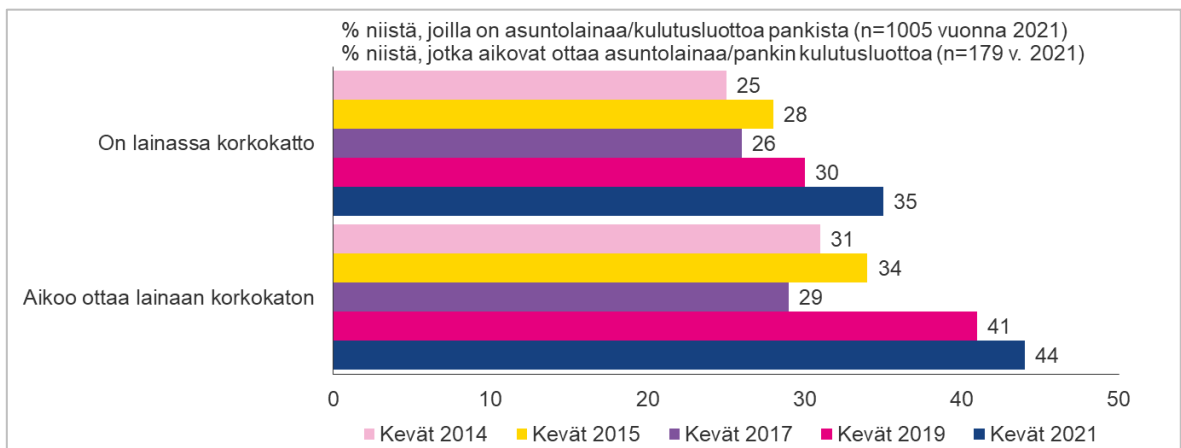

6.5 Lainaan liitetty korkokatto

Osa lainanottajista varautuu lainanottoon liittyviin riskeihin ottamalla lainaansa korkokaton, jolla voi varmistua, ettei korko nouse yli sovitun rajan. Kaikkien jotain lainaa omaavien keskuudessa korkokaton lainaansa ottaneiden osuus on jatkanut nousuaan ja on nyt viisi prosenttiyksikköä korkeampi kuin 2019 keväällä, 35 prosenttia. Osuus on korkein tämän tutkimuksen historiassa. Korkokatto on hieman yleisempi niillä, joilla on asuntolainan lisäksi myös pankista otettua kulutusluottoa. Korkokatto on lainassa yhtä yleinen sekä ensiasunnon ostajilla että asunnonvaihtajilla, mutta hieman yleisempi 1-2 vuotta sitten lainaa ottaneilla kuin viimeisen vuoden aikana lainaa ottaneilla. Merkitsevästi suurempi osuus korkokaton lainaansa ottaneita on koron nousuun varautuneiden keskuudessa, 41 prosenttia.

Korkokaton kiinnostavuus on nyt lisääntynyt edelleen myös niillä, jotka aikovat ottaa asuntolainaa tai pankin kulutusluottoa seuraavien 12 kuukauden aikana. Tällä hetkellä kaikista asuntolainan tai pankin kulutusluoton ottoaikeissa olevista 44 prosenttia aikoo ottaa lainaansa korkokaton ja osuus on kasvanut kolmella prosenttiyksiköllä kevästä 2019.

Kuvio 24. Korkokatto

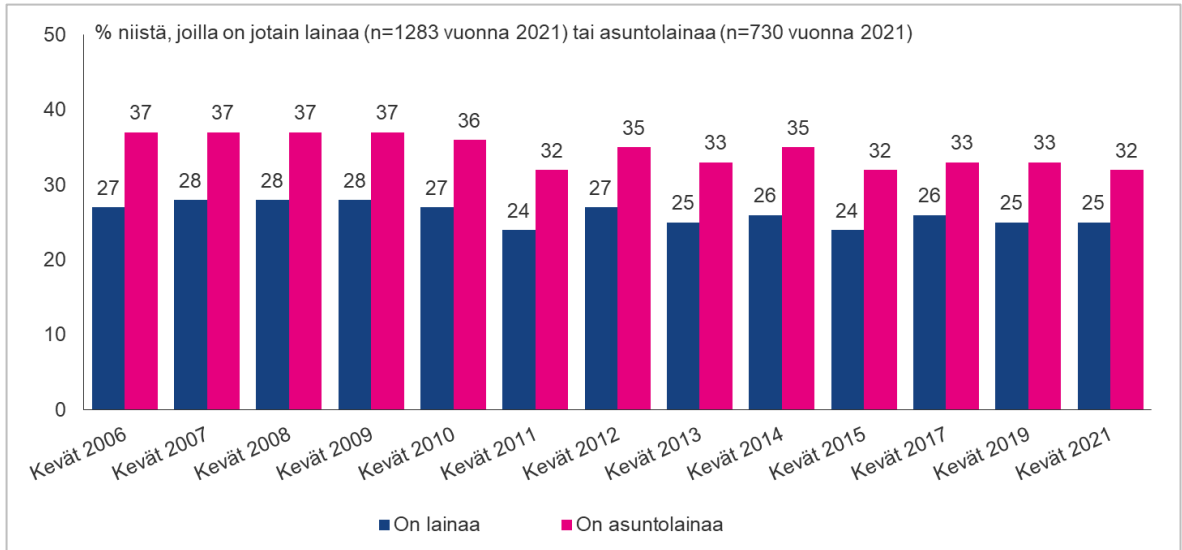
6.6 Lainaturvavakuutukset ja henkivakuutukset

Tässä tutkimuksessa lainaturvavakuutus on neljäsosalla kaikista jotain lainaa omaavista. Tavallisimmin lainaturva on liitetty asuntolainaan. Asuntovelallisten keskuudessa lainaturvavakuutuksen ottaneiden osuus on 32 prosenttia. Molemmat osuudet ovat kevään 2019 tasolla. Sekä asuntolainaa että jotain kulutusluottoa omaavilla lainaturvavakuutuksen ottaneiden osuus on kasvanut kahdella prosenttiyksiköllä 40 prosenttiin.

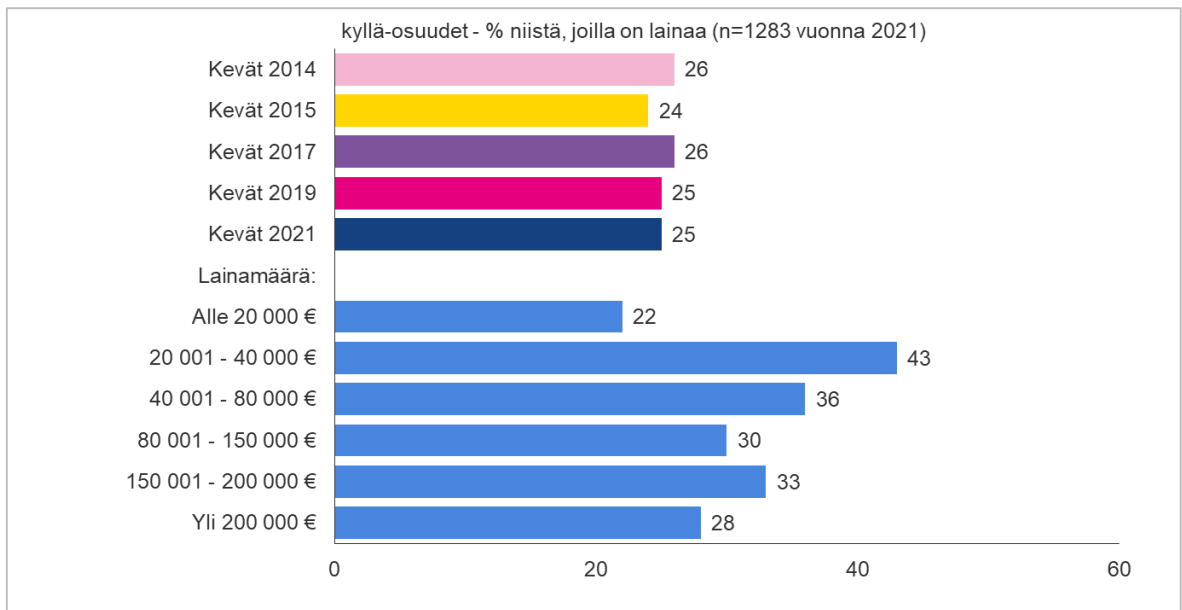
Lainaturvavakuutuksen ottaneiden osuus on aiemmin lisääntynyt lainamäärän noustessa, mutta tällä tutkimuskerralla lainaturvavakuutuksen ottaneiden osuus näyttää vähenevän lainamäärän kasvaessa.

Lainaturvavakuutukset ovat aiemmin olleet tyypillisempiä ensiasunnon ostajilla. Nyt kuitenkin ensiasunnon ostajien keskuudessa lainaturvavakuutuksen ottaneiden osuus on pudonnut 42 prosentista 33 prosenttiin ja asunnonvaihtajilla puolestaan noussut 25 prosentista lähes ensiasunnon ostajien tasolle eli 31 prosenttiin. Sekä lainaturvavakuutuksen että korkokaton ottaminen lainaan on yhtä yleistä kuin viimeksi: 47 prosentilla niistä, joilla on lainaansa korkokatto, on myös lainaturvavakuutus.

Kuvio 25a. Lainaturvavakuutukset

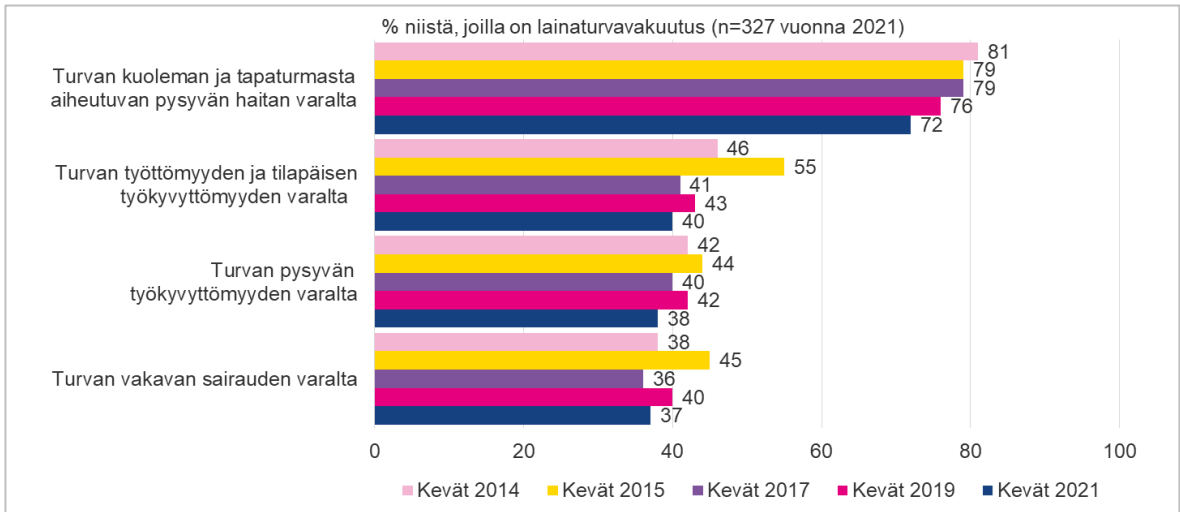

Kuvio 25b. Lainaturvavakuutukset lainan suuruuden mukaan

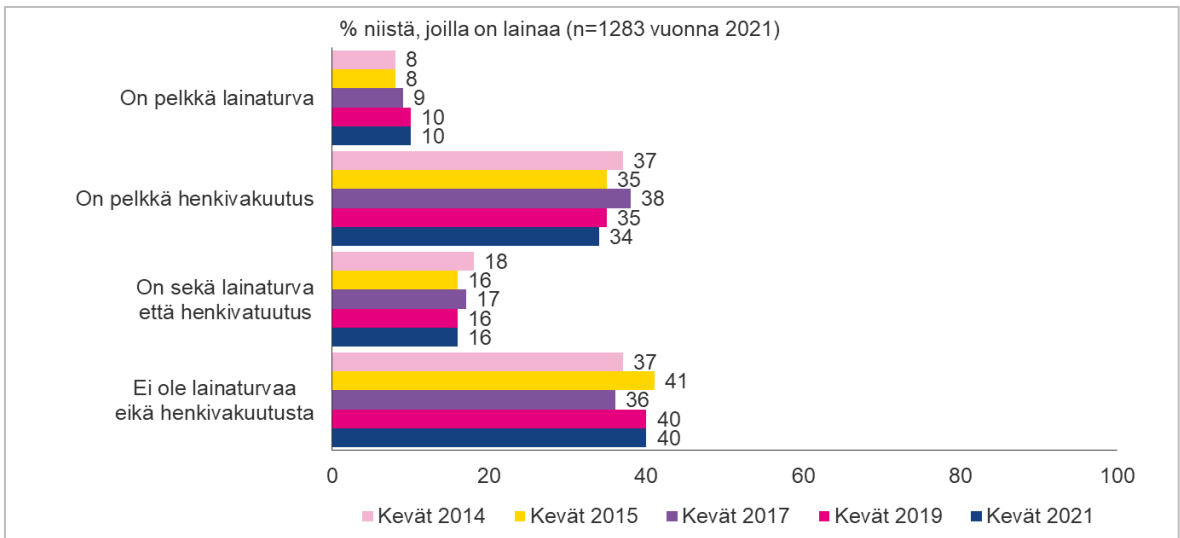
Lainaturvavakuutuksen ottajista 72 prosenttia on ottanut vakuutuksen kuoleman ja tapaturmasta aiheutuvan pysyvän haitan varalta. Osuus on jatkanut 2017 alkanutta laskuaan edelleen neljällä prosenttiyksiköllä. Myös muiden lainaturvavakuutusten turvalajien ottaminen on vähentynyt hieman keväästä 2019. Työttömyyden ja tilapäisen työkyvyttömyyden varalta otetun lainaturvavakuutuksen osuus on nyt 40 prosenttia. Turvan pysyvän työkyvyttömyyden varalta ottaneita on nyt 38 prosenttia ja vakavan sairauden varalta turvan ottaneiden osuus 37 prosenttia. Näiden turvalajien osuudet ovat kolmesta neljään prosenttiyksikköä pienempiä kuin viimeksi.

Kuvio 25c. Lainaturvavakuutusten turvalajit

Monella lainanottajalla on myös henkivakuutus, joka voi toimia talouden puskurina kuoleman varalta. Pelkän henkivakuutuksen omaavien osuus on prosenttiyksikön verran pienempi kuin viimeksi, 34 prosenttia kaikista jotain lainaa omaavista. Pelkän lainaturvan, lainaturvan ja henkivakuutuksen sekä niiden lainanottajien osuudet, joilla ei ole lainaturvaa eikä henkivakuutusta ovat kevään 2019 tasolla.

Kuvio 25d. Lainaturvan ja henkivakuutuksen yhdistäminen

7 Maksaminen

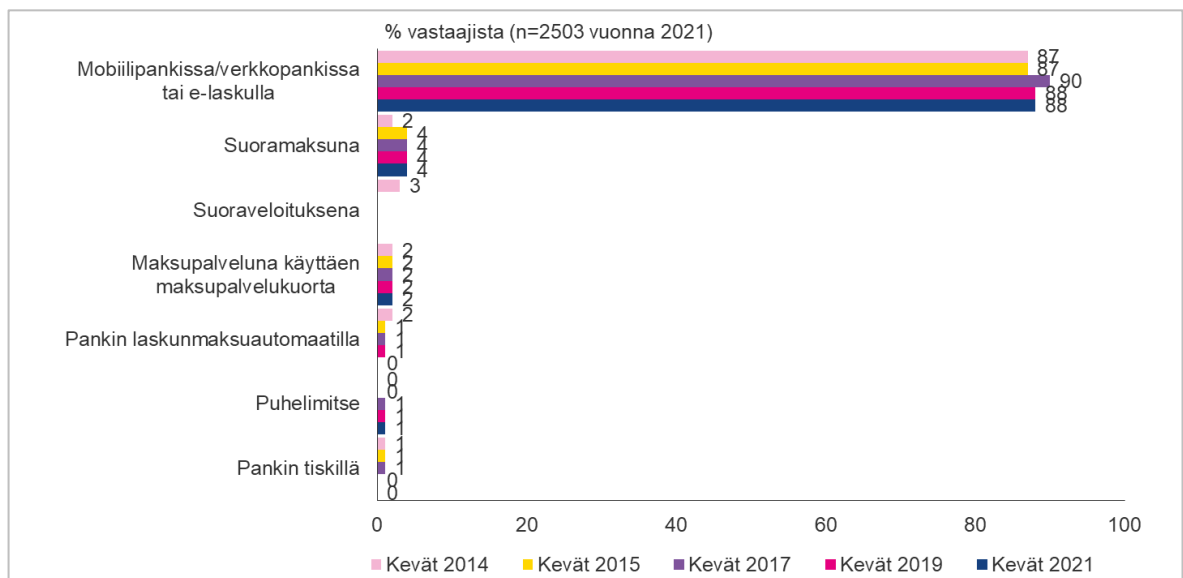
7.1 Laskunmaksutavat

Tutkimuksen pitkäaikainen laskunmaksutapoja koskeva seuranta kertoo hyvin suomalaisten pankkiasioinnissa vuodesta 1992 tähän päivään tapahtuneesta muutoksesta. Kehityksen taustalla on internetin käytön voimakas kasvu. Kun 29 vuotta sitten vain kaksi prosenttia suomalaisista maksoi laskunsa pääasiallisesti verkkopankissa, tällä hetkellä mobiili- tai verkkopankissa tai e-laskulla laskunsa maksavien osuus on 88 prosenttia. Osuus nousi 86 prosenttiin vuonna 2013 ja on ollut suunnilleen samalla tasolla siitä lähtien. Tällä tutkimuskerralla erotettiin haastattelulomakkeella ”Mobiilipankissa/verkkopankissa” ja ”E-laskulla” omiksi vastausvaihtoehdoikseen, jolloin mobiilipankin/verkkopankin osuus on 74 prosenttia, e-laskun 14 prosenttia. Kun lasketaan yhteen pääasiallisena ja toissijaisena maksutapana mobiili- tai verkkopankkia tai e-laskua käyttävät on osuus 90 prosenttia. Kaksi vuotta sitten se oli 91 prosenttia.

Kansallinen suoraveloitus päättyi tammikuun 2014 lopussa. Aktiivisilla verkkopankin käyttäjillä sen korvasi e-lasku ja niillä, joilla ei ollut käytössään verkkopankkia, suoramaksu tai muu laskunmaksutapa. Vuonna 2014 tämän tutkimuksen haastattelut tehtiin tammihelmikuussa ja tuolloin kaksi prosenttia vastaajista kertoi käyttävänsä suoramaksua tavallisimpana laskunmaksutapanaan. Tällä hetkellä suoramaksun osuus pääasiallisena laskunmaksutapana on neljä prosenttia, kuten oli myös keväällä 2019. Toissijaisena maksutapana suoramaksun osuus on 10 prosenttia.

Muiden laskunmaksutapojen käyttö on hyvin vähäistä. Kaksi prosenttia suomalaisista maksaa laskunsa pääasiallisesti maksupalveluna käyttäen maksupalvelukuorta, ja pankin laskunmaksuautomaatilla tai pankin tiskillä laskunsa maksaa tavallisimmin enää alle prosentti suomalaisista. Uusia laskunmaksutapoja kuten digipostipalveluita tai R-kioskin kautta maksamista kertoi käyttävänsä alle kymmenen vastaajaa.

Kuvio 26. Tavallisin laskunmaksutapa

Jos lasketaan yhteen mobiili- tai verkkopankissa sekä e-laskulla maksaminen, on se keskimääräistä merkittävästi yleisempää 25–54-vuotiaiden keskuudessa, joista tällä hetkellä jo 97 prosenttia maksaa laskunsa pääasiallisesti näillä tavoilla. E-laskun erikseen mainitsevia on yli puolet 25–44-vuotiaissa, mikä on merkittävästi keskimääräistä enemmän.

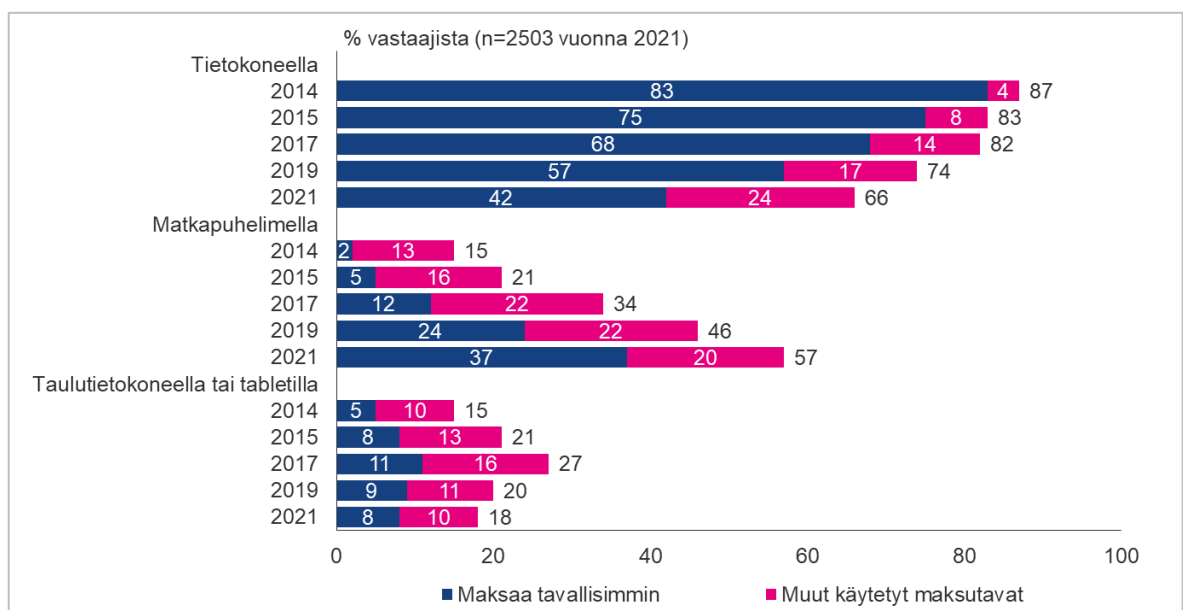
Vuonna 2009 verkkopankin käyttö ohitti suoraveloituksen tavallisimpana laskunmaksutapana myös 65–74-vuotiaiden keskuudessa. Tällä hetkellä 86 prosenttia 65–74-vuotiaista maksaa laskunsa pääsiallisesti verkkopankissa tai e-laskulla. Samoin oli jo keväällä 2019, johon asti osuus nousi tasaisesti oltuaan 2014 keväällä 66 prosenttia. Vanhimpaan ikäryhmään, 75–79-vuotiaisiin kuuluvista 57 prosenttia maksoi keväällä 2017 laskunsa tavallisimmin verkkopankissa tai e-laskulla. Keväällä 2019 osuus oli noussut 70 prosenttiin ja nyt se on 68 prosenttia.

Kansallisen suoraveloituksen päätyminen vaikutti eniten yli 65-vuotiaiden laskunmaksutapoihin. Suoramaksu otettiin käyttöön etenkin ikäihmisten keskuudessa ja suoramaksun pääsiallisten käyttäjien osuus 65–74-vuotiaissa nousi 2015 keväällä 12 prosenttiin. Suoramaksun käyttö kääntyi 65–74-vuotiaiden keskuudessa kuitenkin laskuun verkkopankin käytön yleistyessä. Kun vielä 2017 keväällä 11 prosenttia tästä ikäryhmästä käytti pääasiassa suoramaksua, oli osuus keväällä 2019 viisi prosenttia ja tällä hetkellä se on kuusi prosenttia. Suoramaksua käyttävät pääsiallisena maksutapanaan nyt etenkin 75–79-vuotiaat, joiden keskuudessa sen osuus on noussut kuudella prosenttiyksiköllä viimekertaisesta ja on nyt 20 prosenttia.

Maksupalvelukuoren käyttö on edelleen keskimääräistä yleisempää kaikkien 65–79-vuotiaiden keskuudessa. Maksupalvelukuorella maksavat yleisimmin 75–79-vuotiaat, joiden keskuudessa sen osuus on yhdeksän prosenttia, kaksi prosenttiyksikköä edellisen kyselyn tasoa korkeampi.

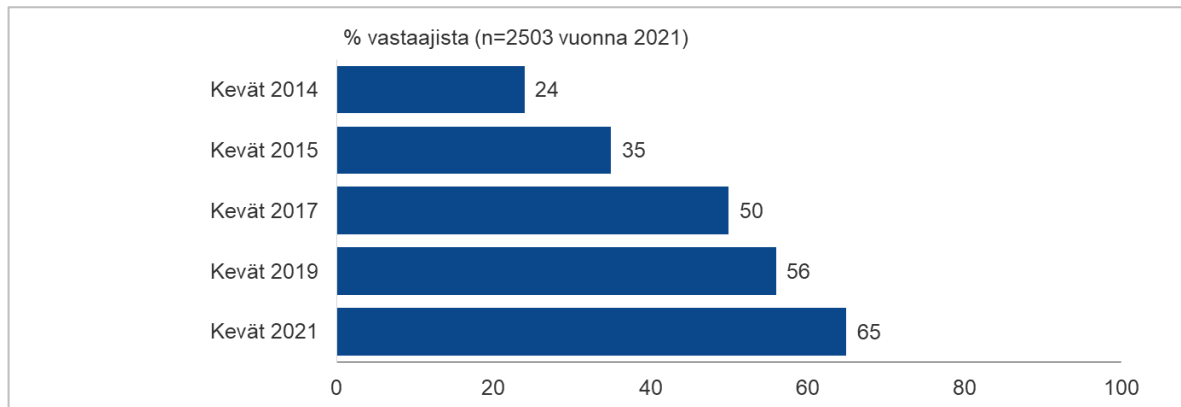
Mobiilipalvelujen käytön edelleen jatkuva yleistyminen muuttaa koko ajan verkkopankin käyttötapoja. Tällä hetkellä 45 prosenttia suomalaisista käyttää verkkopankkia tavallisimmin jollain mobiililaitteella, joko matkapuhelimella tai tablet-tietokoneella, ja osuus on kasvanut 12 prosenttiyksiköllä keväästä 2019. Verkkopankin käyttäminen matkapuhelimella on edelleen lisääntynyt selvästi, mutta tablet-laitteiden käyttäminen on vähentynyt hieman. Verkkopankkia tavallisimmin matkapuhelimella käyttävien osuus on kasvanut 13 prosenttiyksiköllä ja se on nyt jo lähes viisinkertainen tavallisimmin tablet-laitteella verkkopankissa asiointien osuuteen verrattuna.

Kuvio 27a. Verkkopankin käyttö

Matkapuhelinta ja tablet-laitteita käytetään verkkomaksamisessa paljon tietokoneen ohella ja myös ristiin keskenään. Nyt jo 65 prosenttia suomalaisista käyttääkin niitä joko pääasiallisena tai toissijaisena verkkopankin käyttölaitteena. Mobiililaitteiden käytön lisääntyminen verkkopankissa maksamisessa on ollut nopeaa, sillä keväällä 2014 niitä käytti pääasiallisena tai toissijaisena verkkopankin käyttölaitteena vasta joka neljäs suomalainen. Tällä hetkellä verkkopankin käyttäminen mobiililaitteilla on merkittävästi keskimääräistä yleisempää 18–54-vuotiaiden keskuudessa, osuus 80 prosenttia.

Kuvio 27b. Verkkopankin käyttö jollakin mobiililaitteella (matkapuhelin tai tablet-laite yhteensä netto)

Verkkopankin käyttö pelkällä matkapuhelimella on laajentunut vanhempiin ikäryhmiin ja on keskimääräistä yleisempää nyt jo kaikkien 18–54-vuotiaiden keskuudessa. Tällä hetkellä 74 prosenttia tästä ikäryhmästä käyttää verkkopankkia matkapuhelimella. Vielä keväällä 2019 verkkopankin käyttö pelkällä matkapuhelimella oli yleisintä 18–44-vuotiaiden ikäryhmässä. Tuolloin pelkällä matkapuhelimella verkkopankkia käyttävien osuus oli 18–44-vuotiaiden keskuudessa 70 prosenttia, mutta 45–54-vuotiaiden keskuudessa käyttö ei vielä ollut keskimääräistä yleisempää. Tablet-laitteilla verkkopankkia käyttävät tällä hetkellä eniten 45–74-vuotiaat, osuus 25 prosenttia. Verkkopankin käyttö tablet-laitteilla on yleistynyt edelleen yli 65-vuotiaiden keskuudessa.

7.2

E-laskupalvelut

Tämänkertaisessa tutkimuksessa kysymys e-laskujen saamisesta suoraan verkkopankkiin kysyttiin sellaisilta vastaajilta, jotka maksavat laskujaan mobiili- tai verkkopankissa, mutta eivät mainitse e-laskua. Aiemmin kysymys on kysytty kaikilta mobiili- tai verkkopankissa maksavilta. Tästä lomakemuutoksesta johtuen tämänkertaisten tulosten vertailua aiempiin tuloksiin ei pystytä tekemään.

Tällä hetkellä 68 prosenttia niistä suomalaisista, jotka maksavat mobiili- tai verkkopankissa, mutta eivät mainitse e-laskua, saa e-laskuja suoraan verkkopankkiinsa.

Vuonna 2019, kun kysymys kysyttiin vielä kaikilta mobiili- tai verkkopankissa laskujaan maksavilta, 78 prosenttia kertoi saavansa e-laskuja suoraan verkkopankkiinsa. Vuoden 2014 keväällä osuus oli jo 62 prosenttia, mutta vuonna 2008 vasta 15 prosenttia.

7.3 Sovellus, jonka kautta pääsee näkemään eri pankeissa olevia tilejään

Uutena kysymyksenä tämänkertaisessa tutkimuksessa kysyttiin, onko vastaajilla sovellus, jonka kautta pääsee näkemään eri pankeissa olevia tilejään. Jos sellainen on käytössä, kysyttiin vielä, kenen sovelluksesta on kyse.

Kaikista vastaajista 52 prosenttia kertoo, että heillä on käytössään sovellus, jolla pääsee näkemään eri pankeissa olevia tilejään. Keskimääräistä useammin sovellus on käytössä 18–44-vuotiailla, joista 60 prosentilla on sellainen. Useimmiten sovellus on Osuuspankin, jonka osuus on 40 prosenttia. Nordean sovellus on 26 prosentilla ja S-pankin 21 prosentilla. Muiden pankkien osuudet jäävät alle 10 prosenttiin.

7.4 Ostosten maksaminen

7.4.1 Päivittäistavaraostosten maksaminen

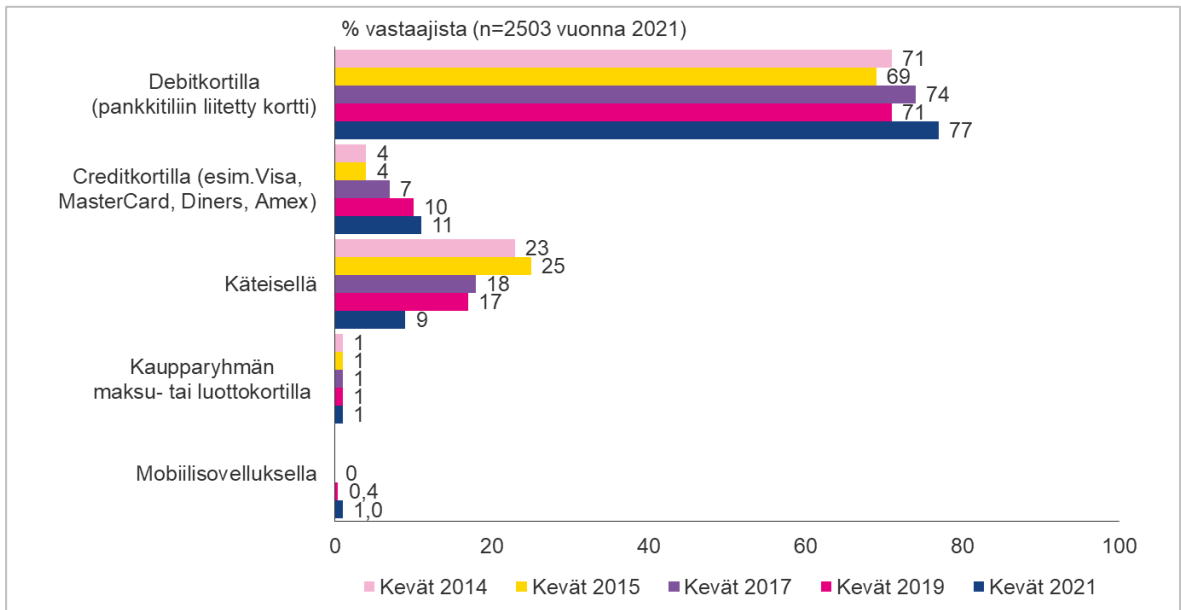
Tällä tutkimuskerralla lisättiin haastattelulomakkeelle päivittäistavaraostosten maksamista koskevaan kysymykseen useita mobiilimaksamisessa käytettäviä sovelluksia (MobilePay, Siirto, Apple Pay ja Google Pay) aiemman ”Mobiilisovelluksella” -vaihtoehdon tilalle. Raportin grafiikassa nämä erilaiset mobiilisovellukset on yhdistetty, jotta vertailu aiempiin tuloksiin olisi mahdollista. Keväällä 2015 tehdyn lomakemuutoksen (yhdistettiin electron-kortilla maksaminen pankkikortilla tai debit-ominaisuudella maksamisen kanssa samaan vastausvaihtoehtoon) takia vuosivertailugrafiikassa on esitetty aiemmilta vuosilta näiden maksutapojen yhteenlaskettu osuus.

Tällä hetkellä 88 prosenttia suomalaisista maksaa ostoksensa tavallisimmin jollakin maksukortilla. Tavallisimmin debitkortilla maksavien osuus on kasvanut kuudella prosenttiyksiköllä ja on nyt 77 prosenttia. Myös creditkortilla maksavien osuus on kasvanut prosenttiyksikön verran, ja on nyt 11 prosentissa. Käteisellä maksavien osuus on pienentynyt selvästi. Tällä hetkellä käteisellä ostoksensa maksaa tavallisimmin yhdeksän prosenttia suomalaisista, kun kaksi vuotta sitten osuus oli vielä 17 prosenttia. Käteisen käytön väheneminen johtuu varmasti osittain myös kaupan alan suosituksista siirtyä pääasiassa korttimaksamiseen koronapandemiaan liittyvien hygieniaseikkojen takia.

Keväällä 2017 mobiilisovelluksella ei maksanut vielä yksikään vastaaja ja 2019 keväälläkin sitä käytti tavallisimpana maksutapanaan vasta 0,4 prosenttia vastaajista (10 vastaajaa). Tällä hetkellä mobiilimaksamisen suosio on kyllä lisääntynyt, mutta kun lasketaan kaikkien mobiilimaksutapojen yhteenlaskettu osuus, maksaa päivittäistavaraostoksensa tavallisimmin jollain mobiilimaksutavalla vain yksi prosentti suomalaisista (n=24). Yksittäisistä mobiilimaksutavoista eniten käytetty päivittäistavaraostosten maksamisessa on Apple Pay -sovellus, osuus 0,6 prosenttia. MobilePay-sovellusta on käyttänyt 0,2 prosenttia ja Siirto- tai Google Pay -sovellusta 0,1 prosenttia vastaajista.

Yleisin maksutapa kaikilla yli 15-vuotiailla suomalaisilla on debitkortilla maksaminen. Kaikista 18–54-vuotiaista 82 prosenttia, 55–79-vuotiaista 72 prosenttia ja alle 18-vuotiaista 52 prosenttia maksaa ostoksensa tavallisimmin juuri debitkortilla. Käteisen käyttö taas on keskimääräistä tavallisempaa yli 65-vuotiailla sekä alle 18-vuotiailla.

Kuvio 28. Päivittäistavaraostosten tavallisin maksutapa

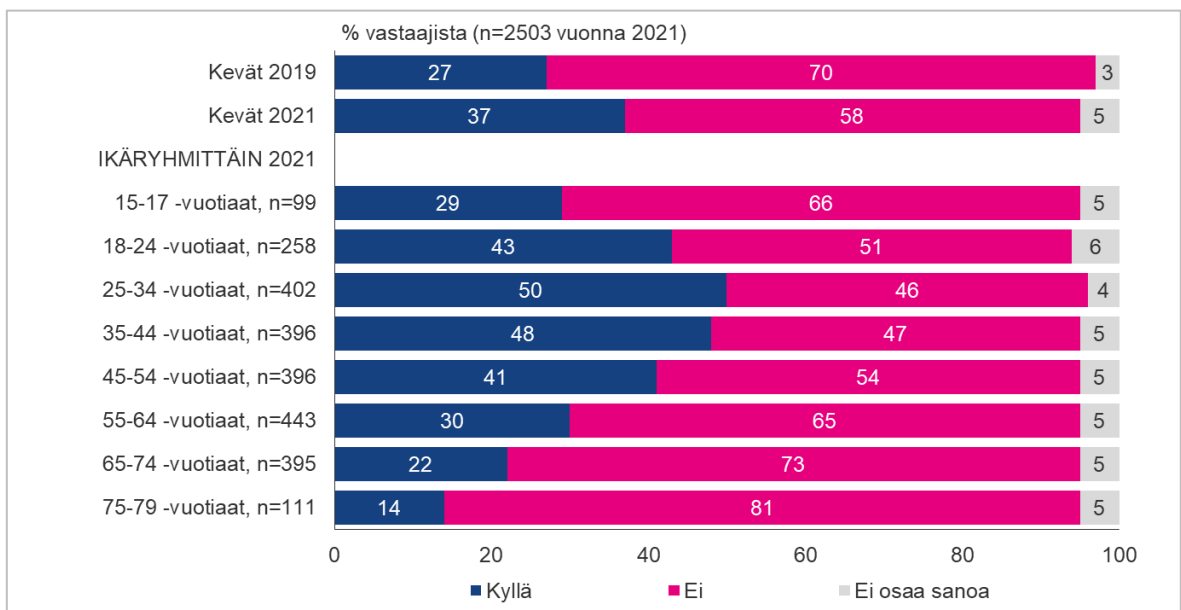

7.4.2

Sähköinen kuitti ostoksista

Tällä hetkellä 37 prosenttia suomalaista haluaisi ostoksia maksaessaan saada ostoksistaan sähköisen kuitin. Osuus on kasvanut kymmenellä prosenttiyksiköllä keväästä 2019. Keskimääräistä merkittävästi useammin sähköisen kuitin haluaisivat 25–44-vuotiaat, joista joka toinen haluaisi saada ostoksistaan sähköisen kuitin. Myös korkeammin koulutettujen ja pääkaupunkiseudulla asuvien keskuudessa on keskimääräistä suurempaa halukkuutta sähköiselle kuitille. Halukkuus sähköisen kuitin saamiseen on lisääntynyt keskimääräistä enemmän etenkin 45–54-vuotiailla, mutta myös 25–34-vuotiaiden ja 55–64-vuotiaiden keskuudessa. Näissä ryhmissä kasvua on vähintään 12 prosenttiyksikköä.

Kuvio 29. Sähköinen kuitti ostoksista

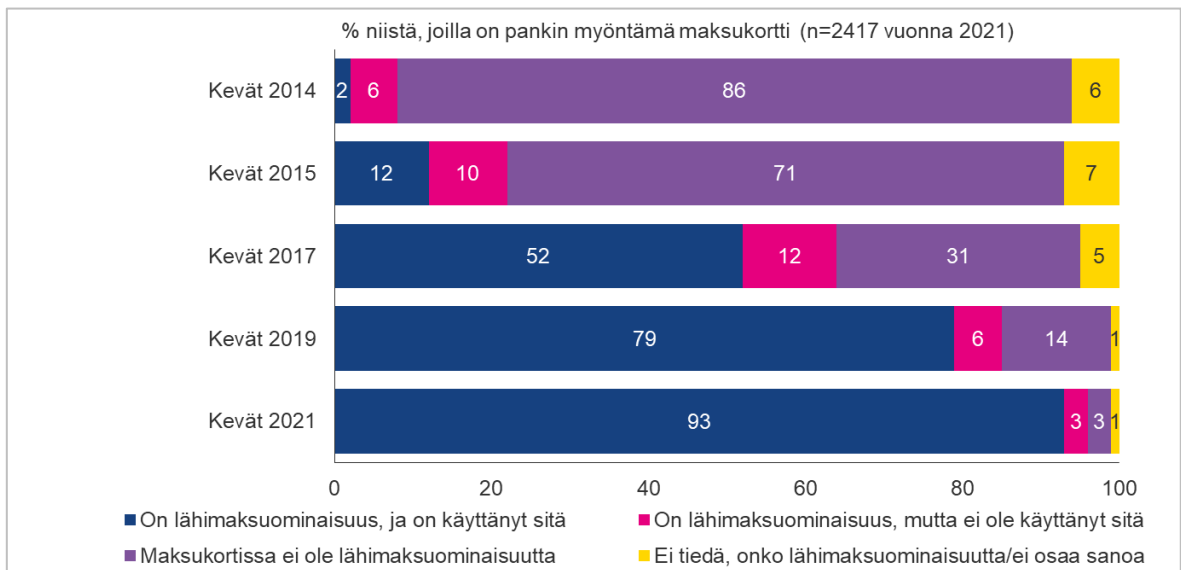
7.4.3

Lähimaksuominaisuuden käyttäminen ja lähimaksuraja

Tällä hetkellä lähes kaikilla yli 15-vuotiailla suomalaisilla on käytössään jokin pankin myöntämä maksukortti. Maksukortin omistavia on keskimääräistä vähemmän vain alle 18-vuotiaiden joukossa. Maksukortin omaavien osuus on tässä tutkimuksessa 97 prosenttia, ja osuus on palannut kevään 2017 tasolle oltuaan 2019 keväällä 95 prosenttia. Alle 18-vuotiaista jokin maksukortti on tällä hetkellä 84 prosentilla.

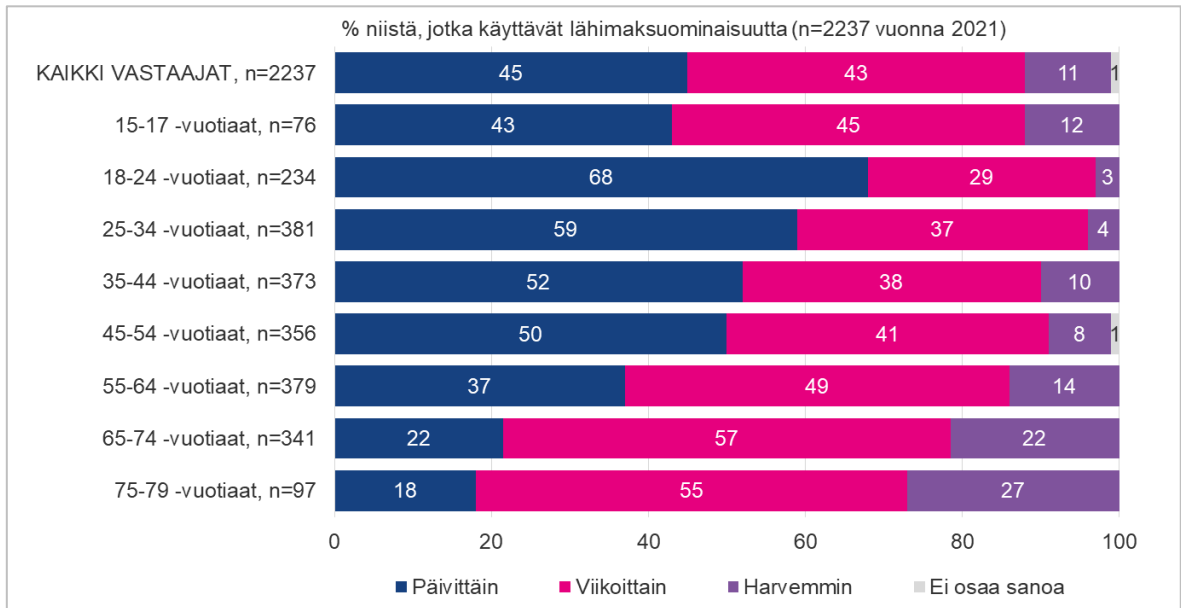
Pankin myöntämän maksukortin omaavista suomalaisista tällä hetkellä jo 96 prosentilla on kortissaan lähimaksuominaisuus. Lähimaksuominaisuuden omaavien osuus on jatkanut kasvuaan, sillä viimeksi osuus oli 85 prosenttia ja 2017 keväällä 64 prosenttia. Myös lähimaksuominaisuuden käyttäminen on lisääntynyt edelleen. Tällä hetkellä jo 97 prosenttia lähimaksuominaisuuden maksukortissaan omaavista on käyttänyt sitä, kun viimekertaisessa tutkimuksessa osuus oli 93 prosenttia ja 2017 keväällä 81 prosenttia. Lähimaksuominaisuuden käyttäjiä on keskimääräistä merkittävästi enemmän 18–34-vuotiaiden keskuudessa. Tästä ryhmästä lähes jokainen on maksanut maksukorttinsa lähimaksuominaisuudella. Lähimaksuominaisuuden käyttäminen on lisääntynyt eniten kaikkien yli 55-vuotiaiden ja etenkin 75–79-vuotiaiden keskuudessa. Tässä on varmasti syynä se, että sen koetaan olevan terveysturvallinen maksutapa vallitsevan koronapandemian aikana.

Kuvio 30a. Onko pankin myöntämään maksukorttiin liitetty lähimaksuominaisuus

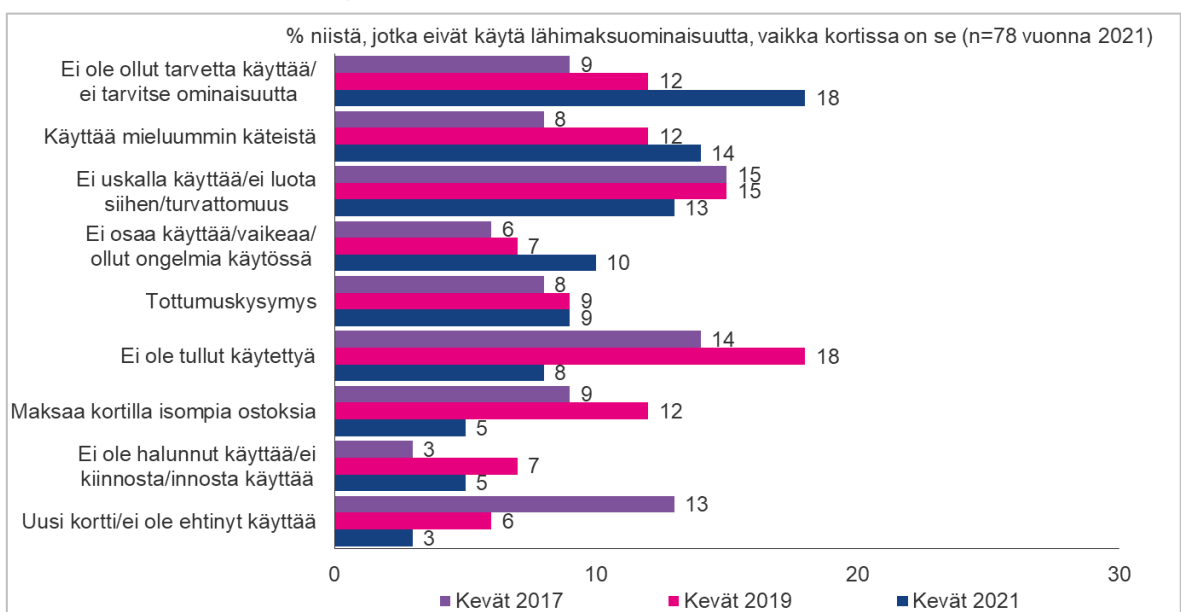
Lähimaksuominaisuutta käyttäviltä vastaajilta kysyttiin tällä tutkimuskerralla uutena kysymyksenä, kuinka usein lähimaksua käytetään. Kaikista maksukorttinsa lähimaksuominaisuutta käyttävistä 45 prosenttia käyttää sitä päivittäin ja 43 prosenttia viikoittain. Vähintään viikoittain lähimaksua käyttäviä on siis lähes 90 prosenttia suomalaisista. Keskimääräistä yleisempää lähimaksuominaisuuden käyttäminen on kaikkien 18–44-vuotiaiden keskuudessa, joista keskimäärin 58 prosenttia käyttää sitä päivittäin. Miehistä merkittävästi naisia suurempi osuus käyttää lähimaksua päivittäin, samoin myös pääkaupunkiseudulla asuvista merkittävästi suurempi osuus kuin muualla Suomessa asuvista.

Kuvio 30b. Kuinka usein lähimaksuominaisuutta käytetään

Edelleen on kuitenkin pieni osuus niitä, jotka eivät käytä lähimaksuominaisuutta, vaikka se maksukortissa olisikin. Yleisimmin mainittu syy (ja selvästi aiempaa yleisempi) on, että vastaaja ei tarvitse lähimaksuominaisuutta eikä sitä ole ollut tarvetta käyttää. Toiseksi yleisimpänä perusteluna mainitaan halu käyttää mieluummin käteistä rahaa. Edelleen nousee myös epäilyksiä lähimaksuominaisuuden käyttämisen turvallisuudesta ja luotettavuudesta, mutta nyt kuitenkin hivenen pienempi osuus vastanneista kuin viimeksi sanoo, ettei uskalla käyttää sitä tai ettei luota siihen. Tällä kertaa mainitaan myös hieman aiempaa useammin ongelmat tai vaikeudet lähimaksun käyttämisessä.

Kuvio 30c. Miksi lähimaksuominaisuutta ei käytetä, vaikka maksukortissa se olisikin (spontaanit maininnat luokiteltu)

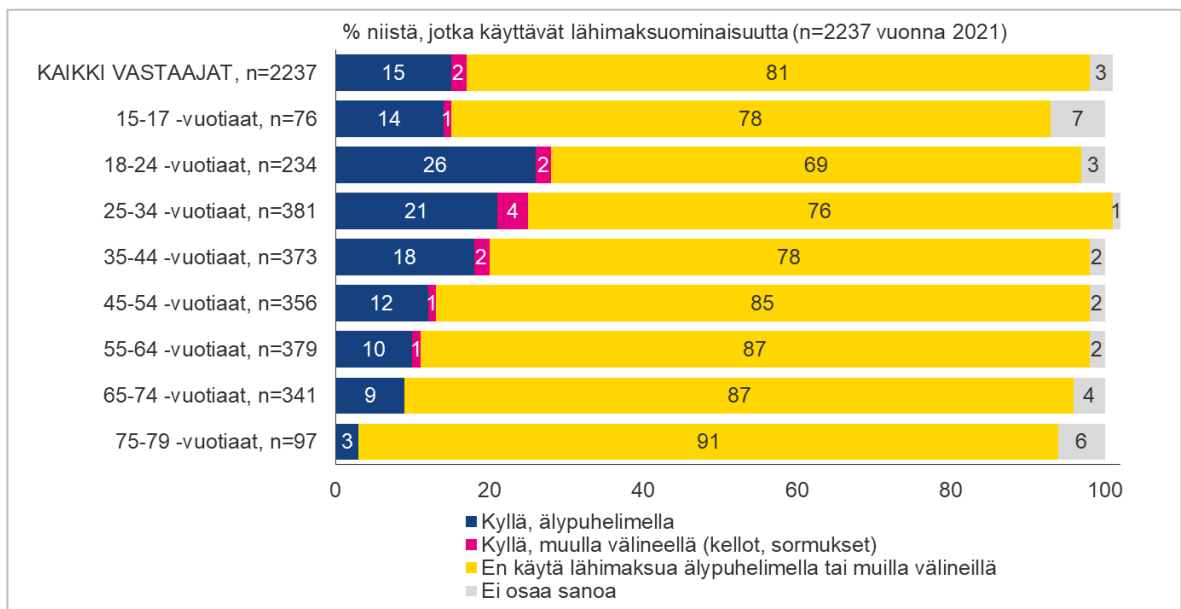

Tällä tutkimuskierroksella lisättiin haastattelulomakkeelle muutamia uusia lähimaksuominaisuutta ja sen käyttöä koskevia kysymyksiä. Lähimaksuominaisuutta käyttäviltä vastaajilta kysyttiin, maksavatko he lähimaksuja myös älypuhelimella tai muilla välineillä kuten älykellolla tai -sormuksella. Lisäksi niiltä, jotka eivät mainittuja maksamisen välineitä käytä, kysyttiin perustelua sille, miksi he eivät käytä niitä. Kaikilta vastaajilta kysyttiin vielä, minkä suuruinen lähimaksuraja palvelisi heitä parhaiten, jos rajaa voisi muuttaa.

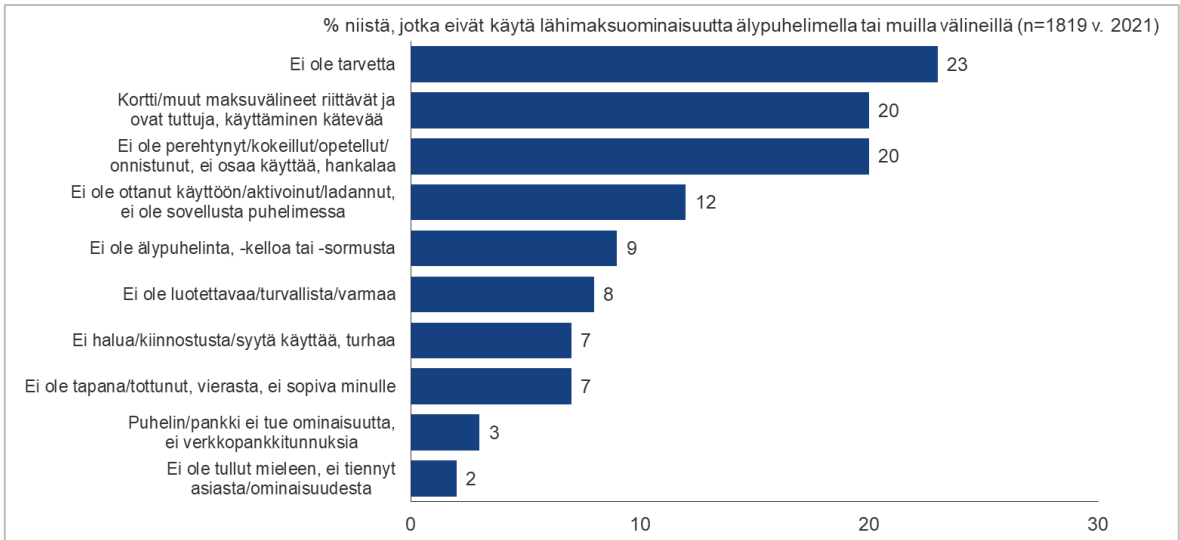
Älypuhelimella, -kellolla tai -sormuksella lähimaksua käyttää yhteensä 16 prosenttia kaikista maksukorttinsa lähimaksuominaisuutta käyttävistä. Lähimaksua käytetään eniten älypuhelimella, jonka osuus on 15 prosenttia. Muilla välineillä käyttäminen on vielä hyvin vähäistä. Vaikuttaa siltä, että älylaitteiden lähimaksuominaisuutta käytetään ehkä enemmänkin täydentävänä maksutapana. Kuten edellä todettiin, päivittäistavaraostosten tavallisimpana maksutapana mobiilimaksusovellusten käyttäminen on ylipäätään vielä hyvin vähäistä. Älylaitteiden käyttö lähimaksamisessa on keskimääräisesti merkittävästi suurempaa 18–24-vuotiaiden keskuudessa, joista 28 prosenttia käyttää jotain näistä älylaitteista lähimaksamisessa. Älylaitteiden käyttö lähimaksamisessa on merkittävästi yleisempää myös opiskelijoiden keskuudessa ja pääkaupunkiseudulla yleisempää kuin muualla Suomessa.

Yleisimpiä perusteluja älylaitteiden käyttämättömyydelle ovat, että niiden käytölle ei ole tarvetta tai että kortti ja muut maksuvälineet riittävät ja ovat tuttuja ja niiden käyttäminen on kätevää. Älylaitteiden käyttöön lähimaksamisessa ei ole perehdytty eikä niitä ole kokeiltu tai opeteltu ja niiden käyttö koetaan hankalaksi eikä niitä osata käyttää. Uusia menetelmiä ei ole otettu käyttöön, aktivoitu tai ladattu puhelimeen, tai puhelimesta ei ole sellaista sovellusta. Yli 65-vuotiailla keskimääräistä merkittävästi yleisempänä perusteluna nousee esille, ettei käytössä ole älypuhelimia, -kelloa tai -sormusta.

Kuvio 30d. Älypuhelimien, -kellon tai -sormuksen käyttäminen lähimaksamisessa

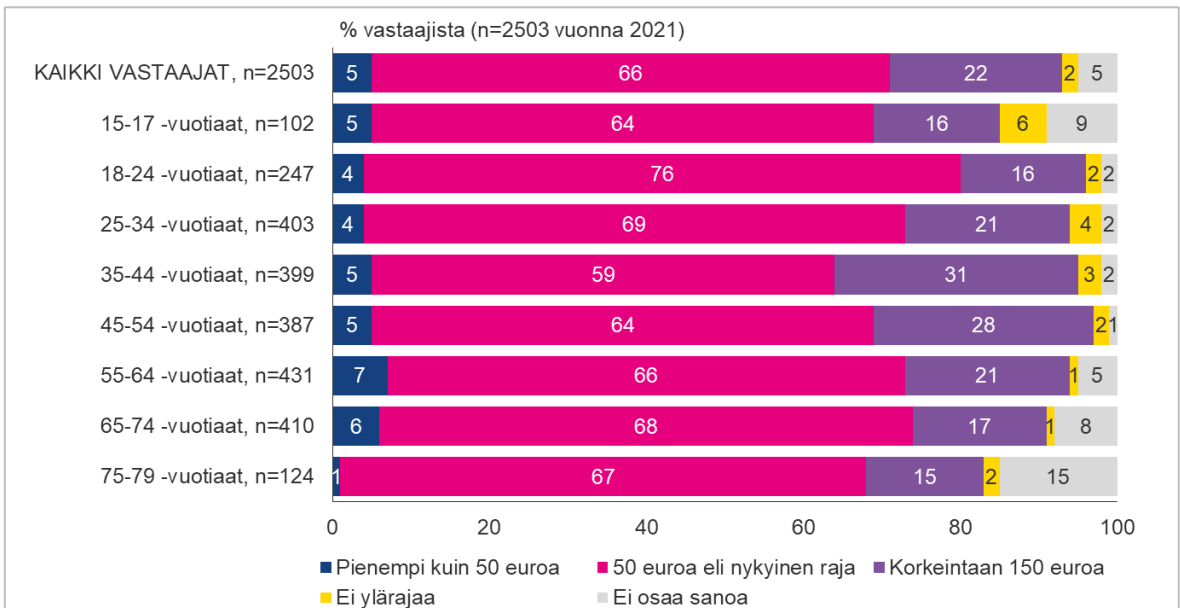

Kuvio 30e. Älypuhelimien, -kellon tai -sormuksen käyttäminen lähimaksamisessa

Lähimaksuraja nousi 25 eurosta nykyiseen 50 euroon keväällä 2019, ja tällä hetkellä tämä nykyinen lähimaksuraja olisi suomalaisten mielestä parhaiten palveleva. Kaksi kolmasosaa vastaajista pitää 50 euron lähimaksurajaa parhaana. Reilu viidennes suomalaisista katsoo nykyistä korkeamman, korkeintaan 150 euron lähimaksurajan olevan paremmin palveleva. Korkeampaa lähimaksurajaa toivovien osuus on merkittävästi keskimääräistä suurempi yli 70 000 euroa vuodessa ansaitsevien sekä johtavassa asemassa olevien ja yrittäjien sekä ikäryhmittäin tarkasteltuna 35–44-vuotiaiden keskuudessa. Näissä ryhmissä vähintään 30 prosenttia vastaajista pitäisi korkeampaa lähimaksurajaa parempana. Viisi prosenttia vastaajista pitäisi 50 euroa matalampaa lähimaksurajaa parempana.

Kuvio 30f. Minkä suuruinen lähimaksuraja palvelisi parhaiten

7.4.4 Verkkokaupassa tehtyjen ostosten maksaminen

Tämän tutkimuksen mukaan 81 prosenttia kaikista suomalaisista on tehnyt ostoksia verkkokaupoissa. Osuus on kasvanut viidellä prosenttiyksiköllä kevään 2019 tasosta. Myös verkkokauppaostamisen suosion kasvussa saattaa näkyä jonkinlaista koronavaikutusta, kun perinteisissä kivijalkakaupoissa asiointia on saatettu vähentää koronaviruksen tarttumisen pelossa. Verkkokauppaostoksia ovat tehneet keskimääräistä merkittävästi enemmän kaikki 18–54-vuotiaat, joiden keskuudessa verkko-ostoksia tehneiden osuus nousee 94 prosenttiin, 25–44-vuotiailla jopa 96 prosenttiin. Verkkokauppaostoksia tehneiden osuus on kasvanut eniten kaikkien 45–74-vuotiaiden keskuudessa. Kasvua kahden vuoden takaisesta on 10 prosenttiyksikköä, kun osuus on nyt 76 prosenttia.

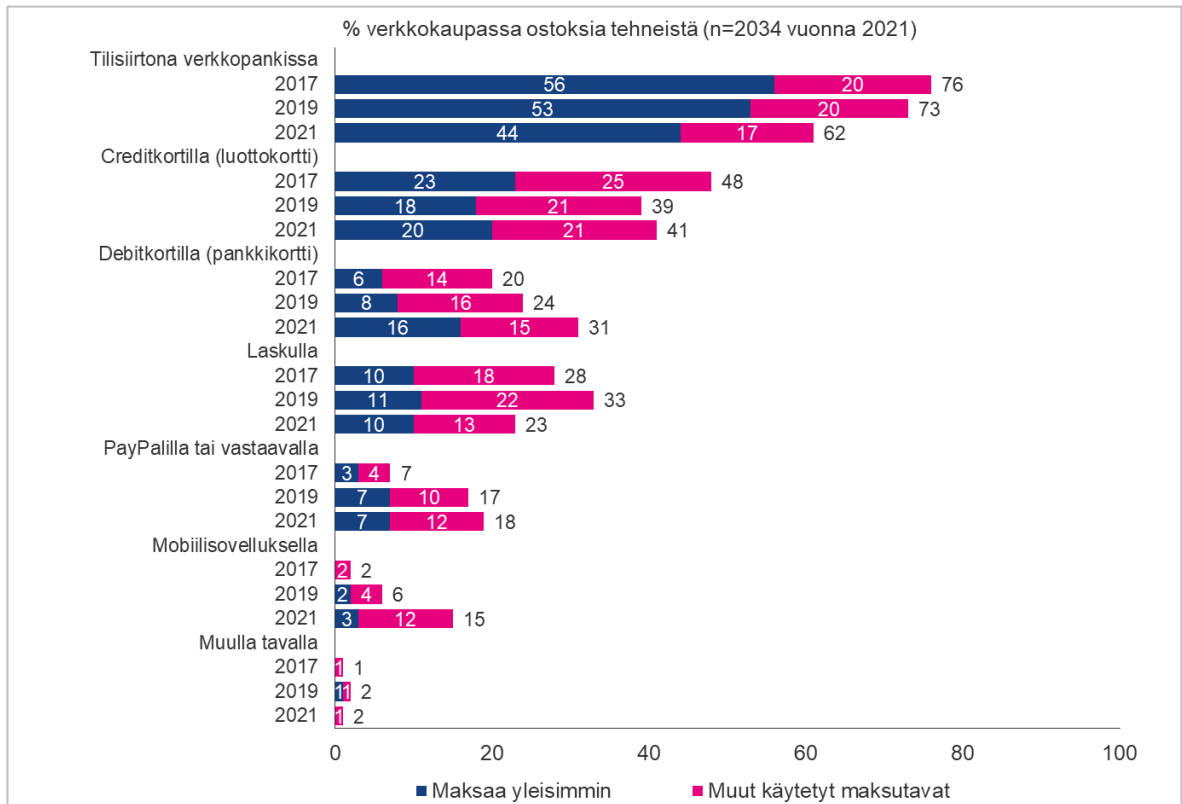
Verkkokaupoissa tehtyjä ostoksia maksetaan edelleen yleisimmin tilisiirtona verkkopankissa, jota käyttää tällä hetkellä yleisimmin 44 prosenttia verkkokauppaostoksia tehneistä. Osuus on kuitenkin laskenut yhdeksällä prosenttiyksiköllä keväästä 2019. Creditkortilla maksaa tavallisimmin viidennes, ja lisäksi viidennes käyttää sitä toissijaisena maksutapanaan. Luottokorttia yleisimmin tai toissijaisena maksutapanaan verkkokauppaostoksissa käyttävien osuus on kasvanut kahdella prosenttiyksiköllä viimekertaisesta. Kolmanneksi yleisin tapa maksaa verkkokauppaostoksia on debittokortilla maksaminen, jonka osuus pääasiallisena verkko-ostosten maksutapana on kaksinkertaistunut ja on nyt 16 prosenttia. Jos tarkastellaan yleisimpien ja toissijaisten maksutapojen yhteenlaskettuja osuuksia, tällä hetkellä tilisiirtona verkkopankissa maksavat keskimääräistä yleisemmin 18–34-vuotiaat, luottokortilla puolestaan 35–54-vuotiaat ja debittokortilla alle 25-vuotiaat.

Tällä tutkimuskerralla lisättiin haastattelulomakkeelle myös verkkokauppaostosten maksamista koskevaan kysymykseen mobiilimaksamisessa käytettäviä sovelluksia (MobilePay, Siirto, Apple Pay ja Google Pay) aiemman ”Mobiilisovelluksella” -vaihtoehdon tilalle. Tässäkin tapauksessa erilaiset mobiilisovellukset on yhdistetty raportin grafiikassa, jotta vertailu aiempien vuosien tuloksiin olisi mahdollista. Haastattelulomakkeelta myös poistettiin tällä kerralla vaihtoehto ”PayPalilla tai vastaavalla”. Kysymykseen kertyi kuitenkin runsaasti PayPal- tai Klarna-vastauksia, jotka kirjattiin ”Muu, mikä?” -vaihtoehdon alle. Taulukoinnissa nämä maininnat nostettiin omiksi luokikseen, mutta raportin grafiikassa ne on yhdistetty vuosivertailun mahdollistamiseksi.

Mobiilisovellusten käyttö verkko-ostosten maksamisessa on jatkanut yleistymistään ja on nyt enemmän kuin kaksinkertaistunut kahden vuoden takaisesta. Tällä hetkellä jotain mobiilisovellusta käyttää pääasiassa kolme prosenttia verkko-ostajista, mutta kun lasketaan yhteen pääasiallinen ja muut maksutavat, mobiilisovellusten käyttäjien osuus nousee 15 prosenttiin. MobilePay-sovelluksen käyttäjät ovat suurin ryhmä mobiilisovellusten käyttäjistä. MobilePayn osuus kaikista verkko-ostosten maksutavoista on 14 prosenttia, mutta muita sovelluksia käyttävät vielä hyvin harvat. Muiden mobiilisovellusten osuudet ovat: Apple Pay 1,1 prosenttia, Siirto 0,9 prosenttia ja Google Pay 0,5 prosenttia. Mobiilisovelluksilla maksaminen on keskimääräistä merkittävästi yleisempää 18–44-vuotiaiden keskuudessa. Heistä 22 prosenttia maksaa verkko-ostoksiaan jollakin mobiilisovelluksella. MobilePayta käyttävät merkittävästi keskimääräistä yleisemmin 18–34-vuotiaat.

PayPalilla tai vastaavalla maksavien osuus on tällä hetkellä 18 prosenttia, kaksi vuotta sitten 17 prosenttia.

Kuvio 31. Verkkokaupassa tehtyjen ostosten maksaminen

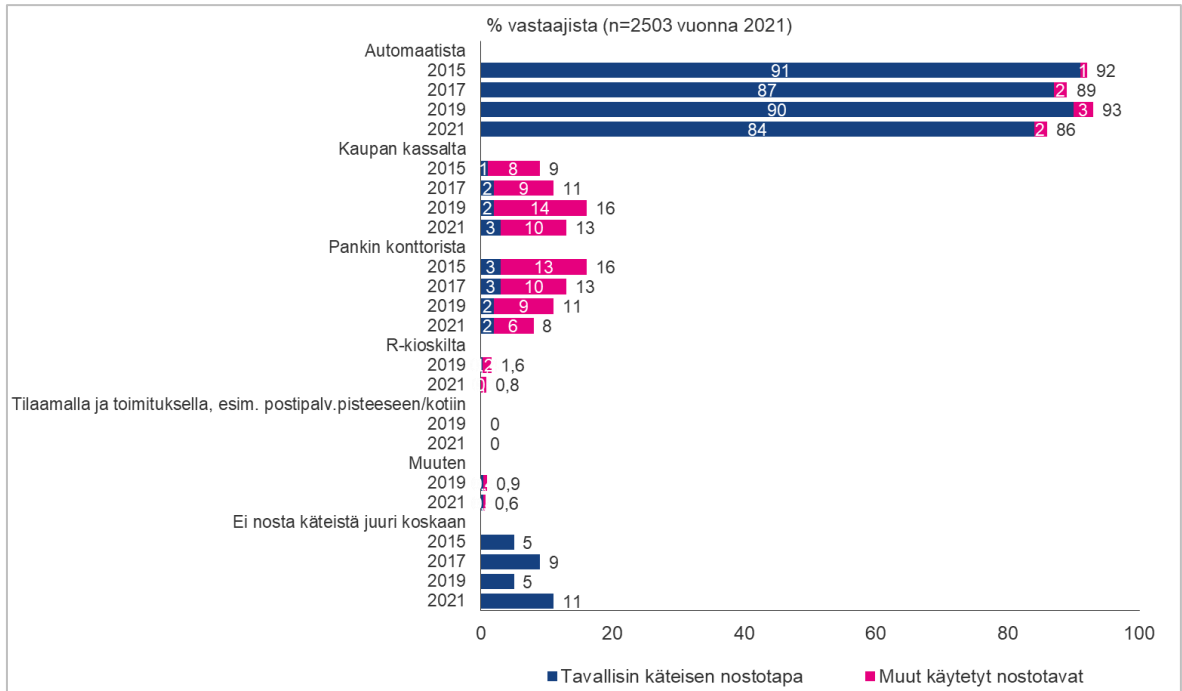
7.5

Käteisen rahan nostotavat ja käteisen käytön loppuminen

Kaikista suomalaisista 86 prosenttia nostaa käteistä rahaa ainakin joskus pankkiautomaatista. Kaupan kassalta käteistä ainakin joskus nostavia on 13 prosenttia. Tavallisimmin kaupan kassalta käteistä nostaa kolme prosenttia suomalaisista, mutta toissijaisena käteisen nostotapana sen osuus on 10 prosenttia. Pankin konttorista käteistä kertoo nostavansa tällä hetkellä kahdeksan prosenttia suomalaisista, mutta osuus on jatkanut laskuaan kolmella prosenttiyksiköllä kahden vuoden takaisesta tasosta. R-kioskilta käteisen nostaminen tai käteisen tilaaminen erikseen postipalvelupisteeseen tai kotiin ovat edelleen hyvin harvinaisia tapoja nostaa käteistä. Niiden osuus, jotka eivät juuri koskaan nosta käteistä rahaa on noussut 11 prosenttiin oltuaan viimeksi viisi prosenttia.

Käteisen nostamisessa kaupan kassalta ei ole tilastollisesti merkitseviä eroja eri ikäryhmien välillä. Pankin konttorista käteisen nostaminen on keskimääräistä merkitsevästi yleisempää kaikkien yli 65-vuotiaiden keskuudessa: 65–74-vuotiaiden keskuudessa osuus on 11 prosenttia ja 75–79-vuotiaiden keskuudessa 19 prosenttia. Viimeksi osuudet olivat 16 ja 27 prosenttia. Niiden osuus, jotka eivät juuri koskaan nosta käteistä rahaa, nousee merkitsevästi korkeammaksi 15–17-vuotiailla (23 prosenttia vastaajista) ja 25–34-vuotiailla (15 prosenttia vastaajista).

Kuvio 32. Käteisen nostotavat

Tällä tutkimuskerralla kysyttiin suomalaisten arviota siitä, koska käteisen käyttö loppuu kokonaan Suomessa. Suurin osa, eli 60 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että käteisen käyttö tulee loppumaan jollain aikavälillä. Vastaajista 29 prosenttia kuitenkin arvioi, ettei käteisen käyttö tule loppumaan Suomessa koskaan. Näin arvioivat etenkin yli 65-vuotiaat vastaajat, joista lähes 40 prosenttia on sitä mieltä. Viimeistään viiden vuoden kuluessa käteisen käytön arvioi loppuvan kuusi prosenttia vastaajista, viimeistään 10 vuoden kuluessa joka viides, viimeistään 20 vuoden kuluessa joka kuudes ja niin ikään kuudesosa arvioi käteisen käytön loppuvan Suomessa vasta yli 20 vuoden kuluttua. Alle 25-vuotiaissa ja yli 65-vuotiaissa on keskimääräistä enemmän niitä vastaajia, joilla ei ole asiasta mielipidettä.

Kuvio 33. Arvio käteisen käytön loppumisesta Suomessa

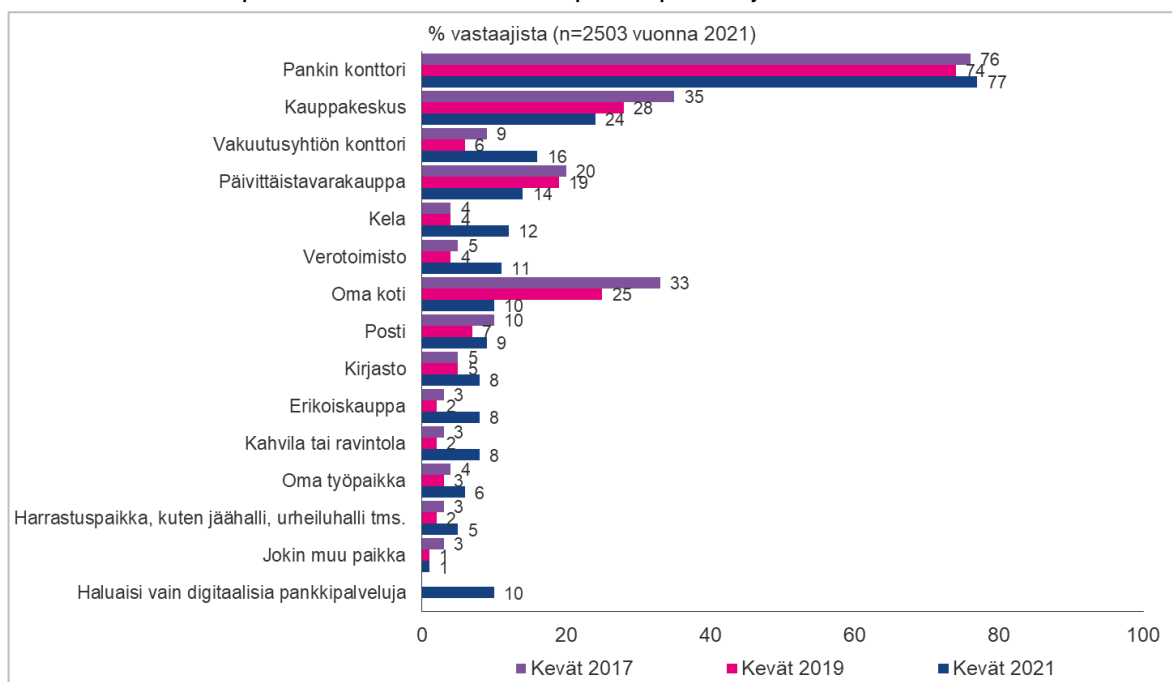

8 Henkilökohtainen pankkipalvelu

Suurin osa suomalaisista haluaisi edelleen saada henkilökohtaisia pankkipalveluita pankin konttorista. Osuus on kasvanut kolmella prosenttiyksiköllä viimekertaisesta 77 prosenttiin. Vajaa neljännes haluaa saada pankkipalveluita kauppakeskuksesta, kun 2019 keväällä osuus oli 28 prosenttia. Vakuutusyhtiön konttori on nyt noussut tällä listalla kolmanneksi 16 prosentin osuudella, kun osuus viimeksi oli kuusi prosenttia. Tällä tutkimuskerralla vastausvaihtoehtoihin lisättiin kohta ”Haluaisin vain digitaalisia pankkipalveluita”. Tämän tutkimuksen mukaan 10 prosenttia suomalaisista haluaisi vain digitaalisia pankkipalveluita.

Maalaiskunnissa palveluita halutaan merkitsevästi keskimääräistä useammin pankin konttorista. Pääkaupunkiseudulla pankkikonttorista palvelua haluavien osuus jää merkitsevästi keskimääräistä pienemmäksi, sen sijaan vain digitaalisia pankkipalveluita haluavien osuus on keskimääräistä merkitsevästi korkeampi. Ikäryhmittäin tarkasteltuna merkitsevästi muita useammin palveluita pankin konttorista haluavat kaikki yli 55-vuotiaat, merkitsevästi keskimääräistä harvemmin puolestaan alle 25-vuotiaat nuoret ja 35–44-vuotiaat. Nuorten keskuudessa kauppakeskuksen, Kelan, verotoimiston, kirjaston sekä jonkin harrastuspaikan osuudet nousevat keskimääräistä korkeammiksi. Omalla työpaikallaan pankkipalveluja haluaisivat saada keskimääräistä useammin 25–44-vuotiaat. Alle 25-vuotiaista keskimääräistä merkitsevästi suurempi osuus haluaisi vain digitaalisia pankkipalveluita.

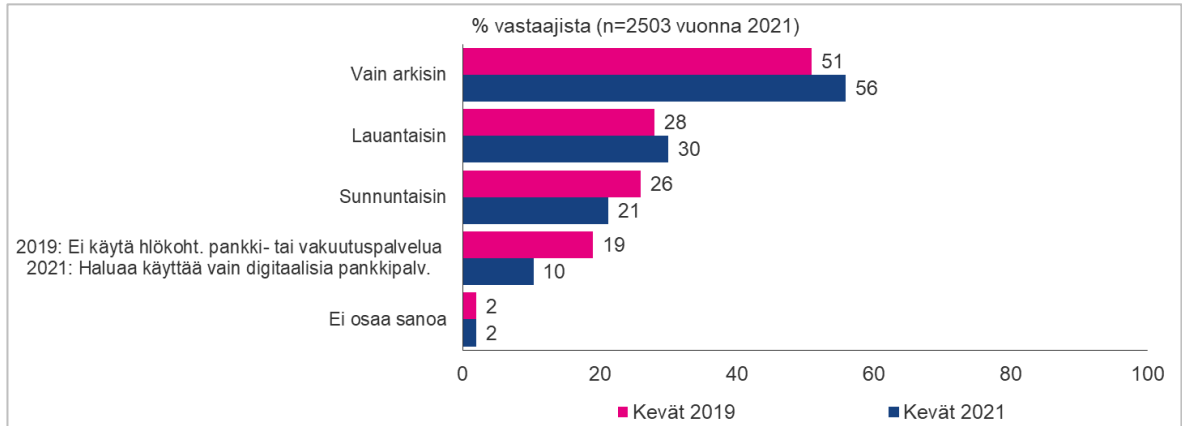
Kuvio 34a. Mistä paikoista halutaan saada pankkipalveluja

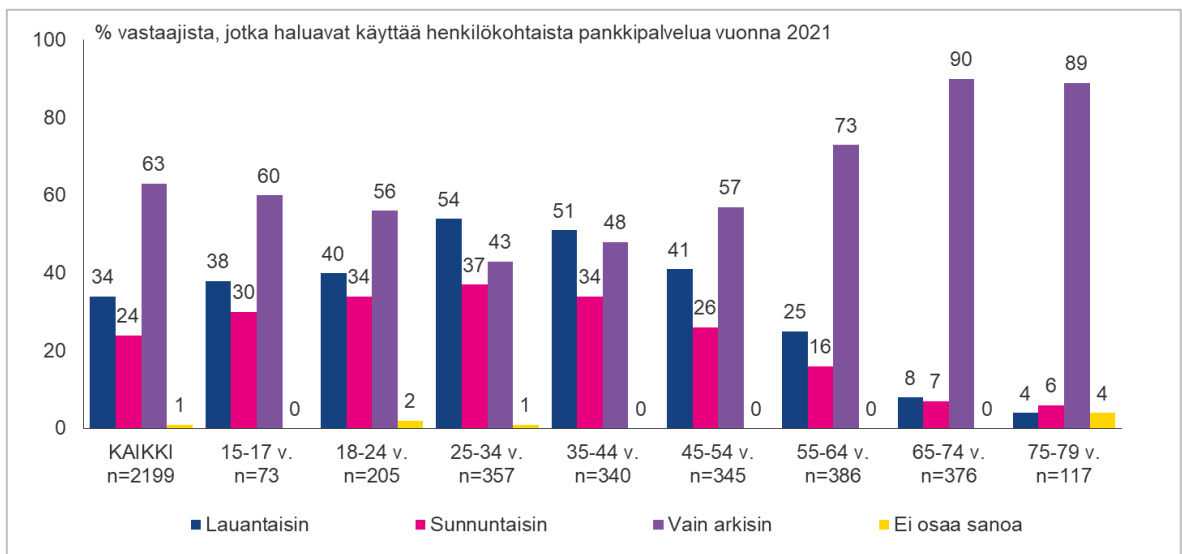
Tällä hetkellä 56 prosenttia suomalaisista käyttäisi henkilökohtaista pankki- ja vakuutuspalvelua vain arkisin, 30 prosenttia lauantaisin ja 21 prosenttia sunnuntaisin. Joka kymmenes suomalainen haluaisi käyttää vain digitaalisia pankkipalveluita. Arkisin ja lauantaisin henkilökohtaisia pankkipalveluita käytettäisiin nyt hieman enemmän kuin kaksi vuotta sitten, mutta sunnuntaisin palveluita käytettäisiin viimekertaisesta vähemmän. Lauantaisin pankkipalveluita käyttäisivät keskimääräistä merkitsevästi useammin 25–54-vuotiaat ja sunnuntaisin tarjottavia palveluita 18–44-vuotiaat. Vain arkisin henkilökohtaisia pankki- ja vakuutuspalveluita käyttäisivät puolestaan keskimääräistä useammin kaikki yli 55-vuotiaat. Lauantaisin palveluita käytettäisiin laajemmin eri ammattiryhmissä, mutta sunnuntaipalveluita käyttäisivät muita useammin työväestöön kuuluvat ja opiskelijat. Muista taustaryhmistä viikonloppu-

palveluita käyttäisivät keskimääräistä useammin asuntolainaa omaavat ja lapsiperheet ja niitä käytettäisiin myös useammin pääkaupunkiseudulla kuin muualla Suomessa.

Kuvio 34b. Henkilökohtaisen pankki- ja vakuutuspalvelun käyttäminen

Kuvio 34c. Henkilökohtaisen pankki- ja vakuutuspalvelun käyttäminen ikäryhmittäin

Finanssiala ry
Itämerenkatu 11-13
00180 Helsinki
www.finanssiala.fi

